

המכתב

לספר הקדוש

לקוטי מזהר"ן

על התורה ומועדי השנה

עם לקוטי התפלות

גליון 122

פרשת מטות-מסעי תשפ"א

- עם עניני 'בין המצרים' -

גלות ונאצה, בגנו וחרבן בית-המקדש,
בגנו ורופצ'ים, משיח צדקנו, קץ הנאצה, וכו'

- עם עניני האריז"ל זיע"א -

האריז"ל | כתבי האריז"ל | למוד הקב"ה | תורת הנסתר

הדפסת הגליון נתנדב

לכבוד נשמת איש האלקים

רבינו
האריז"ל

רבי יצחק
בן שלמה
לוריא

זיע"א

הרה"ל לא קדישא
ביום ה' אב

האור
האודות

רבינו נחמן מברסלב
זיע"א

לחיות

באור הפרשה

עם תורה
דעתיקא סתימאה

דערתיך
לאתגליא
לעתיך-לכא

יו"ל בעז"ה ע"י

מכון אור האורות
רבינו נחמן מברסלב זיע"א
B48148@gmail.com

פְּרַשְׁתַּי מִטּוֹת

"וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֶל רְאֵשֵׁי הַמִּטּוֹת וְכוּ',

זֶה הַדְּבָר אֲשֶׁר צִוָּה ה' (במדבר ל. ב.)

"הַנְּבִיאִים נִתְנַבְּאוּ בִּכְהָ אָמַר ה', נֹסֵף עֲלֵיהֶם מֹשֶׁה, שְׁמִתְנַבֵּא: בְּזֶה הַדְּבָר" (רש"י)

א.

(לקוטי מוה"ר"ן ח"א ה, א-ב)

צָרִיד כָּל אָדָם לְרֹאוֹת וּלְעֵיִן בְּכָל־עֵת
בְּתַקוּן־הָעוֹלָם, וּלְמַלְאוֹת הַסְּרוּן
הָעוֹלָם, וּלְהַתְפַּלֵּל בְּעִבּוּרָם.

וְעֵינָיִן הַתְּפִלָּה הֵן בְּשְׁנֵי פָּנִים - קִדְּם גְּזֵר־
דִּין אִי־צָרִיד לְהַלְבִּישׁ הַתְּפִלָּה, אֲבָל
לְאַחַר גְּזֵר־דִּין צָרִיד לְהַלְבִּישׁ הַתְּפִלָּה, כִּדִּי
שֶׁלֹּא יִבְיִנוּ הַמַּלְאָכִים וְלֹא יִקְטָרְגוּ.

וּכְשֶׁעוֹשִׂין הַמִּצְוֹת בְּשִׂמְחָה גְדוֹלָה כָּל־
כֶּה, עַד שֶׁאֵין רוּצָה בְּשׁוֹם
שְׂכָר עוֹלָם־הַבָּא, אֲלֵא שִׂיזְמִין לוֹ הַקְּדוּשָׁה־
בְּרוּךְ־הוּא מִצְוָה אַחֶרֶת בְּשְׂכָר מִצְוָה זֹאת -
יְכוּלִין לִידַע בֵּין קִדְּם גְּזֵר־דִּין לְאַחַר גְּזֵר־דִּין.

וְזֶהוּ הַחֲלוּק שֶׁבֵּין נְבוֹאָת מֹשֶׁה רַבֵּנוּ, לְבֵין
נְבוֹאָת שְׂאֵר נְבִיאִים, כְּפִרוּשׁ רִש"י
(במדבר ל. ב.): **"וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֶל רְאֵשֵׁי הַמִּטּוֹת
וְכוּ', זֶה הַדְּבָר אֲשֶׁר צִוָּה ה' "**, פִּרְשׁ רִש"י:
**"כָּל הַנְּבִיאִים נִתְנַבְּאוּ בְּכַה אָמַר ה', נֹסֵף
עֲלֵיהֶם מֹשֶׁה שֶׁהִתְנַבֵּא בְּזֶה הַדְּבָר"**.

כִּי בַּחֲנִינָת "כַּה" - הוּא 'אֶסְפְּקִלְרִיא שְׂאִינָה
מְאִירָה'. וְ"זֶה הַדְּבָר" - הוּא בַּחֲנִינָת
'אֶסְפְּקִלְרִיא הַמְּאִירָה'.

וְאֵלּוּ הַשְּׁתֵּי בַּחֲנִינּוֹת נְבִיאוֹת, יֵשׁ בְּעִבּוּדֵת־
הַבוֹרָא: יֵשׁ הָעוֹשֶׂה הַמִּצְוָה בְּשְׂכָר

עוֹלָם־הַבָּא, שְׂאִינּוּ נִהְנָה מִהַמִּצְוָה בְּעִצְמָה,
שְׂאֵלּוּ לֹא הָיוּ נוֹתְנִין לוֹ עוֹלָם־הַבָּא, לֹא הָיָה
עוֹשֶׂה אוֹתָהּ, וְזֶה בַּחֲנִינָת "כַּה", 'אֶסְפְּקִלְרִיא
שְׂאִינָה מְאִירָה', כְּמוֹ שְׂרׁוּאָה אֵיזָה דְּבָר
מְרַחוּק, בֵּין עוֹשֶׂה הַמִּצְוָה בְּשִׂבִּיל שְׂכָרָה
הַבָּא לְעֵת רַחוּק.

וְ'שְׁלוֹם שְׂכָר' נִקְרָא בְּשֵׁם 'נְבִיא' - כִּי
"יָבֵא בְּרִנָּה נִשְׂא אֶלְמוֹתָיו"
(תהלים קכו, ב), רְאֵשֵׁי־תְבוֹת 'נְבִיא' - וְשֵׁם
בְּפִסּוּק הַזֶּה נִרְמַז עַל 'שְׁלוֹם שְׂכָר': "הַלּוֹד
יִלְךְ וּבִכָּה נוֹשֵׂא מִשְׁדֵּי הַזֵּרַע", שְׂמַצְטַעַר
בְּעִשְׂיָתָה. "בֵּא יָבֵא בְּרִנָּה נִשְׂא אֶלְמוֹתָיו",
שִׁישְׂמַח לְעֵתִיד כְּשִׁיקְבַּל שְׂכָר הַמִּצְוֹת.

אֲבָל נְבִיא שְׁמִתְנַבֵּא בְּ"זֶה הַדְּבָר", שְׂאִינּוּ
רוּצָה בְּשְׂכָר הַמִּצְוֹת, אֲלֵא בַּמִּצְוָה
בְּעִצְמָה כְּנ"ל, נִמְצָא שְׂעוֹלָם־הַבָּא שְׂלוֹ
בַּהַמִּצְוָה בְּעִצְמָה.

וְזֶה בַּחֲנִינָת 'נְבִיא', הֵינּוּ 'שְׁלוֹם שְׂכָר',
בַּבַּחֲנִינָת "זֶה הַדְּבָר", בַּבַּחֲנִינָת
'אֶסְפְּקִלְרִיא הַמְּאִירָה', כְּמוֹ אָדָם הַרּוֹאֶה דְּבָר
מְקֻרֵב בְּרֵאִיָּה יָפָה וּבְרָה, כְּמוֹ־כֵן נִהְנָה
מִהַמִּצְוָה בְּעִצְמָה, וּשְׂכָרוֹ נִגְדַּ עֵינָיו.

וְכִי שֶׁהוּא בַּמְדַּרְגָּה הַזֹּאת - הוּא יְכוּל לִידַע
בֵּין קִדְּם גְּזֵר־דִּין לְאַחַר גְּזֵר־דִּין וְכוּ'.

ב.

(שיחות ה"ר"ן רב)

יֵשׁ חֲלוּק בֵּין הַחֲדוּשֵׁי־תוֹרָה שְׂמַנְגְּלִין
הַצְּדִיקִים, כְּעֵין שְׂאִמְרוּ רַז"ל (בבמות
מט:): "שִׁישׁ חֲלוּק בֵּין נְבִיא בְּ'אֶסְפְּקִלְרִיא

שאינה מאירה, לנבואת משה רבנו עליו-
השלוש שהיה ב'אספקלריא המאירה'".

ועל-כן שאר הנביאים התנבאו ב"כה
אמר ה'" - שהוא בחינת
אספקלריא שאינה מאירה. אבל 'משה'
אמר "זה הדבר" - שהוא דבר ברור, בחינת
אספקלריא המאירה פמובא בפרוש רש"י
פרשת מטות (במדבר ל, ב.).

ובמזכר יש בחינת חלוקה בין
החדושי-תורה של הצדיקים.
פי יש צדיקים שאומרים חדושי-תורה
אמתיים, ומכניסים אותם באיזה פסוק או
מאמר רז"ל, אבל אין מכונים ונכנסים היטב
בתוך דברי המקרא וכו' רק באיזה רמז
וסמיכות בעלמא, וזה בחינת נביא
ב'אספקלריא שאינה מאירה, שאינו מתנבא
רק בבחינת "כה אמר ה'" וכו'.

אבל יש צדיקים נוראים שהם בבחינת
'משה', שחדושי-תורתם הם ברורים
וזכים כשמש, ומבארים ומפרשים היטב
בהפסוק או מאמר רז"ל שמכניסים אותם
בהם. וזה בחינת אספקלריא המאירה,
בחינת "זה הדבר" - פי דבריהם מבארים
ומפרשים היטב בהמקרא וכו' שהם
מפרשים כפי דרכם.

"איש פי ידר נדר וכו'. בין איש לאשתו"
(במדבר ל, ג-יז) - עניני נדרים - "פתח חרטה"

ג.

(לקוטי-מוהר"ן ח"א נו, ב-ג-ד)

להקים אמונה הנפולה, היא על-ידי
נדר' - שידר איזהו נדר' ויקים
מיד. ועל-ידי-זה ישוב ל'אמונת-חכמים'.

פי כשאין לו אמונת-חכמים, זה בחינת
'הסתלקות החכמים, בחינת פלא',
בבחינות (ישעיה כט, יד): "הנני יוסף להפליא
את העם הזה הפלא ופלא ואבדה חכמת
חכמיו", ודרשו חז"ל (איכה-רבה א, לז): "על
סלוקן של חכמים".

ותקונו של הפלאה הזאת, של סלוקן של
חכמים: 'הפלאה של נדר' -
בבחינת (במדבר ו, ב): "פי יפלא לנדר נדר". פי
על-ידי ה'נדר' - הוא עולה לשרש
שהחכמים משרשים שם, בחינת "פליאות
חכמה" (ספר יצירה פ"א מ"א), ויודע ומפיר
מעלות החכמים, ועל-ידי-זה הוא שב
ומאמין בהם.

וזה בחינת (ישעיה כה, א): "אודה שמך פי
עשית פלא, עצות מרחק אמונה
אמן". הינו על-ידי בחינת נדר', בבחינות
'פלא', נתתקן אמונת-חכמים' שעצתם
מרחוק, בבחינת: "ממרחק תביא לחמה"
(משלי לא, יד).

פי "דברי תורה עניים במקומם ועשירים
ממקום אחר" (ירושלמי ראש-השנה פ"ג
ה"ה), שהחכמים למדים דבריהם ממקומות
רחוקים שבתורה, שזה נמסר להם לדרש
התורה לכל חפציהם, בשלש-עשרה מדות,
ומחיבין אנחנו להאמין לכל דבריהם.

ועל-ידי-זה יקום מהולאת הזאת שלא
האמין עד עכשו שום אדם
שיש לו שום רפואה על מפתו. ומתקן
בחינות ידים' של מלאכים. ועל-ידי-זה
מתנוצצים בו אורות האבות. ועל-ידי-זה
זוכה לענג-שבת, הינו בחינת אכילה
בקדושה.

ועל-ידי-זה זוכין לבטל הפעם. ולהכניע
ולחפיל האויבים והשונאים.

ועל-ידי-זה יפל שער דסטרא-אחרא, וזוכין לביאת משיח, ויבנה 'שערי הקדשה'.

היום, ואחר-כך אף-על-פי שהיה קשה עליו מאד, היה מוכרח לעשות מחמת הנדר. וכן עשה כמה וכמה פעמים.

ד.

(לקוטי-מוהר"ן ח"א סו, ב)

על-כן מועיל תשובה על עברה, פי עקר התשובה היא 'חרטה', שמתחרט על העברה, בחינות (נדרים כב): "פתח חרטה", בחינת 'פתח'.

וכן בכל מיני נדרים וסיגים של פרישות מאיזה תאוה ומאיזה מדה היה רגיל הרבה בנדרים כמה וכמה פעמים. - וכמה וכמה פעמים נשבע על איזה דברים ב"נקיטת הפץ", כדי שיהיה חזק לפרש מאותו הדבר שהיה רוצה לפרש עצמו.

ה.

(לקוטי-מוהר"ן ח"ב כז)

הנדר שנודרין, צריכין לשלם מיד. והמאחר נדרו, גורם אלו הארבע מדות: עבודה-זרה, גלוי-עריזות, שפיכות-דמים, לשון-הרע. - ועל-ידי שמסתכלין להטיל המשאוי על כל אחד פראוי לו, על-ידי-זה זוכין להתרת-נדרים, ועל-ידי-זה נצולין מארבע מדות הנ"ל.

ז. ('אבני-הברזל', שיחות-וספורים ממוהר"ן טו; שיח-שרפי-קדש ח"א תקיב)

כשספר רבנו ז"ל למוהר"ן ת (בשבחי-הר"ן ח"א טו) מדרכי עבודתו, אמר: "והייתי רגיל בנדרים!" - שאל אותו מוהר"ן: הלא על-פי דין הגמרא (נדרים ט, כב): "אין נכון לנדר"?! - השיב לו רבנו: "דאם מיינט מען אזוינע 'שלימזל'ניקעס' ווי איהר!" [הגמרא התפון לאנשים כמזכר 'שלימזלים']. (ועין בשלחן-ערוך יורה-דעה רג, וז; ובלקוטי-הלכות 'ברפת-השחר' ה, צ).

ח.

(ספר-המדות, עניני נדרים ושבועות')

- [א] מי שנזהר משבועת שקר, בודאי לא יעבר על "לא תקם ולא תטר" (אחבה י).
- [ב] על-ידי עזות מצח, נענש בבגדים, גם על-ידי שבועות (בגדים ג).
- [ג] בעוון נדרים, בנים מתים (בנים יב).
- [ד] בעוון נדרים, בנים מתים כשהם קטנים (בנים נו).

דאיתא (ויקרא-רבה לו, ב): שבשביל שראה משה בסבלות בני-ישראל, כמו שכתוב (שמות ב, יא): "וירא בסבלתם", דהינו שנתן לב על סבלותם שהיו מכבידין עליהם, והעבודה השיף לאיש נתנו על אשה, וכן להפך. והיה משה מסתכל על זה, והפך הדבר ונתן על כל אחד העבודה הראוי לו, מה שראוי לאיש וכו'. וכן בין אנשים בעצמן וכו'. ואמר לו השם-יתברך: שעל-ידי-זה תזכה להתיר נדר שנאמר בו גם-כן (במדבר ל, יז): "בין איש לאשתו" וכו'.

ו.

(שבחי-הר"ן ח"א טו)

והיה רגיל בנדרים מאד מאד, שכמה פעמים כשבא היום, קבל עליו בנדר כל סדר העבודה שהיה רוצה לעשות באותו

[ה] הרהורי עבודה-זרה, והרהורי זנות, ושפיכות-דמים, ולשון-הרע - הם באים על מי שרגיל בנדרים. אבל נתבטלים על-ידי

המנהיג שבָּעִיר, המסדר הגביות והמסים על כל אחד ואחד לפי ערכו שיוכל לסבל (הרהורים ח"ב יב; התנשאות ח"ב ו).

[ו] על־ידי שבועות וקללות, באים מחשבות רעות (הרהורים לב).

[ז] מי שנדר, ולא שלם נדרו, הקדוש־ברוך הוא מביא עליו יסורין. וכששיתק, נחשב לו כאלו שלם נדר (המתקדין יט).

[ח] על־ידי נדר, נתעבב החמה של השם־יתברך (המתקדין מא).

[ט] להמתיק הדין, תאמר 'פרשת נדרים' (במדבר ל), ומשניות של 'מסכת שבועות' (המתקדין פז).

[י] מי שהוא בעֶסן, ידר נדר וישלם תכף, על־ידי־זה יבטל ממנו הפעם (בעס כ).

[יא] על־ידי השבועה נפרת [נכרת] **ההשתוקקות של אדם**. [במראי־מקומות של הרב מטשעהרין ז"ל: כאן יש ספק אם צריך לומר־נכרת (בסגל מתחת לרי"ש) או צריך־לומר נכרת (בפתח מתחת לרי"ש). ושמעתי בשמו ז"ל שאמר: "ששתי הגרסאות אמת". ולא באר דבריו ז"ל]. (נפילה ז).

[יב] הנדרים והנדבות, מביאין שמחה (עצבות ח"ב ו; שמחה ח"ב ב).

[יג] על־ידי שבועה, בא פאב עינים (ראיה ח"ב ה).

[יד] עיר שיש בה שבועות, תחרב ותהרס חס־ושלום (שבועה א).

[טו] על־ידי שבועות שקר, נופלים מאמונה (שבועה ב; אמונה לה).

[טז] למוד מסכת שבועות, מסגל לירידת הגשם (שבועה ג).

[יז] על־ידי שבועת שקר, באין הרהורי נאוף (שבועה ד; נאוף נד).

[יח] מי שהוא רגיל בשבועות, מחשבות־רעות באים לו תמיד (שבועה ה).

[יט] על־ידי העברת השבועה, אין תקומה במלחמה (שבועה ו; מריבה א).

[כ] מי שעובר על השבועה, בידוע שאינו מכבד יראי־השם (שבועה ז).

[כא] על כל עברות שבתורה, נפרעין ממנו. וכאן - ממנו, וממשפחתו, ומכל העולם כלו, וממנו נפרעין לאלתר (שבועה ח).

[כב] דברים שאין אש ומים מכלין אותם, שבועות שקר מכלין אותן (שבועה ט).

[כג] מי שנדר איזהו נדר, אין מקבלין תפלתו עד שישלם את נדרו (תפלה עג).

"נקם נקמת בני ישראל מאת המדינים" (במדבר לא. ב) - ענין ה'נקמה' באמות־העולם ובשונאים -

ט.

(לקוטי־מוהר"ן ח"ב ד, ו)

כשנתגלה הרצון, שהכל ברצונו יתברך - אזי יודעים: שכל השעבודים והגלות, וכל ההכפדות של העפושם שהם מכבידים עלינו - על כלם ינקם בהם הוא יתברך ויגאלינו מיָדם.

אבל כשפּוברים חס־ושלום, שהכל על פי חיוב הטבע, אין שׂיך נקמה בהם, מאחר שהכל מתנהג רק על פי סדר הטבע חס־ושלום.

וְזֶה בחינת (תהלים נח, יא): "ישמח צדיק כי חזָה נָקָם, פָּעָמָיו יִרְחֹץ בַּדָּם הָרָשָׁע". "פָּעָמָיו דִּיקָא" - הינו: על־ידי "שלש פְּעָמִים בְּשָׁנָה" (שמות כג, יז; לד, כג־כד; דברים טז, טז), שהם

"וַיִּמְסְרוּ מֵאֲלֵפֵי יִשְׂרָאֵל" (במדבר לא, ה)

"שנמסרו על-פרחן" (רש"י)

יא.

(לקוטי-מוהר"ן ח"ב ס)

וְזָהוּ: "וּמוֹסְרָךְ לַמַּלְכוּת" (פסחים קיב. פשהיה רבי עקיבא בתפיסה, אמר לו רבי שמעון בן יוחאי: רבי למדני תורה, ואם לאו, אני אומר ליוחאי אבא 'ומוסרך למלכות') - 'מסירה' הוא לשון 'בעל-פרחו', כמו שכתוב (במדבר לא, ה): "וַיִּמְסְרוּ מֵאֲלֵפֵי יִשְׂרָאֵל", פֶּרֶשׁ רֶש"י: "שֶׁנִּמְסְרוּ בְּעַל-פְּרָחִים" - כִּי רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן יוֹחָאִי, יָבִיא אֶת רַבִּי עֲקִיבָא בְּעַל-פְּרָחוֹ לַמַּלְכוּת, לְבַחֲיַנַּת גְּדֻלוֹת, עַל-יְדֵי שֶׁהוּא יֹאמֵר תּוֹרָה (עין בפנים).

"וְאֵת בַּלְעָם בֶּן בְּעוֹר הִרְגוּ בְּחֶרֶב" (במדבר לא, ח)

יב.

(לקוטי-מוהר"ן ח"א רלד)

כַּנְגָד כָּל מַעֲשֵׂה שֶׁל צַדִּיק, יֵשׁ כַּנְגָדוֹ רַע, דְּהֵינּוּ שֵׁישׁ כַּנְגָדוֹ מַעֲשִׂיּוֹת שֶׁל רָשָׁעִים, שֶׁגַּם לָהֶם אֲרַע פִּיּוּצָא בְּזָה. כְּגוֹן שֶׁמְצִינּוּ: "שֶׁפִּנְחָם עָשָׂה דָּבָר גְּדוֹל שֶׁפָּרַח בְּאוֹיֵר" (תרגום-יונתן במדבר לא, ח; מדרש ילקוט 'מטות' רמז תשפה).

וּכְנָגָד זֶה יֵשׁ מַעֲשֵׂה שֶׁל רָשָׁע: "שֶׁגַּם בַּלְעָם פָּרַח בְּאוֹיֵר" (שם). - וְכֵן פִּיּוּצָא בְּזָה, כִּי הִרְעָ לְעַמַּת הַטּוֹב.

הַיָּמִים-טוֹבִים, שֶׁעַל-יָדָם נִתְגַּלָּה הַרְצוֹן - עַל-יְדֵי-זֶה: "יִשְׁמַח צַדִּיק כִּי חָזָה נֶקֶם" וְכו'.

י.

(עלים-לתרופה, יוס' ערב-שבת-קדש במדבר תקצב)

וְהַשֵּׁם-יִתְבָּרַךְ יִשְׁמַח נַפְשֵׁיכֶם מִהֲרָה, וַיֵּרְאוּ שׁוֹנְאֵינוּ וַיִּבּוֹשׁוּ. וְקוֹיַתִּי לַהֵשֶׁם, שִׁיְהִיָּה מַפְלָה גְדוֹלָה מִהֲרָה לְכָל שׁוֹנְאֵיכֶם וְרוֹדְפֵיכֶם, כִּי לֹא יִחְרִישׁ הַשֵּׁם-יִתְבָּרַךְ עַל בְּזִיוֹנוֹת וְרִדִּיפוֹת כְּאֵלֶּה שֶׁרָדְפוּ אֶתְכֶם חֲנָם, בְּפָרֶט כִּי שָׁלְחוּ יָד בְּסַפְרֵי הַקְּדוּשִׁים בְּבִזְיוֹנוֹת כְּאֵלֶּה.

וְאִם דְּרַכִּי טוֹבוֹ שֶׁל אֲדוֹנָנוּ מוֹרְנוּ וְרַבְּנוּ הַנוֹרָא וְהַנְּשָׁגָב זְכָר צַדִּיק וְקְדוֹשׁ לְבָרְכָה, הֵם עַד אֵין-סוּף, וְאָרִיכוֹת אַפּוֹ בְּלִי שְׁעוֹר, וּמַחֲמַת זֶה עַל-פִּי-רַב, אֵין רוֹאֵין נֶקְמָה תַּכְף בְּרוֹדְפָיו וְכו' - אַף-עַל-פִּי-כֵן, בְּמָקוֹם שֶׁיֵּשׁ חִלּוּל-הַשֵּׁם וּבְזִיוֹן כְּזֶה הַנוֹגֵעַ עַד הַנֶּפֶשׁ - אֵין דָּרְכוֹ לַהֲחָרִישׁ.

וּמִבְטָחֵנִי בַּחֲסִדּוֹ יִתְבָּרַךְ, שִׁיקִים מִהֲרָה (תהלים יב, ו): "מִשֵּׁד עֲנִיִּים מֵאֲנַקַּת אֲבִיוֹנִים, עֲתָה אָקוּם יֹאמֵר ה'" וְכו', יְבוֹשׁוּ וַיִּחַפְּרוּ יַחַד כָּל שׁוֹנְאֵינוּ, יִפְּלוּ וְלֹא יִקוּמוּ.

וְזָכוֹת אַבוֹתָם יַעֲמַד לָהֶם, שִׁיְהִיָּה לָהֶם מַפְלָה גְדוֹלָה מִיָּד, כִּי אִם לֹא, חֶסֶד וְשָׁלוֹם יִהְיוּ נֹאבְדִין וְנִעְקָרִין לְגַמְרֵי מִשְׁנֵי הָעוֹלָמוֹת, כִּי לֹא דָּבָר רִיק הוּא מַה שֶׁעָשׂוּ, "שִׁתּוֹ בְּשָׁמַיִם פִּיָּהֶם" וְכו' (תהלים עג, ט), "ה' יָרִיב רִיבוֹ", "ה' יִלְחֶם לָכֶם וְאַתֶּם תִּחְרְשׁוּן" (שמות יד, יד).

"וַיִּקְצֹף מֹשֶׁה עַל פְּקוּדֵי הַחֵיִל. וַיֹּאמֶר וְכוּ' הַחַיִּיתֶם כֹּל נִקְבָּה. הֲנָה הָיָה וְכוּ' בַדְּבַר בְּלָעַם. וְכָל אִשָּׁה יֹדַעַת אִישׁ וְכוּ'. וַיִּקְרְבוּ אֶל מֹשֶׁה הַפְּקוּדִים וְכוּ'. וַיֹּאמְרוּ וְכוּ'. וַנִּקְרַב אֶת קַרְנֵן ה' וְכוּ' לְכַפֵּר עַל נַפְשׁוֹתֵינוּ לִפְנֵי ה'" (במדבר לא, יד-טו-טז-יז-מח-מט-נ)

דַּעַת דְּקַלְפָּה, כְּמוֹ שְׂכֵתוֹב (קְהֵלֶת ז, יד): "אֵת זֶה לְעֵמֶת זֶה עֲשֵׂה אֱלֹקִים".

וְזֶה שְׂכֵתוֹב (במדבר כד, טז): "וַיֵּדַע דַּעַת עַלְיוֹן", וְדַרְשׁוּ רַז"ל (בְּרֻכּוֹת ז): "שִׁידַע מְתֵי הַקְּדוּשָׁה בְּרוּךְ-הוּא בּוֹעֵס".

כִּי כְּשֶׁהִדַּעַת אֵינּוּ בִּישׁוּב - אַזִּי יֵשׁ כְּעֵס, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַז"ל (פְּסָחִים סו:): "כָּל הַכּוֹעֵס הַכְּמָתוֹ מִסְתַּלְקֵת מִמֶּנּוּ". וְלִפְיֻכָּד כְּשֶׁכָּעַס מֹשֶׁה רַבֵּנוּ עַלְיוֹהַשְּׁלֹום עַל אֲנָשֵׁי הַצָּבָא' כְּשֶׁבָאוּ מִמִּדְיָן, נִסְתַּלַּק מִמֶּנּוּ הַדַּעַת, וְהִצְרִיךְ 'אַלְעָזָר' לֹאמַר הַלְכוֹת טְבִילוֹת כְּלִימ' (רש"י במדבר לא, כא).

וְכִשְׁהִדַּעַת שְׁלָם - אַזִּי אֵין כְּעֵס, כְּמוֹ שְׂכֵתוֹב (ישעיה יא, ט): "לֹא יָרְעוּ וְלֹא יִשְׁחִיתוּ בְּכָל הַר קְדוֹשִׁי, כִּי מְלֹאָה הָאָרֶץ דַּעָה".

וְ'בְלָעַם' הִיָּה מִסְתַּכֵּל בְּדַעַת דְּקַלְפָּה, שֶׁהוּא 'מוֹתְרוֹת' שֶׁל 'דַּעַת עַלְיוֹן', וְכִשְׁמִשְׁתַּנָּה, יֵדַע שֶׁהַקְּדוּשָׁה בְּרוּךְ-הוּא בְּכַעַס. נִמְצָא: שֶׁ'בְלָעַם' הוּא 'דַּעַת דְּקַלְפָּה', וְעַל-יַדֵּי דְבִרְיוֹ הוֹלִיד אֲוִירִים אַרְסִיִּים שֶׁל נְאוּף.

לָזֶה כְּשֶׁבָאוּ מִמְּלַחְמַת מִדְיָן, נֹאמַר (במדבר לא, יד-טו-טז): "וַיִּקְצֹף מֹשֶׁה עַל פְּקוּדֵי הַחֵיִל, וַיֹּאמֶר הַחַיִּיתֶם כֹּל נִקְבָּה, הֲנָה הָיָה בַדְּבַר בְּלָעַם". 'בַּדְּבַר' דִּיקָא - כִּי עַל-יַדֵּי דְבִרְיוֹ, שֶׁהוּא 'הַתְּגַלּוֹת הַדַּעַת שְׁלוֹ', הוֹלִיד נְאוּף בְּמִדְיָן.

וְלִפְיֻכָּד כְּשֶׁבָאוּ מִמְּלַחְמוֹת מִדְיָן, כְּתִיב (שם שם, מח-מט-נ): "וַיִּקְרְבוּ אֶל מֹשֶׁה רָאשֵׁי הַפְּקוּדִים וְכוּ', וַיֹּאמְרוּ וַנִּקְרַב אֶת קַרְנֵן ה' וְכוּ', לְכַפֵּר עַל נַפְשׁוֹתֵינוּ לִפְנֵי ה'". וְדַרְשׁוּ רַז"ל (שַׁבָּת סד): "שִׁכָּךְ אָמְרוּ: אֵף-עַל־פִּי שְׁמִידֵי עֵבֶרָה יִצְאָנוּ, מִיַּדֵּי הַרְהוּר לֹא יִצְאָנוּ".

יג.

(לְקוּטֵי-מוֹהַר"ן ח"א מג)

הַדְּבוּרִים שֶׁל רָשָׁע 'בְּרַדַּעַת', מוֹלִידִים נְאוּף בְּהַשׁוּמַע - כִּי ה'זִוּוּגִים' נִמְשָׁכִים מֵה'דַּעַת', כְּמוֹ שְׂכֵתוֹב (בְּרַאשִׁית ד, א): "וְהָאָדָם יָדַע אֶת חַוָּה אִשְׁתּוֹ", וְכִתִּיב (במדבר לא, יז): "כָּל אִשָּׁה יֹדַעַת אִישׁ".

אֵךְ יֵשׁ זִוּוּג דְּקַדְשָׁה, הוּא הַתְּקַשְׁרוֹת לְצַדִּיקִים וְלַתּוֹרָה וְלַהֲשֵׁם-יִתְבָּרֵךְ, זֶה נִמְשָׁךְ מִ'דַּעַת דְּקַדְשָׁה'. וְזִוּוּגִים שֶׁל עֵבֶרָה, נִמְשָׁכִים מִ'דַּעַת דְּקַלְפָּה'. - וְהַדְּבוּר' הוּא 'הַתְּגַלּוֹת הַדַּעַת' וְכוּ'. וְכִשְׁרָשַׁע מִדְבַר וּמוֹצִיא מִפִּיו הַבְּלִים, מוֹלִיד אֲוִירִים אַרְסִיִּים שֶׁל נְאוּף, וְהַשׁוּמַע מִמֶּנּוּ הַדְּבוּרִים, מַכְנִים בְּגוּפוֹ אֶלּוֹ הָאֲוִירִים.

וְלִפְיֻכָּד בְּ'בְלָעַם' "שֶׁהוּא בְּחִינּוֹת 'דַּעַת דְּקַלְפָּה'" (עַצְרִיִּים ש"ח פ"ד; שַׁעַר הַפְּסוּקִים בְּלֻק), כְּמוֹ שֶׁדַּרְשׁוּ חַז"ל (סְפָרֵי בְּרַכָּה טז; בְּמִדְבַר-רַבָּה יד, ט; זֵהָר שְׁמוֹת כֹּא: בְּלֻק קצג): עַל פְּסוּק (דְּבָרִים לד, י): "לֹא קָם כְּמֹשֶׁה וְכוּ', "בְּיִשְׂרָאֵל לֹא קָם, אֲבָל בְּאֲמוֹת קָם, וּמִנּוּ בְלָעַם" - כִּי "מֹשֶׁה הוּא דַּעַת" (זֵהָר פְּקוּדֵי רכא), וְלָזֶה "נִקְרָא דִּירוֹ דִּירוֹ דַּעָה" (וַיִּקְרָא-רַבָּה ט, א).

וְלִכְּךָ "כְּשֶׁנִּטְלוּ מוֹזָב עֲצָה מִמִּדְיָן, אָמְרוּ לָהֶם: אֵין כּוּחוֹ אֶלָּא בְּפָה" (במדבר-רַבָּה כ, ד; תַּנְחוּמָא בְּלֻק ג) - כִּי ה'פָּה' הוּא 'הַתְּגַלּוֹת הַדַּעַת'. "אָמַר מוֹזָב: אֵף אָנוּ נְבוֹא עֲלֵיהֶם בְּאָדָם שֶׁכּוּחוֹ בְּפָה" (שם) - כִּי הוּא גַם-כֵּן

פרשת 'טבילת כלים' (במדבר לא, כא-כב-כג-כד)

י.ד.

(לקוטי-מוהר"ן ח"א מג)

כְּשֶׁהִדַּעַת אינו בִּישׁוּב - אֲזִי יֵשׁ כַּעַס, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַז"ל (פסחים סו:): **"כָּל הַבוּעֵס חֲכָמְתוֹ מִסְתַּלְקֶת מִמֶּנּוּ"**. וּלְפִיכֵן כְּשֶׁכַּעַס מ'מִשָּׁה רַבָּנוּ' עָלְיוֹ-הַשְּׁלוֹם עַל אֲנָשֵׁי הַצָּבָא' כְּשֶׁבָאוּ מִמִּדְיָן, נִסְתַּלַּק מִמֶּנּוּ הַדַּעַת, וְהֶצְרַךְ 'אֶלְעָזָר' לֹאמַר הַלְכוּת 'טְבִילוֹת כְּלִים' (רש"י במדבר לא, כא).

"כָּל דָּבָר אֲשֶׁר יָבֵא בְּאֵשׁ, תַּעֲבִירוּ בְּאֵשׁ"
(במדבר לא, כג)

טו.

(לקוטי-מוהר"ן ח"א ד, ה-ו)

עַל-יָדֵי 'וְדוֹי דְּבָרִים' לְפָנַי 'תִּלְמִיד-חֶכֶם', נִתְתַּקֵּן בְּחֵינַת 'מַלְכוּת'. וְזֶה בְּחֵינַת הַחֲזָרַת הַמַּלְכוּת לְשָׂרְשָׁהּ, כִּי שָׂרֵשׁ הַמַּלְכוּת הוּא אֵשׁ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חַז"ל (סנהדרין קא:): **"לָמָּה טָעָה נְבֻט, שָׂרָאָה שִׁיְצָא אֵשׁ מֵאֲמָתוֹ"**. וְהַתּוֹרָה נִקְרְאת 'אֵשׁ', שֶׁמִּשָּׁם ה'מַלְכוּת', כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (ירמיהו כג, כט): **"הֲלוֹא כֹה דִּבְרֵי כָּאֵשׁ"**, וּכְתִיב (משלי ח, טו): **"בִּי מַלְכִים יִמְלְכוּ"**. וְעַקֵּר הַתּוֹרָה הֵם הַתִּלְמִידֵי-חֶכְמִים, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חַז"ל (מכות כב:).

וְזֶהוּ (במדבר לא, כג): **"כָּל דָּבָר אֲשֶׁר יָבֵא בְּאֵשׁ, תַּעֲבִירוּ בְּאֵשׁ"**. "דָּבָר" - זֶה בְּחֵינַת 'מַלְכוּת', שֶׁנִּמְשָׁךְ בְּתוֹךְ הַטְּמָאָה, בְּתוֹךְ חֲמִימוֹת הַיֵּצֶר, כְּמוֹ (קדושין פא:): **"נִוְרָא בִּי עֵמָרִם"**. "תַּעֲבִירוּ בְּאֵשׁ" - תְּקוּנוֹ עַל-יָדֵי 'אֵשׁ', הֵינּוּ 'וְדוֹי דְּבָרִים' לְפָנַי 'תִּלְמִיד-חֶכֶם'.

טז.

(לקוטי-מוהר"ן ח"א קנו)

מָה שֶׁמְדַבְּרִים בֵּינּוּ לְבֵין קוֹנּוֹ, הוּא בְּחֵינַת 'רוּחַ-הַקֹּדֶשׁ'. וְצָרִיךְ לְחַדֵּשׁ תָּמִיד, לְבַקֵּשׁ בְּכָל פַּעַם בְּתַחֲנוּנִים וְדַבְּרֵי רְצוּנִים חֲדָשִׁים. וּלְזָכוֹת לָזֶה, צָרִיךְ 'טְהַרַת הַלֵּב'.

וְ'טְהַרַת הַלֵּב' - הוּא עַל-יָדֵי שְׂמֵת־לֵהַב וּבוֹעֵר לְבוֹ לְהַשְׂם-יִתְבָּרֵךְ, כִּי נֶגֶד שְׂנֵת־לֵהַב וְנִבְעֵר לְעֵבֶרָה אוֹ לְתַאֲזָה רָעָה חֲסִי-וְשָׁלוֹם, שְׂמֵזָה נִטְמָא לְבוֹ, צָרִיךְ שִׂיתְלַהֵב וְיִבְעֵר לְבוֹ לְהַשְׂם-יִתְבָּרֵךְ, וְעַל-יְדֵי-זֶה יִטְהַר לְבוֹ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (במדבר לא, כג): **"כָּל דָּבָר אֲשֶׁר יָבֵא בְּאֵשׁ, תַּעֲבִירוּ בְּאֵשׁ"**.

"בְּנֵי גֹד וּבְנֵי רְאוּבֵן" (במדבר לב, ב)
"תְּרַבּוֹת אֲנָשִׁים חֲטָאִים" (במדבר לב, יד)

יז.

(לקוטי-מוהר"ן ח"א קג)

אֵיתָא בַּגְּמָרָא (סנהדרין דף צא:): **"כָּל הַמוֹנֵעַ הַלְכָה מִפִּי תִלְמִיד, כְּאִלּוּ גּוֹזְלוֹ מִנְחַלַת אָבוֹת, שֶׁנֶּאֱמַר (דְּבָרִים לג, ד): 'תּוֹרָה צִוָּה לָנוּ מֹשֶׁה מִזְרָשָׁה' וְכוּ"**.

וְכִיּוֹן שָׂרָאָה מִשָּׁה, שֶׁבְּנֵי רְאוּבֵן וּבְנֵי גֹד מְנִיאִין לֵב בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל מִנְחַלַת אָבוֹתָם, בְּשִׁבִיל זֶה קָרָא לָהֶם: **"תְּרַבּוֹת אֲנָשִׁים חֲטָאִים"** (במדבר לב, יד), וְתַרְגָּם אוּנְקְלוֹס: **"תִּלְמִידֵי גְבִרְיָא חֵיבִיא"**. הַדָּבָר הַזֶּה קִבְּלָתָם מִרְבִּנְיָכֶם, שֶׁרַבְּכֶם גָּזַל מִכֶּם 'הַלְכוּת', וְ'הַלְכוּת' הֵם 'נְחַלַת אָבוֹת' פְּנ"ל. וְעַתָּה גַם אַתֶּם הוֹלְכִים בְּדַרְכֵי אָבוֹתֵיכֶם, וְרְצוּנְכֶם לְגַזֵּל מִיִּשְׂרָאֵל נְחַלַת אָבוֹתָם.

וּבְבֵּאֵ־בִתְרָא (ח: - על דְּנִיָּאל יב, ג):
 "וּמַצְדִּיקֵי הָרַבִּים
 כְּפּוֹכְבִּים, אֵלּוּ מִלְּמַדֵי תִינוּקוֹת". וְעַכְשָׁו
 שְׂרָאָה, שֶׁהֵם מְחִיבִים רַבִּים' שְׁמַנְיָאִין לֵב בְּנֵי
 יִשְׂרָאֵל, מִסְתַּמָּא גַם רַבִּים אֵינֶם 'מַצְדִּיקֵי
 הָרַבִּים, אֶלָּא מְחִיבֵי הָרַבִּים'. בְּשִׁבְלֵי זֶה
 קָרָא לָהֶם: "תְּרַבּוֹת אֲנָשִׁים חֲטָאִים", וְתַרְגָּם
 אוֹנְקְלוֹס: "תְּלַמִּידֵי גְבַרְיָא חִיבִיא".

יח.

(לקוטי-מוהר"ן ח"א קד)

אֵיתָא בְּמִדְרָשׁ (הוּבָא בְּסִפְרֵי-חֲסִידִים קלז,
 וּבְרֵאשִׁית-חֲכָמָה שֶׁעַר עֲנָנָה פ"ה): "בְּשִׁבְלֵי
 שְׂאֵמֹר מִשֶּׁה לִבְנֵי גָד (בְּמִדְבָר לֵב, יד): 'תְּרַבּוֹת
 אֲנָשִׁים חֲטָאִים' - נַעֲנֵשׁ, שֶׁבֶן בְּנֵי עֶבֶד
 לְפָסֶל מִיכָה".

וְהַדְּבָר קָשָׁה: מָה עֲנִין זֶה שֶׁל "תְּרַבּוֹת
 אֲנָשִׁים חֲטָאִים", לְעֵנֶשׁ שְׁלֹו
 שִׁיעֵבַד בֶּן בְּנֵי עֶבֶד-הַזָּרָה?!

וְהַתְּרוּץ: כִּי אָמְרוּ חַז"ל (כְּתוּבֹת קי:): "כָּל
 הַדָּר בְּחֻץ-לְאָרֶץ, כָּאֵלּוּ אֵין לוֹ
 אֵלּוֹק", וְאָמְרוּ חַז"ל (שִׁבְת צז):
 "הַחֹשֶׁד בְּכַשְׂרִים לוֹקָה בְּגוֹפּוֹ". וּמִשֶּׁה הָיָה
 חֹשֶׁד אוֹתָם: "שִׁבְנֵי רְאוּבֵן וּבְנֵי גָד אֵינֶם
 רוֹצִים בְּאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל שׁוֹם הַלֶּק" - נִמְצָא
 שְׂאֵין לָהֶם אֵלּוֹק.

בְּשִׁבְלֵי זֶה נַעֲנֵשׁ בְּבֶן בְּנֵי שְׁלֵא הָיָה לוֹ
 אֵלּוֹק, כִּי הֵם כַּשְׂרִים הָיוּ בְּדָבָר,
 כִּי רָצוּ לְטַל חֶלֶק בְּאֶרֶץ גַּם-כֵּן.

פְּרַשְׁתַּת מִסְעֵי

"אלה מסעי בני ישראל" (במדבר לג, א) - עניני נסיעות וטלטולים -

שמעתי בשם אדני אבי־זמני (הבעל־שם־טוב) זללה"ה: כי כל המסעות היו מ"ב, והם אצל כל אדם, מיום הולדו עד שובו אל עולמו. ולהבין זה: כי מיום הלדה והוצאתו מרחם אמו, הוא בחינת יציאת־מצרים פנוֹדע, ואחר־כך נוסע ממסע למסע, עד באו לארץ החיים העליונה וכו'. ובודאי נכתבו המסעות בתורה, להורות הדרך־הישר לאיש הישראלי, לידע הדרך אשר ילך בו כל ימי חייו, לסע ממסע למסע.

(דגל־מחנה־אפרים' פרשת מסעי, עין־שם)

א.

(לקוטי־מוהר"ן ח"א מ)

אֵיתָא בְּעֶשְׂרֵה־מְאֻמְרוֹת' (להרמ"ע מפאנו - מובא ב'לקוטי־ראובני' פרשת מסעי): **"אלה מסעי בני ישראל"** (במדבר י, כח), **בְּשִׁבִיל שְׁחָטְאוּ ב'אלה אל־קִידָה יִשְׂרָאֵל'** (שמות לב, ד), **בְּשִׁבִיל זֶה יִסְעוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל**.

נמצא: כל הנסיעות של אדם, הוא בְּשִׁבִיל 'קלקול האמונה', הינו בחינת 'עבודת־אלילים'. כי אם היה מאמין באמונה שלמה שיכול הקדוש־ברוך־הוא להזמין לו כל צרכו, לא היה נוסע שום נסיעה. - וזה שכתוב בעבודת־אלילים (ישעיה ל, כב): "צא תאמר לו". 'צא', זה בחינת נסיעה וטלטול.

גם על־ידי 'טלטול' - מתקן את הטלטול שגורם בביכול למעלה, כמו שכתוב (שם כח, כ): "והמסכה צרה בהתפנס".

גם על־ידי 'עבודת־אלילים' - נמנע ה'מטר', כמו שכתוב (דברים יא, טז):

"ועבדתם אלהים אחרים וכו' ולא יהיה מטר". וכש'אין מטר', אין 'שבע', וכש'אין 'שבע', אין 'שלוש', כמו שכתוב (תהלים עב, ג): **"ישאו הרים שלום לעם",** כמו שפרש רש"י. **וכש'אין 'שלוש', אזי אין איש עוזר לחברו, וכל אחד צריך לנסע ולטלטל ממקום למקום בשביל פרנסתו.**

גם ה'גלות' בא - על 'בטול־תורה', כמו שכתוב (ישעיה ה, יג): "גלה עמי מבלי דעת". ועל־ידי 'עבודת־אלילים', בא 'עצירת גשמים', וכש'אין קמח, אין תורה" (אבות פ"ג מ"ז).

ב.

(לקוטי־מוהר"ן ח"א ריח)

דע: שלפעמים פשננזר על האדם חס־ושלום איזה גזרה, ואף־על־גב דאיהו לא חזי מזלה חזי (מגלה ג), ומחמת זה רוצה להסתיר עצמו, ומזה בא שלפעמים פתאם האדם נוסע לאיזה מקום רחוק - כדי להסתיר עצמו, ואף־על־פי שאינו יודע מזה, עם־כל־זה הנפש יודעת מזה, על־כן בא לו רצון לנסע לשם.

ולפעמים כש'בא לשם, נתפרסם שם ביותר, ויוכל להזיק לו מאד חס־ושלום. - ומזה היה הסתלקות צדיק גדול מאד, שפתאם רצה לנסע לארץ־ישראל, והוא היה בעצמו יודע מזה שהיה צריך להסתיר עצמו, ונסע על המדינה והיה פרסום גדול, ונסתלק באותו הדרך, וכן ארע בזמננו בסמוך השם־יצילנו.

ג.

(לקוטי-מוהר"ן ח"ב נו)

כְּשֵׁישׁ לְהֶאֱדָם לֵב, אֵין שִׁיךְ אֶצְלוֹ מְקוֹם
בְּלָל, כִּי אֲדַרְבָּא, "הוא מקומו של
עולם" וכו' (בראשית-רבה סח, ט). כִּי הָאֱלֻקוֹת
הוא בְּלֵב וכו'.

נִמְצָא: מִי שֵׁישׁ לוֹ לֵב יִשְׂרָאֵלִי, אֵין רְאוּי
לוֹ לומר שְׁמֵקוֹם זֶה אֵין טוֹב
לְפָנָיו, כִּי אֵין שִׁיךְ אֶצְלוֹ מְקוֹם בְּלָל, כִּי
אֲדַרְבָּא "הוא מקומו של עולם, ואֵין הָעוֹלָם
מְקוֹמוֹ".

ד.

(לקוטי-מוהר"ן ח"ב סב)

"אֵלֶּה מַסְעֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל" (במדבר לג, א).
אֵיתָא בְּמִדְרַשׁ (מוֹבָא בְּלִקְוֹט־רַאוּבֵנִי
פְּרַשְׁתַּ מַּסְעֵי): "שְׁמַסְעֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, דְּהֵינּוּ
הַנְּסִיעוֹת שֶׁבְּנֵי־יִשְׂרָאֵל נוֹסְעִין מְקוֹם
לְמְקוֹם, הֵם מְכַפְרִין עַל "אֵלֶּה אֱלֻקֵּי
יִשְׂרָאֵל" (שמות לב, ד), הֵינּוּ עַל פְּגָם 'עֲבוּדָה־
זָרָה'.

כִּי אֶפְלוּ כְּשֵׁאֵין עוֹבְדִין 'עֲבוּדָה־זָרָה' - יֵשׁ
פְּגָם 'עֲבוּדָה־זָרָה' - כִּי 'קִלְקוּל הָאֲמוּנָה'
הֵיא גַם־כֵּן בְּחִינַת 'עֲבוּדָה־זָרָה', וְכִמוֹ
שְׁמוּבָא (בְּשֵׁם הַבַּעַל־שֵׁם־טוֹב) עַל פְּסוּק (דְּבָרִים יא,
טז): "וְסַרְתֶּם וְעַבַּדְתֶּם אֱלֻקִּים אֲחֵרִים",
"שֶׁתִּכַּף כְּשִׁפְרִים מֵהַשֵּׁם־יִתְבַּרַךְ הוּא בְּחִינַת
'עֲבוּדָה־זָרָה". וְעַל־יְדֵי הַנְּסִיעוֹת שֶׁל
יִשְׂרָאֵל, נִתְכַּפֵּר. וְ"כֹל זְמַן שֵׁישׁ עֲבוּדָה־זָרָה
בְּעוֹלָם, חֲרוֹן־אַף בְּעוֹלָם" (סְפָרֵי פְּרַשְׁתַּ רֵאָה; רש"י
דְּבָרִים יג, יח).

נִמְצָא: כְּשֶׁנִּתְכַּפֵּר פְּגָם 'עֲבוּדָה־זָרָה'
בְּנִל, נִמְתַּק ה'חֲרוֹן־אַף', וְנִמְשָׁךְ
רְחֻמָּנוּת'. - וְעַקֵּר רְחֻמָּנוּת' הוּא: בְּבְחִינַת
(בְּרַאשִׁית מַג, יד): "וְאֵל שִׂדְיֵי יִתֵּן לָכֶם

רְחֻמִּים", 'לָכֶם' דִּיקָא. שִׁיתֵּן לָנוּ הֲרַחֲמָנוּת,
שִׁימְסַר הֲרַחֲמָנוּת בְּיַדֵּינוּ, שְׁאַנְחָנוּ בְּעַצְמָנוּ
נְרַחֵם עָלֵינוּ.

וְאֶצְלָנוּ הֲרַחֲמָנוּת בְּפִשְׁיטוּת, לְהִתְרַפָּא מִן
הַחֲלִי וְכִיּוֹצֵא בְּזָה. כִּי אֶצְלוֹ
יִתְבַּרַךְ יָכוֹל לְהִיּוֹת, שְׁגָם הַחוֹלְאָת הַקְּשָׁה
וְכֹל הַיְסוּדִין הֵם הֲרַחֲמָנוּת שְׁלוֹ, כִּי בּוֹדָאי כֹּל
מֵה שְׁעוֹשָׂה לְהֶאֱדָם, אֶפְלוּ יְסוּדִין קָשִׁים,
הַכֹּל הוּא רַק רְחֻמָּנוּת. וְאֵין אָנוּ מְבִינִים
הֲרַחֲמָנוּת שְׁלוֹ, וְאֵין אָנוּ יוֹכֵלִין לְקַבֵּל אוֹתוֹ -
רַק שִׁיתֵּן בְּיַדֵּינוּ הֲרַחֲמָנוּת.

וְזָהוּ: 'יִשְׂרָאֵל' - רֵאשִׁי־תְבוּת: אֵל־ל שִׂדְי־
י יִתֵּן לָכֶם רְחֻמִּים - כִּי ה'רְחֻמָּנוּת'
נַעֲשֶׂה, עַל־יְדֵי "מַסְעֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל", בְּנִל.

ה.

(לקוטי-מוהר"ן ח"ב עו)

"יִשְׂרָאֵל נַעֲשִׂים אֲדוּנִים לְבַעֲלֵיהֶם"
(סִנְהֶדְרִין קדז): - כִּי בְּכֹל מְקוֹם
שֶׁבָּאֵין בְּגָלוּת, בְּתַחֲלָה הֵם כְּבוּשִׁים בְּגוֹלָה,
אָבֵל אַחֲרֵי־כֵן נַעֲשִׂים אֲדוּנִים לְבַעֲלֵיהֶם, כִּי
כּוֹבְשִׁים אֵת הַמְּקוֹם הַהוּא שְׁבָאִים שָׁם
בְּגוֹלָה. כִּי יִשְׂרָאֵל מְרִימִין וּמַעֲלִין כֹּל
הַמְּקוֹמוֹת הַשְּׁפָלִים וְהַנְּפוּלִים, כְּמוֹ שְׁאָמְרוּ
רז"ל (מְגִלָּה ו.י): "עֲתִידִין בְּתֵי תַרְטִיאוֹת
וְקַרְקָסָאוֹת שִׁילְמָדוּ בְּהֵן תּוֹרָה בְּרַבִּים,
שֶׁנֶּאֱמַר (זְכַרְיָה ט, ז): 'וְנִשְׂאָר גַּם הוּא לְאֱלֻקֵּינוּ'
וְכוּ". כִּי יִשְׂרָאֵל מַעֲלִין וּמַנְשֵׂאֵין כֹּל
הַמְּקוֹמוֹת הַנְּפוּלִין.

וְעַל־כֵּן נִקְרָאֵין יִשְׂרָאֵל בְּגָלוּת 'בְּנֵי
הַגּוֹלָה', כִּי אֶה־עַל־פִּי שְׁאַחֲרֵי־כֵן
נַעֲשִׂים אֲדוּנִים, וּמְקִימִין וּמַנְשֵׂאֵין וּמַעֲלִין
הַכֹּל, אֶה־עַל־פִּי־כֵן בְּתַחֲלָה הֵם בְּגָלוּת, כִּי
הֵם נַעֲוֹנָד' בְּגָלוּת. וְעַל־כֵּן נִקְרָאֵין: 'בְּנֵי
הַגּוֹלָה', כִּי זֶה אוֹתִיּוֹת 'גּוֹלָה', רֵאשִׁי־תְבוּת:

וְנִשְׁאָר גַּם הוּא לְאַלְקִינוּ. כִּי אַחֲר־כֵּן
מַעֲלִין וּמְנַשְׂאִין הַכֹּל, בְּבַחֲיַנְתָּ: "וְנִשְׁאָר גַּם
הוּא לְאַלְקִינוּ".

ו.

(שְׁבַח־הַר"ן א)

וְכָל נְסִיעוֹתַי הָיוּ בַּפְּשִׁיטוֹת, כְּדָרְךָ
אֲנָשִׁים פְּשׁוּטִים, בְּלִי שׁוּם הַתְּנַשְׂאוֹת
וּבְלִי שׁוּם פְּרָסוּם, אֲהַעֲלֶיפִי שְׂאֵז כְּבָר הָיָה
מִפְּרָסָם בְּעוֹלָם, הַזְּהִיר מְאֹד לְאַנְשָׁיו שֶׁנִּסְעוּ
עִמּוֹ: "שִׂיזְהָרוּ לְבָלִי לְהוֹדִיעַ בְּשׁוּם מְקוֹם
שֶׁהוּא נוֹסֵעַ". - וְלֹא יָדְעוּ בְּשׁוּם מְקוֹם
שֶׁהָיָה, שֶׁהוּא נִמְצָא שָׁם, כִּי נָסַע בְּהַעֲלֵם
כְּדָרְךָ הַסּוֹחֲרִים.

ז.

(שִׁיחוֹת־הַר"ן ג)

כָּל הַנְּסִיעוֹת שָׁלוֹ הָיוּ פְּלֵאוֹת נִשְׁגָּבוֹת
וְנַעֲלָמוֹת מְאֹד, כְּמוֹ הַנְּסִיעָה
לְקֵאמִינִיץ, וּלְנֵאוֹרִיטְש, וּלְשֶׁאֲרִיגְרָאד,
וְכִיּוֹצֵא בָהֶם הַמְּזַכְרִים קֶצֶת בְּדַבְרֵינוּ - כִּי
הָיָה לוֹ בְּזֶה סוּדוֹת נוֹרָאוֹת מְאֹד הַנְּעַלְמוֹת
מֵעֵין כָּל חַי.

וּכְמוֹ שֶׁפַּעַם־אַחַד כְּשֶׁבֵּא מִהַדְרָךְ,
מִהַדְרָכִים הַנְּזַכְרִים־לְעֵיל, סִפֵּר אֵיזָה
מַעֲשֵׂה נוֹרָאָה הַמְּבֹאֵר בְּ"סְפוּרֵי־מַעֲשִׂיּוֹת"
(מַעֲשֵׂה ז' מְזַבֵּב וְעַכְבִּיש), וְאָמַר: "שִׁזְאוֹת הַמַּעֲשֵׂה
מְבֹאֲרֵת עֵינֵי הַנְּסִיעָה שָׁלוֹ" (כְּמוֹ שֶׁהִתְחִיל שָׁם
בְּהַסְפּוּר: "עֵנָה וְאָמַר: אֲסַפֵּר לָכֶם כָּל הַנְּסִיעָה שְׁלִי שֶׁהָיָה
לִי").

וּבִאֲמַת הַדְּבָר סְתוּם וְחֵתוּם מְאֹד, כִּי מִי
יֻכַּל לְעַמֵּד בְּסוּד הַמַּעֲשִׂיּוֹת
שֶׁסִּפֵּר, אוֹ בְּסוּד הַנְּסִיעוֹת וְהַהֲנָהגוֹת
הַנִּפְלְאוֹת וְהַנְּעַלְמוֹת שָׁלוֹ.

ח.

(שִׁיחוֹת־הַר"ן פה)

אַחַד שָׂאל אוֹתוֹ עַל עֵינֵי נְסִיעָה לְאֵיזָה
מְקוֹם, אִם יִסַּע לְשָׁם!?

הַשִּׁיב לוֹ: "כְּשֶׁרוֹאֶה אָדָם נְסִיעָה לְפָנָיו,
אֵין לוֹ לְהִתְעַקֵּשׁ לְמִנְעַ מִזֶּה, לִישֵׁב
בְּבֵיתוֹ דּוֹקָא!" - כִּי בְּכָל מְקוֹם שֶׁנוֹסֵעַ לְשָׁם,
מִתְקַן שָׁם אֵיזָה דְבָר, רַק שִׂיזְהָר לְהִיזָת
שְׁמוֹר מִן הָעֵבְרָה חִסּוֹשְׁלוֹם, אֲזִי כָּל אָדָם
מִתְקַן בְּכָל מְקוֹם שֶׁנוֹסֵעַ לְשָׁם. אֲפָלוּ אִישׁ
פְּשׁוּט לְגַמְרִי.

כִּי בְּכָל־מְקוֹם שֶׁבֵּא לְשָׁם, עוֹשֶׂה שָׁם
בּוֹדָאי אֵיזָה דְבָר שֶׁבִּקְדָּשָׁה, כִּי מִתְפַּלֵּל
שָׁם, וְאוֹכֵל שָׁם, וּמְבָרֵךְ עַל אֲכִילָתוֹ לְפָנָיו
וּלְאַחֲרָיו, וְכִיּוֹצֵא בְּזֶה. כִּי בּוֹדָאי אִישׁ
יִשְׂרָאֵלִי אֲפָלוּ הַפְּחוֹת שֶׁבַּפְּחוֹתִים, עוֹשֶׂה
כְּמָה דְבָרִים שֶׁבִּקְדָּשָׁה בְּכָל־מְקוֹם אֲשֶׁר הוּא
שָׁם. וְעַל־כֵּן בּוֹדָאי מְכַרַח מִן הַשָּׁמַיִם לְהִיזָת
שָׁם בְּאוֹתוֹ מְקוֹם דּוֹקָא, כְּדִי שִׂיתְקַן שָׁם מַה
שֶׁהוּא דִּיקָא צְרִיךְ לְתַקַּן שָׁם.

עַל־כֵּן טוֹבָה לְפָנָיו מַה שֶׁנִּזְדַּמֵּן לוֹ נְסִיעָה
לְשָׁם, כִּי אוֹלֵי יְהִיָּה מְכַרַח לְבוֹא
לְשָׁם "בְּשִׁלְשָׁלוֹת שֶׁל בְּרַזָּל", וְכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ
רַבּוֹתֵינוּ ז"ל עַל יַעֲקֹב אָבִינוּ (שְׁבַת פט:). - וְכָל
זֶה דְבָר רַבֵּנוּ ז"ל עִם אִישׁ פְּשׁוּט לְגַמְרִי.

ט.

(שִׁיחוֹת־הַר"ן קנב)

שִׁמְעֵתִי בְּשִׁמוֹ שֶׁאָמַר: שָׂאָם לֹא הָיָה
מִמֵּתִין בְּבִטְחוֹן לִישׁוּעַת־הַשָּׁם,
כְּבָר הָיָה אִישׁ נוֹסֵעַ וּמְטַלְטֵל, כְּמוֹ כָּל
הַנוֹסְעִים וּמְטַלְטְלִים עֲצָמָם בְּשִׁבִיל הַפְּרָנְסָה
כְּנֶהֱוֶה עַכְשָׁיו.

וְאָמַר זֹאת לְעֵינַי הַנְּהַגַת הַבַּיִת בְּפִרְנָסָה
וּמְלַבּוּשִׁים וְשָׂאָר צָרְכֵי הַבַּיִת, שְׁעַל-
פִּירֵב חֶסֶר לְאָדָם הַרְבֵּה וְכוּ', שְׁצָרִיכִין
לְהַמְתִּין לִישׁוּעַת־הַשֵּׁם וּלְבָלִי לְדַחַק אֶת
הַשָּׁעָה (ערוֹבֵין יג) לְמַלְאוֹת הַחֶסֶד וְהַחֶסֶד תִּכְפֹּה וּמִיָּד.

וְאָמַר עַל־עֲצָמוֹ: שָׂאֵם לֹא הָיָה מִמֶּתִין,
בְּגוֹן כְּשֶׁהָיָה חֶסֶר לוֹ אֵיזָה דָּבָר וְכוּ',
הָיָה צָרִיף לְלוֹזוֹת לְעֲצָמוֹ וְלִהְיוֹת בְּעַל־חֹב,
עַד שֶׁהָיָה מְכַרְחָה לְהִיּוֹת נוֹסֵעַ וּמְטַלְטֵל! -
כְּמוֹ שָׂאֵנוּ יוֹדְעִים עֵינַי הַנוֹסְעִים, שֶׁהֵם
מְכַרְחִים תָּמִיד לְפַעַע עַל הַמְּדִינָה מִחַמַּת
שֶׁהֵם תָּמִיד בְּעַל־חֹבוֹת וְכוּ'.

וְעֵינַי זֶה צָרִיכִים לִידַע מְאֹד, כִּי לְכָל אָדָם
חֶסֶר הַרְבֵּה וְכוּ', וְצָרִיף לְהַסְתַּפֵּק
בְּמַעֲוֵט וְכוּ', וְאֵם נִדְמָה לוֹ שְׁצָרִיף מְלַבּוּשׁ
וְכוּ', אֶל יְדַחַק הַשָּׁעָה לְלוֹזוֹת וְלִהְיוֹת
בְּעַל־חֹב, אֵךְ יִמְתִּין עַד שֶׁיָּבֹא עֵתוֹ.

וְטוֹב לְסַבֵּל דַּחַק אֶפְלוֹ בְּמַזְזוֹנוֹת, וְכַל־שֶׁכֶן
בְּמְלַבּוּשִׁים וְדִירוֹת וְכוּ', וְלֹא לְהִיּוֹת
בְּעַל־חֹב. וּמוֹטָב שֶׁיְהִיָּה בְּעַל־חֹב לְעֲצָמוֹ
אוֹ לְבָנֵי־בֵיתוֹ בְּמְלַבּוּשִׁים, מִלְּהִיּוֹת בְּעַל־חֹב
לְהַחְנוּנֵי אוֹ לְאַחֲרִים וְכוּ'.

י.

(שיחות-ה'ר"ן קלט)

סֵפֶר לִי אֶחָד מְאֻנְשָׁיו: שֶׁפַּעַם אֶחָד סֵפֶר
לְרַבֵּנוּ ז"ל: "שְׁדַבְּרוּ לוֹ אֵיזָה
שְׁדוּד!" - וְאָמַר הָאִישׁ הַנֵּ"ל לְפָנָיו ז"ל:
"שִׁשָּׁם אֵין מְקוֹם לְפָנָיו!" - הַשִּׁיב לוֹ:
"כְּשִׁישׁ לְהָאָדָם לֵב שֶׁל יִשְׂרָאֵלִי, אֵין שִׁיף
אֶצְלוֹ מְקוֹם וְכוּ'. כִּי הַלֵּב הוּא אֶלְקוֹת וְכוּ'
וְכוּ'". (בַּנְּדָפִס בְּלִקוּטֵי־תַנְגָּנָא סִימָן נ"ו - מוֹבָא לְעִיל).

יא.

(שיחות-ה'ר"ן רפ)

לְעֵינַי שְׁהַצְדִּיקִים נָעִים וְנָדִים בְּדַרְךָ,
אָמַר: שִׁישׁ נְשָׁמוֹת נְדָחוֹת שְׂאִינָם
יְכוּלִים לְהַתְעַלּוֹת, כִּי אֵם עַל־יָדֵי מָה
שְׁהַצְדִּיק 'נַעֲוֹנָד'.

וַיֵּשׁ צְדִיק שְׂאִינוּ רוֹצֵה לְהִיּוֹת 'נַעֲוֹנָד',
אֲבָל אֶהֱעַל־פִּיכֶן הוּא 'נַעֲוֹנָד'
בְּבֵיתוֹ. הֵינּוּ: מָה שֶׁהוּא הוֹלֵךְ הֵנָּה וְהֵנָּה
בְּבֵיתוֹ, זֶהוּ גַם־כֵּן בְּחִינַת 'נַעֲוֹנָד'. [בְּלִקוּטֵי־
מוֹהַר"ן ח"א צב: "עַל־יָדֵי מָה שְׂאָדָם 'נַעֲוֹנָד' בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ,
יְכוּל לְהַחְיֹת מֵתִים"].

יב.

(חיי-מוהר"ן קכ)

בְּוִדְאֵי אֵין שׁוּם אָדָם יוֹדַע תְּכֵן פּוֹנוֹת
נְסִיעוֹתָיו הַקְּדוּשִׁים (שֶׁל רַבֵּנוּ ז"ל).

יג.

(חיי-מוהר"ן קכא; קנה)

"אֵלֶּה מַסְעֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל" (בַּמְדָּבָר לג, א).
אֲשֶׁרֵי הַזֹּכָה וְיִזְכָּה לִידַע סוּד אֶחָד
מִנְסִיעוֹתָיו הַפְּלִיאוֹת מְאֹד, שֶׁלֹּא הָיָה לָהֶם
שׁוּם טַעַם עַל־פִּי פְּשׁוּט.

וְאָמַר בְּעֵת שֶׁנִּסַּע לְנַאֲוֹרִיטְשׁ: "אֵלוֹ הָיוּ
הָעוֹלָם יוֹדְעִים עֵינַי נְסִיעָתִי, הָיוּ
מְנַשְׁקִים הַפְּסִיעוֹת שְׁלִי. בְּכָל פְּסִיעָה
וּפְסִיעָה שֶׁל נְסִיעָתִי, אֲנִי מְכַרֵּעַ אֶת כָּל
הָעוֹלָם כְּלוֹ לְכַהֲזָבוֹת".

יד.

(חיי-מוהר"ן קכב)

פַּעַם־אַחַת הָיָה מְסַפֵּר בְּשִׁבְת־שִׁירָה,
מַעֲנִין: שְׁבִימִים

וְנָסַע מִשָּׁם וַקְבַּע דִּירָתוֹ בְּבִרְסֵלָב. אַחֲרֵי־כֵן בָּזָה
הַקִּיץ, נָסַע מִבִּרְסֵלָב וַקְבַּע דִּירָתוֹ בְּאוּמָן וְכוּ'.

יז.

(חיי-מוהר"ן רי)

בְּאוּמָן דִּבֶּר עִמִּי מֵעַנְיָן נְסִיעָתוֹ, וְאָמַר לִי
אָז: "יֵשׁ דֶּרֶךְ כְּזֶה מִבֵּית לַחֹוֹץ,
וּמִשָּׁם אֶל הַהָר, וּמִשָּׁם לְסַבֵּב דֶּרֶךְ הַנְּהַר
הַקָּטָן וְהַגָּדוֹל, וּמִשָּׁם לְבֵית רַבִּי שְׁמַעוֹן,
וּמִשָּׁם לְבֵית רַבִּי זְלוֹיָהּ, וּמִשָּׁם לְאוּמָן, כִּי
בְּדֶרֶךְ זֶה יֵצֵא לְאוּמָיִן" וְכוּ'.

הִינֵנו: כִּי עַל הַיָּד שֶׁהָיָה אֶצֶל הַמֶּלֶךְ
הַמְּבֹאָר בְּהַמְעֵשָׂה שֶׁל הַבַּעַל-
תְּפִלָּה - שֶׁסָּם הָיוּ מְצִירִין כָּל הַדְּרָכִים
שֶׁבְּעוֹלָם, עַל-כֵּן אָמַר: "שָׁגַם יֵשׁ דֶּרֶךְ כְּזֶה".
כְּלוּמַר: שֶׁבּוֹדָאֵי גַם דֶּרֶךְ זֶה הָיָה מְצִיר שֶׁסָּם
עַל אוֹתוֹ הַיָּד, הִינֵנו מֵהַבֵּית לַחֹוֹץ, וּמִשָּׁם
לְהָהָר, וּמִשָּׁם לְהַבְּתִים הַגְּזוּל, וּמִשָּׁם לְאוּמָן.

אֲשֶׁרֵי מִי שֶׁיִּזְכֶּה לְהַבִּין זֹאת לְעֵתִיד, כִּי
בְּעַנְיָן נְסִיעָתוֹ, יֵשׁ סוּדוֹת נוֹרְאוֹת
בְּכָל פְּסִיעָה וּפְסִיעָה, כִּי בְּכָל נְסִיעוֹתָיו
הַקְּדוֹשׁוֹת יֵשׁ רְזִין עֲלָאִין גְּבוּהִים מְאֹד,
מִכָּל-שָׂפָן בְּנְסִיעָה הָאֲחֵרוֹנָה הַזֹּאת שֶׁנָּסַע
לְהַסְתַּלֵּק שָׁם וְכוּ'.

יח.

(חיי-מוהר"ן תקמג)

כְּמָה פְּעָמִים הָיָה מְדַבֵּר הַרְבֵּה עִמָּנוּ
וְהַזְהִיר אוֹתֵנוּ מְאֹד, לְקָרֵב נְפִשׁוֹת
לְהַשְׁמִי-תְּבַרְךָ, לְהַשְׁתַּדֵּל לְדַבֵּר הַרְבֵּה עִם
בְּנֵי-אָדָם, כְּדִי לְעוֹרְרָם וּלְהַשִּׁיבָם לְקִרְבָּם
לְהַשְׁמִי-תְּבַרְךָ וְכוּ'. - וְגַם הָיָה רְצוֹנוֹ שֶׁיִּסְעוּ
נְסִיעוֹת בְּשִׁבִיל זֶה, כְּדִי לְדַבֵּר עִם בְּנֵי אָדָם.

הַקּוֹדֵמִין הָיָה נוֹסַע עַל הַמְּדִינָה בְּעֵתִים
הַלְלוֹ, וְהָיָה אוֹמֵר שֶׁם תּוֹרָה נִפְלְאָה וְכוּ'.

וְהָיָה מְסַפֵּר כְּמַתְגַּעְגַּע, וְאָמַר: שֶׁכְּשֶׁהָיָה
יוֹשֵׁב עַל הָעֵגְלָה, הָיָה עֵנְיָן מִיַּחַד.
וְכְּשֶׁהָיָה בָּא לְעִיר שֶׁנָּסַע לָשָׁם וַיֵּצְאוּ לְקִרְאָתוֹ
וַעֲשׂוּ לוֹ כְּבוֹד, הָיָה נַעֲשֶׂה עֵנְיָן אַחֵר.
כְּשֶׁנִּכְנַס אֶל הָעִיר, הָיָה עֵנְיָן אַחֵר. כְּשֶׁאָמַר
תּוֹרָה שָׁם, הָיָה עֵנְיָן אַחֵר. אַחֲרֵי־כֵן כְּשֶׁקָּבַל
מְעוֹת, הָיָה עֵנְיָן אַחֵר.
וְחָשַׁב כִּיּוֹצֵא בָּזָה פְּמָה עֵנְיָנִים, שֶׁבְּכָל
פְּעַם הָיָה עֵנְיָן אַחֵר.

וְהַמּוֹבָן מְדַבְּרִיו: שֶׁהָיָה לוֹ בְּעַנְיָן הַנְּסִיעָה,
עֲבוּדָה מִיַּחַדָּת נִפְלְאָה וְנוֹרְאָה
מְאֹד, בְּכָל עֵנְיָן בְּפִנְיֵעֲצָמוֹ, הֵן בְּהַנְּסִיעָה,
הֵן בְּהַכְּבוֹד וְכוּ' וְכוּ'.

טו.

(חיי-מוהר"ן קנו)

אָמַר: הַמְּקוֹם שֶׁלִּי הוּא רַק אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל,
מָה שֶׁאֲנִי נוֹסַע אֲנִי נוֹסַע רַק
לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל, וּלְפִי שְׁעָה אֲנִי רוֹעֵה
בְּבִרְסֵלָב וְכוּ' וְכוּ'!

טז.

(חיי-מוהר"ן רד)

תְּמָה עַל-עֲצָמוֹ, עַל שְׁעוֹשָׂה תְּמִיד דְּבָרִים
מְשֻׁנָּם וְנִפְלְאִים מְדַעַת בְּנֵי-אָדָם? -
עַל אֲשֶׁר הוּא תְּמִיד נֶעְ-וֹנֵד מִמְּקוֹם לְמְקוֹם?
- וְכֵן הָיָה חֶסֶד לוֹ בְּמַעֲדוֹ וְעַד-יוֹקֵעַ? - הָיָה
רְאוּי לוֹ לִישֵׁב שָׁם תְּמִיד, כִּי שָׁם הָיָה יוֹשֵׁב
בְּשִׁלּוּהַ וְהַשְׁקֵט. וְהוּא לֹא רָצָה לִישֵׁב בְּשִׁלּוּהַ,
וְנָסַע מִשָּׁם וַקְבַּע דִּירָתוֹ בְּזִלְאֵטִיפָלִיעַ, וְהָיָה
לוֹ שֶׁם מַחְלֶקֶת גְּדוֹל וְיִסוּרִים גְּדוֹלִים מְאֹד,

- אֲשֶׁר בְּשִׁבִיל עֶסֶק אֶחָד מִכָּל־זֶה, וְלִדְבַר דְּבַר־תּוֹרָה אֶחָד, עִם אִישׁ אֶחָד, שְׁדַבַּרְתִּי בְּכָל הַנְּסִיעוֹת הָאֵלוּ - בְּוֹדָאֵי בְּוֹדָאֵי כָּל טַלְטוּלֵי הַקֶּשֶׁה עָלַי מְאֹד מְאֹד אֲשֶׁר אֵין לְשַׁעַר, וְכָל רַבּוּי הַהוֹצָאוֹת וְהַבְּלָבוּלִים וְכוּ'.

נא.

(ספר־הַמִּדּוֹת, עֲנִינֵי נְסִיעָה וְטַלְטוּלֵי)

[א] מִי שֶׁאֵין לוֹ בְּנִים, יִקְבַּל עַל־עַצְמוֹ גְּלוּת (בְּנִים לַח).

[ב] עַל־יְדֵי רְדִיפַת שְׁלוֹם, מִצִּיל אֶת בְּנָיו מִמִּיתָה וּמִגְּלוּת. (בְּנִים עַב; שְׁלוֹם יז).

[ג] כָּל הַדְּרָכִים שֶׁאָדָם הוֹלֵךְ בָּהֶן, הַכֹּל מֵהַשָּׁם־יִתְבָּרֵךְ וְהֵם רְצוֹן־הַשָּׁם. אֲבָל אֵין לָךְ אָדָם שֶׁיִּבִּין אֶת דְּרָבּוֹ, אֲלֵא מִי שֶׁהוּא עָנּוּ (דְּרָךְ ט).

[ד] עַל־יְדֵי נְסִיעַת הַדְּרָכִים, הָאָדָם נַעֲשֶׂה מִבֵּין (דְּרָךְ ח"ב ד).

[ה] הַמְּקַבֵּל גְּלוּת עַל־עַצְמוֹ, הוּא סְגוּלָה לְהַרְיוֹן (הַרְיוֹן ו).

[ו] עַל־יְדֵי הַנְּסִיעָה שְׁנוֹסְעִים מִכָּפָר לְכָפָר וּמַעִיר לְעִיר, דְּבָרָיו אֵינָם נִשְׁמָעִים (הַתְּנַשְׁאוֹת טז).

[ז] עַל־יְדֵי הַטַּלְטוּל, זוֹכִין לְשֵׁם־טוֹב (טַלְטוּל ח"ב א).

[ח] עַל־פִּירֹב, הִירָאִים פּוֹרְנִסְתָּם בָּא, עַל־יְדֵי טַלְטוּלִים (טַלְטוּל ח"ב ב).

[ט] לַפְּעָמִים הַצַּדִּיק בָּא לְטַלְטוּלִים, בְּדֵי שֶׁיִּבָּא לְעוֹלָם־הַבָּא, וַיִּזְכֹּר כָּל הַמְּקוֹמוֹת שֶׁהָיָה בָּהֶם, וְעַל־יְדֵי־זֶה יִבָּאוּ טוֹבוֹת לְאֵלוֹ הַמְּקוֹמוֹת (טַלְטוּל ח"ב ג).

[י] לָאוּ בְּכָל־מְקוֹם אָדָם זוֹכֶה לְסַגֵּל תּוֹרָה וּמַעֲשֵׂים־טוֹבִים. בְּשִׁבִיל זֶה הַקְּדוּשׁ־בְּרוּךְ־

יט.

(לְקוּטֵי־הַלְכוּת, פְּקוּדוֹן ה', לט)

וְעַל־כֵּן צְרִיכִין לְהֵאֱמִין: שֶׁעַקֵּר כּוֹנֵן הַשָּׁם־יִתְבָּרֵךְ מֵהַשָּׁם־יִתְבָּרֵךְ שֶׁיִּסַּע הָאָדָם, הוּא רַק בְּשִׁבִיל שְׁלֵמוֹת הַתּוֹרָה.

הֵינּוּ: שֶׁהָאָדָם צָרִיךְ לְצִאת מִבֵּיתוֹ לִילֵךְ אוֹ לְנַסֵּעַ לְמְקוֹם־אַחֵר, בְּדֵי שֶׁיּוּכַל לְהִתְוַעֵד עִם אָדָם אַחֵר, אוֹ עִם כַּמָּה אֲנָשִׁים, לְדַבֵּר עִמָּהֶם מֵהַתְּכַלִּית הָאֱמִתִּי וְהַנְּצַחִי, שֶׁיַּעֲזְרוּרוּ זֶה אֶת זֶה אֶל הָאֱמֶת לְאֱמֶתוֹ, כִּי זֶה כָּל הָאָדָם. וְכָל־אָדָם צָרִיךְ לְדַבֵּר עִם חֲבֵרוֹ בִּירְאַת־שָׁמַיִם בְּכָל יוֹם וּבְכָל עֵת, וְעַל־כֵּן מִסַּבֵּב הַשָּׁם־יִתְבָּרֵךְ שֶׁיִּלְךְ וַיִּסַּע הָאָדָם, הַכֹּל רַק בְּשִׁבִיל זֶה.

וְרַק זֶה יְדוּעַ: שֶׁכָּל הַדְּבָרִים שֶׁבָּזָה הָעוֹלָם, בְּהַכְרַח שֶׁיִּתְלַבְּשׁוּ בְּמָה שֶׁמִּתְלַבְּשִׁים, וְהַקְּלָפָה קוֹדֶמֶת לְפָרִי, עַל־כֵּן עַל־פִּירֹב מִתְלַבְּשִׁים הַנְּסִיעוֹת וְהַטַּלְטוּלִים בְּעַסְקֵי חַל.

אֲבָל הַחֶפֶץ בְּאֱמֶת, צָרִיךְ לְשׁוֹם לְבוֹ לְשַׁרְשׁ הַדְּבָר שֶׁבִּקְדָּשָׁה, עַל־כֵּן צָרִיךְ כָּל אֶחָד לְשׁוֹם לֵב לְהֵאֱמִין, שֶׁעַקֵּר נְסִיעָתוֹ וְטַלְטוּלוֹ, בְּדֵי שֶׁיִּתְוַעֵד עִם בְּנֵי־אָדָם, אוֹלֵי יוּכַל לְדַבֵּר עִמָּהֶם דְּבָרֵי אֱמֶת, אוֹ שֶׁיִּקְבְּלוּ יָם מִמֶּנּוּ, אוֹ שֶׁיִּקְבַּל הוּא מֵהֶם, אוֹ שֶׁיִּקְבְּלוּ וַיֵּאִירוּ זֶה בְּזֶה, בְּבַחֲיִנַת "וּמְקַבְּלִין דִּין מִן דִּין".

כִּי בְּכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל יֵשׁ נִקְדָּה טוֹבָה, וְצְרִיכִין לְקַבֵּל הָאֲרָה מִמֶּנּוּ, לְהֵאִיר בְּנַפְשׁוֹ לְבַל יִישָׁן אֶת יָמָיו שְׁנַת עוֹלָם חֶסֶד וְשְׁלוֹם וְכוּ', וְזֶה עַקֵּר שֶׁרֵשׁ כָּל הַנְּסִיעוֹת שְׁבַע־עוֹלָם.

כ.

(עָלִים־לְתְרוּפָה, ג' דְּבָרִים ת"ר)

כַּמָּה חֲסָדִים וְנִפְלְאוֹת פְּלָאֵי פְּלָאוֹת רְאִיתִי בְּנְסִיעוֹת הָאֵלוֹ הַנּוֹגַע לְעֲנִינֵינוּ

לְבַד, הָיוּ אֹצְלוּ בְּמָה וּכְמָה בּוֹיְגָן [גְּלִיּוֹנוֹת]
בְּתוֹבִים, בְּמִדְמָה שְׁאָמַר מְאֹתִים בּוֹיְגָן
[גְּלִיּוֹנוֹת], אֵךְ לֹא רָצָה לְמַסְרָם לְהַעֲוֹלָם."

וְאָמַר לִי: שֶׁהֲשִׁיג כָּל הַרְפּוּאוֹת שֶׁבְּעוֹלָם
בְּתוֹךְ גְּבוּלֵי אֶרֶץ־יִשְׂרָאֵל שֶׁבִסְפָּר
"יְהוֹשֻׁעַ!"

כִּי שְׁמוֹת כָּל הָעָרִים הַבְּתוֹבִים שֶׁם אֹצֵל
כָּל גְּבוּל וּגְבוּל – הֵם צְרוּפֵי־שְׁמוֹת שֶׁל
כָּל הַרְפּוּאוֹת שֶׁבְּעוֹלָם, אֵיךְ הֵם נִקְרָאִים
בְּכָל הַלְשׁוֹנוֹת.

כִּי אֶרֶץ־יִשְׂרָאֵל הִיא קוֹמָה שְׁלֵמָה,
וְחִלּוּקַת אֶרֶץ־יִשְׂרָאֵל הִיא כְּפִי קוֹמַת
אָדָם. הֵינּוּ: שְׁחֶלֶק וּגְבוּל זֶה הוּא בְּחִינַת
רֵאשׁ, וְחֶלֶק וּגְבוּל זֶה הוּא בְּחִינַת יָד יְמִין,
וְכִיּוֹצֵא בְּזֶה כָּל הַשְּׁנַיִם־עֶשְׂרׁ גְּבוּלִים שֶׁל
אֶרֶץ־יִשְׂרָאֵל, שֶׁנִּתְחַלְקָה לְשִׁבְטִים, שֶׁכֻּלָּם
הֵם כְּפִי חֶלְקֵי קוֹמַת אָדָם, כְּמוֹבֵא מִזֶּה
בְּסִפְרִים (עֶץ־חַיִּים, שֶׁעַר מַג פ"א).

וְאָמַר: "שֶׁאֹצֵל כָּל גְּבוּל שֶׁל אֶרֶץ־יִשְׂרָאֵל,
בְּתוֹבִים שֶׁם הַרְפּוּאוֹת הַשְּׂיֻכִּים
לְאוֹתוֹ הָאֵיבָר, שֶׁמְכוּן כְּנֶגֶד זֶה הַגְּבוּל
כְּנֶגֶד ל". כָּל־זֶה שֶׁמְעֵתִי מִפְּיוֹ־הַקְּדוֹשׁ כְּבָר,
וְהַבְּנֵיתִי מִדְּבָרֵי הַקְּדוֹשִׁים: "שֶׁכָּל־זֶה הַשְּׂיֻג
בִּימֵי יְלֻדוֹתוֹ מִמֶּשׁ".

הוּא מְסַבֵּב סְבוּבִים, שֶׁיֵּצֵא זֶה הָאָדָם מִמְּקוֹם
הַזֶּה לְמְקוֹם אַחֵר (טְלָטוּל ח"ב ד).

[יא] לְפַעְמִים נִתְחַיֵּב אָדָם אֵיזְהוּ גְלוּת,
וְנִתְחַלֵּף לוֹ עַל אֵיזְהוּ חוֹלְאָת (טְלָטוּל ח"ב ה).

[יב] הַשְּׂוֹכַח דָּבָר אֶחָד מִתְלַמּוּדוֹ, גוֹרֵם גְלוּת
לְבָנָיו, וּמְזַרְזֵין אוֹתוֹ מִגְּדֻלְתּוֹ (לְמוּד כג).

[יג] הַמְזַמֵּין עֲבוּרִים בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ וּמְשַׁמֵּשׁ
עָלָיו, גוֹרֵם גְלוּת לְבָנָיו (צְדָקָה כה).

[יד] טְלָטוּל הַצְּדִיקִים, לְפַעְמִים הוּא בְּשִׁבִיל
לְגְלוּת אֵיזְהוּ צְדִיק נִסְתָּר (צְדִיק קסו).

[טו] הַשְּׂכָרוֹת, גוֹרֵם גְלוּת (קָרִי ח"ב א; שְׂכָרוֹת
ח"ב ב).

[טז] גְלוּת, מְכַפֶּרֶת עַל הַכֹּל (תְּשׁוּבָה ו).

[יז] מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ בֵּית־הַפְּנִסָּת, וְאֵינוֹ נִכְנָס
לְשֵׁם לְהַתְפַּלֵּל, גוֹרֵם גְלוּת לְבָנָיו (תְּפִלָּה לו).

זֹאת הָאֶרֶץ אֲשֶׁר תִּפְּל לָכֶם בְּנַחְלָה אֶרֶץ כְּנַעַן
לְגַבְלַתֶּיהָ וְכוּ'. זֹאת תִּהְיֶה לָכֶם הָאֶרֶץ
לְגַבְלַתֶּיהָ סְבִיב. (בְּמִדְבָּר לֵד, בִּיב)
– עֲנִינֵן גְּבוּלֵי אֶרֶץ־יִשְׂרָאֵל' –

כב.

(הַקְּדָמַת סִפְרֵי־הַמִּדּוֹת)

וְנִשְׁמַע מִפִּי שְׁאָמַר: "שֶׁעַל אוֹת רְפוּאָה

עניני בין המצרים

גלות וגאולה, בגין וחרבן בית המקדש, בגין ירושלים, משיח צדקנו, קץ הגאולה, וכו'

א.

(לקוטי מוהר"ן, 'שיר נעים' בתחלת הספר)

חריקת שן האמות על אמה יחידה, תבונה אין בנו. מרירת הצרות איד להשקות הם דנו. נסבל עולם עד יבוא עני. בן יחפש בגנזי אביו. נזר עטרת נעטר בבן חביב. שיר חדש אז נשיר. מלפנו כל אחד ואחד מראה באצבע בשר.

ב.

(לקוטי מוהר"ן ח"א א)

עכשו בעזונותינו הרבים, חן וחשיבות האמתי של ישראל נפל, ועקר החשיבות והחן הוא אצלם. אבל על ידי התורה, נתעלה החן והחשיבות של ישראל.

ג.

(לקוטי מוהר"ן ח"א ב, א)

"מנוקבא דפרדשקא משך רוחא דחיי למשיחא" [מ'נקב החטם העליון, נמשך רווחיים למשיח] (זהר תרומה קעז. ב'ספרא-דצניעותא פ"ב).

כי עקר פלייזינו של משיח, הוא ה'תפלה', שהוא בחינת 'חטם', כמו שכתוב (ישעיהו מז, ט): "ותהלתי אהטם לך" – ומשם עקר היותו, וכל מלחמתו שיעשה וכל הכבישות שיכבש, הכל משם, כמו שכתוב (שם יא, ג): "והריחו ביראת ה'" וכו', זה בחינת 'חטם'.

וזה עקר פלייזינו, כמו שכתוב (בראשית מז, כב): "בחרבי ובקשתי", ופרש רש"י: "תפלה ובקשה". וכמו שכתוב (תהלים מז, ז): "כי לא בקשתי אבטח וכו' באלקים הללנו". בחינת "ותהלתי אהטם לך".

ד.

(לקוטי מוהר"ן ח"א ב, ו; ח"א ט, ד; ח"א קיח)

כל צדיק שבדור, הוא בחינת משה משיח, כמו שמצינו: שהצדיקים קורין זה לזה: 'משה', כמו: "משה שפיר קאמרת" (שבת קא: ס"ה לט. ביצה לח:). ו'משה' זה בחינת 'משיח', כמו שכתוב (בראשית מט, י): "עד כי יבא שילה", "דא משה משיח" (זהר בראשית כה: כז).

ה.

(לקוטי מוהר"ן ח"א ב, בסוף)

בגלותנו, בביכול הקדוש-ברוך-הוא בהסתרת פנים, כמו שכתוב (תהלים ל, ח): "הסתרת פניך", שהוא בחינות 'רחמים', ופנה ערף, שהוא בחינות 'דין'. וכל תפלותינו ובקשתנו על-זה שפנה ערף אלינו, שיהזור את פניו, כמו שכתוב (שם כה, טז; פו, טז): "פנה אלי", וכמו שכתוב (במדבר ו, כה): "יאר ה' פניו".

וכשאנו רואים ארץ הגלות, ובכל יום אנחנו צועקים אליו ואינם

נושעים, ויש מעמנו בני-ישראל, שטועים חסוֹשֵׁלֹם בלבם: "שכל התפלות הם לריק".

אבל באמת: כל התפלות, הצדיקים שבכל דור ודור, מעלים אותם ומקימים אותם, כמו שכתוב (שמות מ, יח): "ויקם משה את המשכן". ומעלין כל שיפא ושיפא לדוכתיה, ובנין קומתה של השכינה מעט מעט, עד שישתלם שעור קומתה, אז יבוא "משיח - דא משה" (זהר בראשית כה:), וישלים אותה ויקים אותה בשלמות.

וכל מה שמרבין בתפלה, נבנה השכינה ביותר ומכינה את עצמה לזיווג. וכשישתלם קומה של כל השכינה על-ידי רב התפלות, יכמרו רחמיו, ויתהפך מדת-הדין למדת-הרחמים. ואי לא חסדו, טבעינן חסוֹשֵׁלֹם בגלות.

ו.

(לקוטי-מוהר"ן ח"א ג)

מרגלא בפומא דאנשי עכשו לומר: "שהחזנים הם שוטים ואינם בני דעה". כי עכשו 'מלכות-דקדשה' בגלות, ועל-כן ה'נגינה' שנמשכת מאתר דנביאים, מבחינת מחין ודעת דמלכות-דקדשה, ועכשו שהמלכות בגלות, הנגינה נפגמת.

ועל-כן החזנים הם בלא דעת, כי אין להם פח עכשו להמשיך הנגינה משרשה שבקדשה, שהוא בחינת מחין ודעת של מלכות-דקדשה.

אבל לעתיד שיתעלה מלכות-דקדשה, ויהיה ה' למלך על כל הארץ - אזי תתעלה ותשלם הנגינה בבחינת דעת דמלכות-דקדשה, שמשם נמשכת הנגינה.

וזהו (תהלים מז, ח): "כי מלך כל הארץ אלקים זמרו משביל". כי אזי בשיהיה ה' למלך על כל הארץ ויתעלה מלכות-דקדשה, אזי "זמרו משביל" - שהחזנים המזמרים יהיו בדעת ובשכל, על-ידי שיתעלה מלכות-דקדשה, ויקבלו הנגינה משרשה שבקדשה, שהוא בחינת דעת ומחין של מלכות-דקדשה.

ודוד המלך עליו-השלום היה יכול לתקן נגינה זו גם-כן, ועל-דייזה נתעלה מלכות-דקדשה פנ"ל.

ז.

(לקוטי-מוהר"ן ח"א ד, א-ב ג)

בשאדם יודע שכל מארעותיו הם לטובתו, היא מעין עולם-הבא - וזאת הבחינה אי-אפשר להשיג, אלא בשמעלה מלכות דקדשה מהגלות מבין העפוס, ואזי נתקיים (תהלים מז, ח): "כי מלך כל הארץ אלקים". - ואי-אפשר להשיב המלוכה להקדוש-ברוך-הוא, אלא על-ידי ודוי דברים לפני תלמיד-חכם.

ח.

(לקוטי-מוהר"ן ח"א ו, ז)

"ולבנות להם בית הבחירה" (סנהדרין כ: - זה בחינת 'משה', נקדה העליונה, בחינת 'דעת', כמו שאמרו חז"ל (ברכות לג): "מי שיש בו דעה, כאלו נבנה בית-המקדש בימיו").

ט.

(לקוטי-מוהר"ן ח"א ז, א)

עקר הגאלה תלויה באמונה, כי עקר הגלות אינו אלא בשביל חסרון אמונה. ועקר 'אמונה' בחינת 'תפלה' בחינת

פּוֹגָמִים בַּתְּפִלָּה' - כִּי הַתְּפִלָּה הִיא בְּחִינַת
'נְסִים', שְׁמִשְׁנָה אֶת הַטָּבַע.

וּפּוֹגָמִים בְּאִמוּנָה מְאֹד, שְׂאִין מְאֲמִינִים
בְּהַשְׁגָּחַת הַבּוֹרָא יִתְבָּרָךְ.
וּפּוֹגָמִים בְּאֶרֶץ־יִשְׂרָאֵל שֶׁהִיא מְקוֹם הַנְּסִים.
וְעַל־יְדֵי־זֶה צְרִיכִין לְפֹל בְּגָלוּת מִצְרַיִם
וּשְׂאִרֵי גָלוּתוֹ, וְהֵם מְאֲרִיכִים אֶת הַגָּלוּת
רַחֲמָנָא־לְצַלְןָ.

יב.

(לקוטי־מוהר"ן ח"א, יג.)

"וַיַּעֲקֹב קָרָא בֵּית" (פְּסָחִים פ.ח.). הֵינּוּ:
שֵׁי־עֶקֶב קָרָא אֶת 'מְקוֹם הַבֵּית־
הַמְּקוֹדֵשׁ', שֶׁהוּא 'מְקוֹם הַתְּפִלָּה', 'בֵּית',
שֶׁהוּא מְקוֹם יְשׁוּב לְבַנְיָ־אָדָם - כִּי הָעֵלָה אֶת
הַתְּפִלָּה מִ'הַר' וְשָׂדֵה, לְבְּחִינַת 'בֵּית', שֵׁי־שׁ
בּוֹ תְּפִיֶסָה לְבַנְיָ־אָדָם יוֹתֵר מִ'הַר' וְשָׂדֵה'.

כִּי בְּבְחִינַת 'בֵּית', יֵשׁ גַּם לְעַבְוִ"ם הַשְּׁגָה,
כְּמוֹ שְׁכַתּוֹב (יְשַׁעְיָה נו, ז): "כִּי בֵּיתִי בֵּית
תְּפִלָּה יִקְרָא לְכָל הָעַמִּים". וְכִשְׁהוּא בְּבְחִינַת
'בֵּית', כְּדִין אֶתִּיקָר שְׂמָא עֲלָאָה.

יג.

(לקוטי־מוהר"ן ח"א יא, בסוף)

הַגְּדָלוּת', הִיא בְּחִינַת "שֶׁבַע בְּתֵי עֲבוּדָה־
זָרָה, שְׁעַל־יְדֵי־זֶה גָלוּ יִשְׂרָאֵל
מֵאֲרָצָם" (גִּטִּין פ.ח.), וְעַל־יְדֵי־זֶה עֲדִין לֹא
הִזְרַנּוּ לְאֲרָצָנּוּ, מִחֲמַת שְׂרוּדָפִים אַחַר
הַכְּבוֹד עַל־יְדֵי הַגְּדָלוּת רַחֲמָנָא־לְצַלְןָ.

וְלַהֲפֹךְ: עַל־יְדֵי קִטְנוּת וְשִׁפְלוּת, וְשִׁלָּא
יִשְׁגִּיחַ כָּלֵל עַל כְּבוֹדוֹ, עַל־יְדֵי־זֶה
כְּבוֹד הַשֵּׁם־יִתְבָּרָךְ בְּשִׁלְמוּת, וְזוֹכָה לְדַבּוּרִים
הַמְּאִירִים לוֹ לְתַשׁוּבָה, וְזוֹכָה לָבוֹא לְתַבּוּנוּת
הַתּוֹרָה לְעַמְקָהּ.

'נְסִים', אֵינּוּ אֶלָּא בְּאֶרֶץ־יִשְׂרָאֵל, וְשֵׁם עַקָר
עַלְיוֹת הַתְּפִלוֹת, וְיָכוֹל לְפַעַל בְּתַפְלוֹתוֹ מַה
שְׁצָרִידָה, וְלַעֲשׂוֹת נְסִים וּמוֹפְתִים אֲמִתִּיִּים
בְּעוֹלָם.

וּכְשֶׁפּוֹגָמִין בְּאֶרֶץ־יִשְׂרָאֵל שֶׁהִיא בְּחִינַת
'אִמוּנָה' בְּחִינַת 'תְּפִלָּה' - אֲזִי
יִוֹרְדִין לְגָלוּת. וְעַקָר: שִׁינּוּדַת הַתְּפִלָּה
לְגָלוּת, וְאִי־אֶפְשָׁר לְהַתְּפַלֵּל וְלַעֲשׂוֹת נְסִים
בְּעוֹלָם.

וְכַשֵּׁיכֵלּוּ אֵלוֹ הָאֶפִיקוֹרְסִים שְׂאִין לָהֶם
אִמוּנָה בְּנְסִים וּמְכַסִּים כָּל
הַנְּסִים בְּדֶרֶךְ הַטָּבַע, וְתַתְּרַבָּה אִמוּנָה
בְּעוֹלָם, אֲזִי יָבוֹא מְשִׁיחַ, כִּי עַקָר הַגְּאֻלָּה
תְּלוּיָה בְּזֶה, הֵינּוּ בְּאִמוּנָה, כְּמוֹ שְׁכַתּוֹב (שִׁיר־
הַשִּׁירִים ד, ח): "תְּבוֹאֵי, תְּשׁוּרֵי מִרְאֵשׁ אֲמָנָה".

וְזֶה פְּרוּשׁ (סִנְהֶדְרִין צז): "אִין מְשִׁיחַ בֶּן דָּוִד
בָּא, אֶלָּא עַד שֶׁתְּכַלֶּה פְּרוּטָה מִן
הַפִּיס" - הֵינּוּ: שֵׁיכֵלוּ אֵלוֹ הָאֶפִיקוֹרְסִים
הַנִּלְ שְׂאִין לָהֶם אִמוּנָה בְּנְסִים, וּמְכַסִּים
כָּלֵלוּת הַנְּסִים, הַכְּלוּלִים בַּמְלָאךְ דְּפְרִיטָא
שְׁפּוֹתָהּ, מְכַסִּים בְּדֶרֶךְ הַטָּבַע.

יד.

(לקוטי־מוהר"ן ח"א ט, ד)

מְשִׁיחַ הוּא כָּלוּל כָּל הַתְּפִלוֹת, וּבְשִׁבִיל זֶה
יִהְיֶה מְשִׁיחַ "מִזְרַח וְדָאִין" (סִנְהֶדְרִין
צג:), כִּי הַתְּפִלוֹת הֵם בְּחִינַת 'הַטָּם', כְּמוֹ
שְׁכַתּוֹב (יְשַׁעְיָהוּ מ, ט): "וְתַהֲלֵתִי אַחַטָּם לְךָ".

יא.

(לקוטי־מוהר"ן ח"א ט, בסוף)

אֵלוֹ בְּנֵי־אָדָם הַמְּכַחֲשִׁים כָּל הַנְּסִים,
וְאוֹמְרִים שֶׁהַכֹּל דֶּרֶךְ־הַטָּבַע, וְאִם
רוֹאִים אֵיזָה נֶס, הֵם מְכַסִּים הַנֶּס עִם דֶּרֶךְ־
הַטָּבַע, שְׂאוֹמְרִים שֶׁזֶה דֶּרֶךְ הַטָּבְעִים. -

יד.

(לקוטי-מוהר"ן ח"א יג, א)

תַּאֲוֹת־מָמוֹן, היא עֲבוֹדַת־זָרָה מִמֶּשֶׁה, וְ"כָל זְמַן שֵׁשׁ עֲבוֹדַת־זָרָה זאת של מָמוֹן בְּעוֹלָם, חֲרוֹן־אָף בְּעוֹלָם" (ספרי פְּרָשֶׁת רָאָה; רש"י דְּבָרִים יג, יח). וְכִפִּי הַבְּטוּל שֶׁל 'תַּאֲוָה' זאת, בֶּן נִתְבַטַּל ה'חֲרוֹן־אָף, וְנִמְשָׁךְ 'חֶסֶד' בְּעוֹלָם. וְעַל־יְדֵי־זֶה נִמְשָׁךְ ה'דַּעַת', שֶׁהיא בְּחִינַת 'בְּנִין בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ'. וּבְטוּל 'תַּאֲוֹת מָמוֹן', זֶה בְּחִינַת הַתְּגַלּוֹת מְשִׁיחַ, שָׂאז יִתְבַטַּל חֲמַדַּת הַמָּמוֹן.

טו.

(לקוטי-מוהר"ן ח"א יד, ב-ג)

עֵקֶר כְּבוֹד הַשֵּׁם־יִתְבָּרֵךְ הוא: בְּשִׁהְרָחוּקִים בְּיִתְרֵי מִקְרָבִין אֵת עֲצָמוֹן לְעֲבוֹדַת הַשֵּׁם־יִתְבָּרֵךְ, כִּי "אִז אִסְתַּלַּק וְאִתְיַקֵּר שְׁמָא דְקַדְשָׁא־בְרִיךְ־הוּא עֵילָא וְתַתָּא וְנִתְגַדַּל כְּבוֹד שְׁמוֹ יִתְבָּרֵךְ וְנִתְעַלָּה" (זהר יתרו סט). וְנִתְגַדַּל כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרֵךְ מְאֹד. עַל־כֵּן צָרִיךְ כָּל־אָדָם לְהִשְׁתַּדֵּל מְאֹד, לְקָרֵב הֲרָחוּקִים לְהַשֵּׁם־יִתְבָּרֵךְ.

וְעַכְשָׁיו הַכְּבוֹד בְּגַלּוֹת, כִּי עֵקֶר הַכְּבוֹד אֵצֶל הָעַכְוִ"ם, וְאִנְחָנוּ בְּגִי'י־יִשְׂרָאֵל שְׂפָלִים וְנִבְזִים, וְלַעֲתִיד־לְבוֹא שִׁיתְגַּלָּה כְּבוֹדוֹ מִבֵּין הַחֲשָׁךְ, כְּמוֹ שְׁכַתוֹב (ישעיה מ, ה): "וְנִגְלָה כְּבוֹד ה'" וְכוּ', כִּי אִז יִטּוּ כָּל־"לְעַבְדוֹ שְׂכָם אֶחָד" (צפניה ג, ט), אִז יֵאמְרוּ בְּגוֹיִם: "לָכוּ וְנִלְכָה בְּאוֹר ה'" (ישעיה ב, ה). וְכְבוֹד נִקְרָא 'אוֹר', כְּמוֹ שְׁכַתוֹב (יחזקאל מג, ב): "וְהָאֶרֶץ הָאִירָה מִכְּבוֹדוֹ".

וְאִי־אֶפְשָׁר לְקָרֵב אֶת הַגֵּרִים עִם בְּעַלְי־הַתְּשׁוּבָה - אֶלָּא עַל־יְדֵי תוֹרָה, כְּמוֹ שְׁכַתוֹב (משלי ה, ט): "יְפֻוצוּ מֵעֵינֵיךָ חוּצָה", שְׁצָרִיךְ לְהִשְׁקוֹת אוֹתָם

שֶׁהֵם מִבְּחוּץ, לְהוֹדִיעַ לָהֶם "הִדְרֵךְ יִלְכוּ בָהּ" (שמות יח, כ).

וְזֶהוּ (ירמיה טו, יט): "אִם תּוֹצִיא יָקָר מִזֹּלְלִי", וְאָמְרוּ חֲזוּ"ל (בבא־מְצִיעָא פה): "אֵלּוּ שְׂמִקְרָבִין בְּנֵי־אָדָם לְעֲבוֹדַת הַשֵּׁם־יִתְבָּרֵךְ" - כִּי זֶהוּ נִקְרָא "מוֹצִיא יָקָר", הֵינּוּ 'כְּבוֹד', "מִזֹּלְלִי", מִזִּילוֹתָא דְגַלּוֹתָא.

טז.

(לקוטי-מוהר"ן ח"א טו, ו)

'בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ', זֶה בְּחִינַת 'סְתָרֵי־אוֹרֵיתָא', שְׂזוֹכִין לָהֶם עַל־יְדֵי ה'תְּפִלָּה'. וְנִקְרָא 'בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ', בְּחִינַת 'קִדְשׁ', בְּחִינַת 'רֵאשִׁית' - "וְכָל זֶר לֹא יֵאכַל קִדְשׁ" (ויקרא כב, י), וְלֹא יֵאכַל בּוֹ אֶלָּא מִקְדָּשָׁיו וּמִקְרָאֵיו.

יז.

(לקוטי-מוהר"ן ח"א טז)

אִי־אֶפְשָׁר שִׁיחֶיהָ תָּמִיד דְּבוּק בְּהַשֵּׁם־יִתְבָּרֵךְ וּבִתּוֹרָתוֹ בְּלֵי הַפֶּסֶק, רַק הַהֲכָרָח לְבַטֵּל לְפַעְמַיִם, כִּי לְפַעְמַיִם צָרִיךְ לְצֵאת לַחוּץ לְעַסֵּק בְּדַבְרֵי הָעוֹלָם, כִּדִּי שְׂלֵא יִתְגַבְּרוּ הַבְּלָבוּלִים שֶׁל הַסְטֵרָא־אֲחָרָא וְיִתְבַטַּל חֶסֶד־שְׁלוֹם חֲכָמָתוֹ לְגַמְרֵי.

אֲבָל לְעֵתִיד־לְבֹא, עַל־יְדֵי תְרִין מְשִׁיחִין, יִגָּאֵלוּ מִכָּל הָאֲמוֹת שְׂנֵאֲבָלִים בְּעֵשׂוֹ וְיִשְׁמַעֵאל, שֶׁהֵם "תְּרִין עֲנָנִין דְּמַכְסִּין עַל הָעֵינָיִן" (זהר פִּנְחָס רנב), וְאִז לֹא יִצְטָרֵךְ לְבַטֵּל מִדְּבַקוֹתוֹ, וְיִתְקַיֵּם (ישעיה ל, כו): "וְהָיָה אוֹר הַלְּבָנָה כְּאוֹר הַחַמָּה", בְּמַהֲרָה בְּיָמֵינוּ אָמֵן.

יח.

(לקוטי-מוהר"ן ח"א כד, בסוף)

עַל־יְדֵי 'שְׂמַחַת הַמְּצוּוֹת', נִשְׁלָם הַקְּדָשָׁה, וּמַעֲלָה הַחֵינֹת וְהַקְּדָשָׁה

כ.

(לקוטי-מוהר"ן ח"א כז, ה)

על-ידי תקוון-הברית, זוכה ל'קול', שיזדבך קול רנתו. ואזי על-ידי שמיעת קול רנתו ונגונו לבד, בלא דבור - השם-יתברך רואה מי שמצר לנו, ואיזה עכו"ם מהשבעים-לשון מצר לנו, ומושיע מהצרה, בבחינת (תהלים קו, מד): "וירא בצר להם בשמעו את רנתם".

כא.

(לקוטי-מוהר"ן ח"א כט, גז)

על-ידי שאינו שומר את הבגדים, ונמצא עליהם פתמים, עושה חסוֹשֶׁלֹם פרוד בין קדשא-בריד-הוא ושכינתיה יתברך, ואז שולטת חסוֹשֶׁלֹם שפחה בישא שהיא מלכות הרשעה, וגורם דם נדה חסוֹשֶׁלֹם להשכינה. והרשעים בעוונותיהם, מעוררין וגורמין דם נדה להשכינה, וגורמין אפרשותא בין קדשא-בריד-הוא ושכינתיה חסוֹשֶׁלֹם.

ואזי השכינה נופלת חסוֹשֶׁלֹם, בבחינת (עמוס ט, יא): "ספת דויד הנפלת". -

ועל-ידי תקוון-הכללי, שמעורר המחין, וממשיך לבגונית להגידין, בבחינת (קהלת ט, ח): "בכל עת יהיו בגדיך לבנים", אזי נתרפאת מחולאת הנפילה, ואז (עמוס ה, ב): "נפלה ולא תוסיף, קום בתולת ישראל".

כב.

(לקוטי-מוהר"ן ח"א לו, ו)

עקר השכל, הוא רק ה'שכל האמתי' של הצדיקי-אמת, שמכניסין השגת-אלקות לכל הנלוים אליהם. וכל ה'חכמות' חיצוניות, הם פסילות גמור נגד זה השכל.

שבקלפות. ועל-כן פשעושין המצוות בשמחה, מעלה השכינה מבין הקלפות.

וצריך להתרחק מעצבות מאד מאד, כי הקלפות הם בחינת עצבות, והם תקפא דדינא. וכשהעצבות מתגברת - היא בחינת גלות השכינה, שהיא שמחתן של ישראל, כמו שכתוב (תהלים קיג, ט): "אם הבנים שמחה".

ועקר בטול הקלפות ועלית הקדשה - היא על-ידי שמחה. ולעתיד-לבא יתבטלו הקלפות לגמרי, על-ידי רבוי השמחה. וישראל יצאו מהגלות בשמחה, כמו שכתוב (ישעיה נה, יב): "כי בשמחה תצאו".

ועל-ידי העכו"ם ועל-כרחם, יתבטלו הקלפות. כי העכו"ם בעצמם ובידם, יביאו את בית ישראל מהגלות, על-ידי רבוי השמחה, כמו שכתוב (תהלים קכו, ב): "אז יאמרו בגוים וגו' היינו שמחים", במהרה בימינו, אמן כן יהי רצון.

יט.

(לקוטי-מוהר"ן ח"א כה, א)

על-ידי הקרבנות, ועל-ידי שלשה דברים אלו שהיו בבית-המקדש, שהם: "ה'שמיר, ונפת צופים, ואמנה" [אנשי אמנה] (סוטה פ"ט מ"ב) - נכנע ונשבר פח המדמה והבהמיות, בבחינת (תהלים נא, יט): "זבחי אלקים רוח נשברה", וזוכין לעלות אל השכל-דקדשה.

וכשיבנה בית-המקדש - אז יתקיים (יואל ד, יח): "ומעין מן המקדש יצא", שזה מעין החכמה, שזוכין לזה דוקא על-ידי שבירת המדמה.

וּלְפַעֲמִים בְּעִזּוֹנוֹתֵינוּ הַרְבִּים כְּשֶׁנוֹפֵל זֶה
הַשֶּׁכֶל לְהַעֲבוֹ"ם וְהַסְטָרָא-
אַחֲרָא, אֲזִי מִתְגַּבְּרִים בְּחֻכְמָתָם וּמִמְשַׁלְתָּם,
כְּשִׁיוֹנָקִים יוֹתֵר מִהָרְאוּי לָהֶם מִשֶּׁכֶל הַנַּ"ל,
שֶׁהוּא בְּחִינַת 'מַלְכוּת־דִּקְדוּשָׁה'.

וּמִי יוֹכֵל לְסַבֵּל אֶת קוֹל הַצְּעָקָה וְהַזְעָקָה
הַגְּדוֹלָה כְּשֶׁנוֹפֵל בְּחִינַת ה'מַלְכוּת'
אֲלֵיהֶם, בְּבַחֲינַת (קִהְלֵת ט, יז): "זַעֲקַת מוֹשֵׁל
בְּפַסְיִלִּים", כְּשֶׁרוֹצֵה הַפְּסִיל (בְּחִינַת 'מִלֵּךְ זָקֵן
וּכְסִיל") לְהַתְּחַבֵּם, שְׁמַתְגַּבְּרִים לְהַמְשִׁיךְ לְתוֹךְ
הַחֻכְמוֹת שֶׁלָּהֶם שֶׁהֵם כְּסִילוֹת בְּאֵמֶת, אֶת
בְּחִינַת הַחֻכְמָה הָאֱמֵתִיית שֶׁהוּא הַשֶּׁכֶל הַנַּ"ל
שֶׁל הַשְּׁגַת אֱלֻקוֹת. וְאוֹמְרִים: "שָׂרַק הֵם
חֻכְמִים וְאִין חֻכְמָה גְּדוֹלָה כְּחֻכְמָתָם
הַמְטֵעֵת", אֲשֶׁר כָּל יְנִיקָתָהּ מִנְּפִילַת הַשֶּׁכֶל
הַנַּ"ל.

וְהַקְדוּשָׁה בְּרוּךְ-הוּא בְּעֲצָמוֹ כְּבִיכּוֹל
שׂוֹאֵג עַל-זֶה, בְּבַחֲינַת (יְרֵמְיָה כה, ל): "שָׂאֵג יִשְׂאֵג עַל גִּוְהוּ",
"עַל גִּוְה דִּילָה" (זֶהר אַחֲרֵי עַד), בְּחִינַת
ה'מַלְכוּת' שֶׁנוֹפֵל חֶסֶד-שְׁלוֹם בְּגַלְיוֹת שֶׁל
הָאַרְבַּע מַלְכוּתוֹת דְּסְטָרָא-אַחֲרָא, שֶׁהֵם
הָאַרְבַּע גַּלְיוֹת.

וְצָרִיךְ כָּל אֶחָד לִרְאוֹת: לְחַתּוֹךְ וּלְהַבְדִּיל
וּלְהַעֲלוֹת הַחֻכְמָה הַנַּ"ל מִבֵּין
הָאַרְבַּע גַּלְיוֹת, וּלְהַחֲזִירָה לְשִׁרְשָׁהּ. וְזֶה זוֹכִין
עַל-יְדֵי צְדָקָה וְחֶסֶד שְׁעוֹשִׂין, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה
מַעֲלִין הַשֶּׁכֶל הַנַּ"ל מִהַגְּלוּת, וּמְכַנְיַעִין
מִמְשַׁלַּת הָעֲבוֹ"ם.

עַל-כֵּן צָרִיךְ כָּל אֶחָד לָפִי בְּחִינַתוֹ,
לְהַשְׁתַּדֵּל תָּמִיד וּלְרְאוֹת לְהוֹצִיא
הַשְּׂכִינָה מִהַגְּלוּת, הֵינּוּ הַשֶּׁכֶל הַנַּ"ל, עַל-יְדֵי
חֶסֶד. וְעַל-יְדֵי-זֶה מְכַנְיַעִין חֻכְמוֹת חִיצוֹנִיּוֹת,

וְנִצּוֹלִין מֵעוֹל מַלְכוּת הַרְשָׁעָה, וְזוֹכִין
לְהַשְׁגַּת אֱלֻקוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ.

נג.

(לְקוּטִי-מוֹהַר"ן ח"א ל, ז)

כָּל ה'תְּפִלוֹת' עִם כָּל ה'עֲרֻבוּבִים', בָּאִין
אֶל הַצְּדִיקִים - כִּי הֵם בְּחִינַת 'מְשִׁיחַ',
שֶׁאֵלָיו בָּאִין כָּל ה'תְּפִלוֹת' לְהַעֲלוֹתָן. בְּבַחֲינַת
(ישעיה מח, ט): "וְתִהְיֶה אֲחֶטָּם לְךָ", שֶׁכָּל
ה'תְּפִלוֹת' בָּאִין לְבַחֲינַת 'מְשִׁיחַ', שֶׁהוּא
בְּחִינַת 'חֶטָּם', בְּחִינַת (אִיכָה ד, ב): "רוּחַ אִפְּיֵנוּ
מְשִׁיחַ ה'".

כִּי 'מְשִׁיחַ' הוּא "מוֹרַח וְדָאִין" (סִנְהֶדְרִין צג:),
בְּבַחֲינַת (ישעיה יא, ג): "וְהִרְיָחוּ בִּירְאֵת
ה'". הֵינּוּ ב'תְּפִלוֹת', שֶׁהֵן בְּחִינַת (מְשִׁלִּי ל, ל):
"יְרֵאֵת ה' הִיא תִתְּהַלָּל", כִּי הוּא מוֹרַח
וּמְרַגֵּישׁ בְּה'תְּפִלוֹת' שֶׁמְקַבֵּל מֵהֵם, אֶת כָּל
אֶחָד וְאֶחָד כְּפִי מַה שֶׁהוּא, כִּי כָּל
ה'עֲרֻבוּבִים' שֶׁל כָּל אֶחָד הֵם בְּתוֹךְ ה'תְּפִלָּה'
וְכוּ'.

נד.

(לְקוּטִי-מוֹהַר"ן ח"א ל, ז; ח"א רפ)

כְּשֶׁאָדָם מְכַנֵּס שֶׁכְּלוֹ, הֵינּוּ 'נִשְׁמָתוֹ' -
בְּתוֹךְ ה'אֱמוּנָה' - אֲזִי צָרִיךְ
לְשַׁמֵּר ה'אֱמוּנָה' שֶׁלֹּא יִינָקוּ מִמֶּנָּה
הַחִיצוֹנִים, כִּי הִיא שׁוֹכֶנֶת בְּתוֹךְ הַחִיצוֹנִים,
בְּחִינַת (יִחְזְקָא ל, ה): "זֹאת יְרוּשָׁלַיִם שְׁמִתֶּיהָ
בְּתוֹךְ הַגּוֹיִם וְסָבִיבוֹתֶיהָ אֲרָצוֹת". ו'ירוּשָׁלַיִם'
הוּא בְּחִינַת 'אֱמוּנָה', כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב (ישעיה א, כא-
כו): "קִרְיָה נְאֻמָּנָה".

וּכְשֶׁאָדָם עוֹסֵק ב'מִשְׁאֵל-וּמִתָּן בְּאֱמוּנָה',
זֶהוּ בְּחִינַת 'הַקְּרִבַת קָרְבַן-
הַתְּמִיד' ו'הַקְּטַרְת הַקְּטֹרֶת'. וְאִז ה'אֱמוּנָה'
מִתְגַּבְּרַת לְהַעֲלוֹת כָּל ה'נִיצוּצוֹת-הַקְּדוּשִׁים'

שֶׁבַקְלָפוֹת, בְּסוּד אֶחָד־עֶשֶׂר סְמָמָנִי
הַקְטָרֶת.

וְכָל נִיצוּצוֹת הַקִּדְשָׁה שֵׁשׁ בַּתוֹךְ
הָעִבּוּ"ם וְהַ"אַרְצוֹת שְׁסָבִיבוֹת
יְרוּשָׁלַיִם", עוֹלָיִם לְבַחֲנֵינָה אֲמוֹנָה הַנִּקְרָא
יְרוּשָׁלַיִם וּמְלֻכוֹת, "כְּשֶׁזָּה קָם זֶה נוֹפֵל"
(פְּסָחִים מִב: רש"י בְּרֵאשִׁית כה, כג).

כִּי הָרַבֵּן אֲמוֹנָה נִקְרָא הָרַבֵּן יְרוּשָׁלַיִם,
כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ חַז"ל (שְׁבֹת קִיט:): "לֹא הָרַבָּה
יְרוּשָׁלַיִם, עַד שֶׁפָּסְקוּ מִמֶּנָּה אֲנָשֵׁי אֲמוֹנָה"
(עִיר־שֵׁם מִבְּאֵר דְּכֻנְנָתָם עַל מְשֹׁאוֹמְתָן בְּאֲמוֹנָה).
וְכַשׁ יְרוּשָׁלַיִם הֵינּוּ הַ"אֲמוֹנָה" מִתְגַּבֶּרֶת - אֲזִי
אֵלּוּ הָעִבּוּ"ם וְהָאֲרָצוֹת נוֹפְלִים, וְעוֹלָיִם מִמֶּנָּה
כָּל הַנִּיצוּצוֹת־הַקְּדוּשִׁים שֶׁבְּתוֹכָם, בְּסוּד
אֶחָד־עֶשֶׂר סְמָמָנִי הַקְטָרֶת.

וְזָהוּ שֶׁאָמְרוּ חַז"ל (סְנֵהֲדָרִין כ:): "שְׁלֹשָׁה
מִצְוֹת נִצְטְוּ יִשְׂרָאֵל בְּכַנִּיסְתָּן
לְאָרֶץ, הָעֲמֻדַת הַמֶּלֶךְ, וְכַרִּיתוֹת זָרְעוּ שֶׁל
עַמְּלֵק, וּבְנִין בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ."

וְהָא בְּהָא תֵּלְיָא - כִּי "הָעֲמֻדַת הַמֶּלֶךְ" -
הִיא בַּחֲנִינָה אֲמוֹנָה, בַּחֲנִינָה מְלֻכוֹת,
כְּנ"ל.

ו"כַּרִּיתוֹת זָרְעוּ שֶׁל עַמְּלֵק" - הֵם
הַנִּיצוּצוֹת שֶׁעוֹלִים מִבֵּין
הָעִבּוּ"ם וְהָאֲרָצוֹת, בְּבַחֲנֵינָה אֶחָד־עֶשֶׂר
סְמָמָנִי הַקְטָרֶת. כְּמוֹ שְׁמוּבָא בַּמִּדְרָשׁ (רוֹת-
רַבָּה א, ב): "לָמָּה נִסְמְכָה פְּרֻשַׁת כַּרִּיתוֹת זָרְעוּ
שֶׁל עַמְּלֵק, לְפֻרְשַׁת מִשְׁקַלְתָּ" - לֹאמַר:
שֶׁבַּעֲוֹן מִשְׁקַלְתָּ הִיָּה מְלַחֶמֶת עַמְּלֵק" -
וְהֵינּוּ הַךְ בְּיָדוּעַ.

וְעַל־יְדֵי־זֶה זוֹכִין לְהַמְצִיחַ "לְבָנוֹת בֵּית־
הַמִּקְדָּשׁ וִירוּשָׁלַיִם" - הֵינּוּ:
הַ"אֲמוֹנָה". וְאִזּוֹ נִתְחַדַּשׁ וְנִתְעַלָּה מִחוּ'.

בְּבַחֲנֵינָה בְּנִין בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ, כְּמֵאֵמֶר חַז"ל
(בְּרֻכוֹת לג.): "מִי שֵׁשׁ בּוֹ דָּעָה, כָּאֵלּוּ נִבְנָה
בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ בְּיָמָיו", בְּבַחֲנֵינָה אֲוֶר־הַפְּנִים.

כה.

(לְקוּטֵי־מוֹהַר"ן ח"א מ)

כָּל הַגְּלִיּוֹת וְהַנְּסִיעוֹת וְהַטְּלָטוּלִים, הֵם
בְּשִׁבִיל 'קִלְקוּל הָאֲמוֹנָה', וְעַל־יְדֵי־זֶה
מִתְקַן וּמִמְתִּיק ה'חֲרוֹן־אַף' מִן הָעוֹלָם,
וְנִמְשָׁךְ רַחֲמָנוֹת בְּעוֹלָם.

כו.

(לְקוּטֵי־מוֹהַר"ן ח"א מ)

עַל־יְדֵי 'בְּטוּל תּוֹרָה', בָּא גְלוֹת וְנִסְיָעוֹת
לְדַרְכֵימ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה ה, יג):
"גָּלָה עַמִּי מִבְּלִי דָּעַת".

כז.

(לְקוּטֵי־מוֹהַר"ן ח"א מט, ב-ד)

עַקֵּר הַתַּפְּלָה תִּלְוִי בְּלֵב, שֵׁשִׁים כָּל לְבוֹ
עֲלֶיהָ, דְּהֵינּוּ: שֵׁיִקְשֶׁר מִחֲשַׁבְתּוֹ
הֵיטֵב לְדַבּוּרֵי הַתַּפְּלָה.

וְעַל־יְדֵי־זֶה נִתְגַּלָּה וְנִתְגַּדַּל מְלְכוּתוֹ
יִתְבָּרַךְ, וְנוֹפֵל מְלְכוּת־
הָרְשָׁעָה. וְאִזּוֹ יֵשׁ עֲלֶיהָ לְבֵיתָא עֲלָאָה'
וְ"בֵיתָא תַתָּאָה" - "שֶׁנִּשְׁבַּע הַקְּדוֹשׁ־בְּרוּךְ־
הוּא: שֶׁלֹּא יִכְנַס בִּירוּשָׁלַיִם שְׁלֹמֹעַלָה, עַד
שֶׁיִּבְנֶה יְרוּשָׁלַיִם שְׁלֹמֹטָה" (תַּעֲנִית ה.), בַּחֲנִינָה
'תַּפְּלָה', בַּחֲנִינָה מְלְכוּת.

כח.

(לְקוּטֵי־מוֹהַר"ן ח"א מט, ו)

אֵיךְ ה'גֹּאֲלָה' אֶלָּא עַל־יְדֵי 'תְּשׁוּבָה', כְּמוֹ
שֶׁכָּתוּב (ישעיה נט, כ): "וּבֹא לְצִיּוֹן גּוֹאֵל"
וְכו'.

נט.

(לקוטי-מוהר"ן ח"א נה, ב)

יכולין לגלות ולהמשיך בחינת קדשת ארץ-ישראל, אפלו עכשו בגלות שהיא תחת יד הסטרא-אחרא - בבחינת (ויקרא כו, מד): "ואף גם זאת בארץ איביהם".

הינו: אפלו בגלות המר, יכולין לגלות בחינת 'גם זאת' - על-ידי התנוצצות אור זכות אבות, בבחינת (שם שם, מב): "וזכרתי את בריתי יעקוב וכו' והארץ אזכר".

ל.

(לקוטי-מוהר"ן ח"א נז, ח)

"שער ארם" (סנהדרין צח), זה בחינת 'שער דסטרא-אחרא' - וכשיפל נפילה אחר נפילה, אזי יבוא בן דוד, ויבנה שערי הקדשה.

לא.

(לקוטי-מוהר"ן ח"א נח, י)

וזהו 'גלות-השכינה', שנופלים בגדלות חסוֹשֵׁלֹם.

לב.

(לקוטי-מוהר"ן ח"א נט, א-ב)

על-ידי שמקרב נפשות להשם-יתברך, ועל-ידי התבודדות שמתבודד ומשיח בינו לבין-קונו, ושופט ודן את עצמו על כל מה שעשה - נתבטלין הרע והקלפות, ונבנית 'היכל-הקדש', 'ירושלים כפא ה'" (ירמיה ג, יז), "קריה נאמנה" (ישעיה א, כא-כו).

לג.

(לקוטי-מוהר"ן ח"א סו, ב)

כשמתגבר ומשבר ה'פעם', על-ידי-זה נעשה ונמשך בחינת רוחו של משיח, בחינת (איכה ד, כ): "רוח אפינו משיח ה'" - וזוכה להוציא מבח אל הפעל כל המצוות וכל הדברים שבקדשה שצריך לעשות.

לד.

(לקוטי-מוהר"ן ח"א עה)

על-ידי דבורי תורה ותפלה, מעלין כל הניצוצות הנפולים, ונתקנים ונתחדשים כל העולמות הנפולים, ונחשב כאלו ברא שמים וארץ וכל העולמות מחדש. ואז יזכה לשלום, ויבטל כל מדת הנצחון והמחלקת.

על-כן צריכין לדבר רק דבורים קדושים, ולא דבורים אחרים, כדי להעלות הניצוצות לתקן כל העולמות, ועל-ידי-זה יתקרב ביאת המשיח.

לה.

(לקוטי-מוהר"ן ח"א עח)

ה'דבור דקדשה', הוא בחינת ה'שכינה', והוא בחינת רוחו של משיח, בחינת רוח-הקדש, בחינת 'תחיה', בחינת 'יחוד קדש-א-בריך-הוא ושכינתה'.

לו.

(לקוטי-מוהר"ן ח"א עח)

וזהו בחינה של משיח, כי פתוב אצלו (ישעיה יא, א): "לא למראה עיניו ישפט" וכו', אלא הכל ברוח-הקדש. כי אזי

יתקן 'פרצוף מלכות' בשלמות, ונתקבץ כל הבחינת 'מלכות' אל שרשו, 'והיתה לה' המלוכה" (עובדיה א, כא), "והיה ה' למלך על כל הארץ" (זכריה יד, ט), ונוכל להפיר את בוראנו למעלה מכל העולמות, בלא שום לבוש וציור ותמונה.

וזהו (תהלים מז, ג): "כי ה' וכו' מלך גדול על כל הארץ" - הינו פשטות 'מלכות' יהיה גדול, ויתעלה אורה מחמת תקון מעשינו, אזי נוכל להפיר את בוראנו "על כל" - דהינו: למעלה מכל העולמות, ולא כמו עכשו, כי עכשו הוא בהתלבשות עולמות.

וזהו (שמואל א ב, י): "ויתן עז למלכו" - הינו פשטן 'עז' ו'הארה' למדת 'מלכות', אזי (שם): "וירם קרן משיחו" - כי כל אחד יתקן בחינות 'משיח' שלו, וינלך ממדרגה אל מדרגה מעט מעט, עד שיתקן הארת 'פרצוף מלכות' בשלמות, וזהו בחינות 'משיח'.

לז.

(לקוטי מוהר"ן ח"א עט)

בכל צדיק וצדיק, מי שהוא צדיק באמת, יש בו 'התגלות משיח'. ואף-על-פי שאין בו 'התגלות משיח', יש בו מדה של 'משיח', שהוא בחינת 'משה', כמו שכתוב בזהר הקדוש (בראשית כה:): "משיח דא משה".

לח.

(לקוטי מוהר"ן ח"א צד)

בעזונותינו הרבים הדבור עם ישראל בגלות וכו'. לכך

נאמר (ישעיה מ, ה): "ונגלה כבוד ה', וראו כל בשר יחדו כי פי ה' דבר". והינו: פשיטתו ישראל, אז הדבור גם-כן כפיכול יהיה עם השם-יתברך.

והתקון הוא: שיראה, שיעלה כל הניצוצות שבכל דבר, וה'ניצוצות' הם 'אותיות', וה'אותיות' נעשים 'דבורים', ועל-ידי הדבור, נשפע רב טוב לישראל.

והעצה הוא: פשיטת כל בדבר מה, תכף יאמין באמונה שלמה, שיש בדבר הזה אותיות וניצוצות וכו'.

לט.

(לקוטי מוהר"ן ח"א קה)

בכל אדם יש בו חלק מפללות כל העולמות וצורופים, ובכל מה שהוא מדבק עצמו, לשם הוא מקשר חלקו.

וכשהוא הולך אחר 'שרירות לבו' ותאותו, הוא מקשר חלקו והאותיות והצורופים לסטרא-אחרא חס' ושלום, ומתבלבלים האותיות והצורופים, והדעת גם-כן מתבלבל, והוא גלות השכינה.

וכששב בתשובה-שלמה - ישובו חלקיו מפללות העולמות והאותיות והצורופים גם-כן למקומן, ואז הדעת שלם, ומתעורר רחמנות. ועקר התשובה תולה בתורה.

מ.

(לקוטי מוהר"ן ח"א קיח)

ה'חדושי-תורה' שמהדש, הם בבחינת 'משיח', פי שם "רוחו מרחפת" (בראשית א, ב).

מא.

(לקוטי-מוהר"ן ח"א קיח)

"משיח סבל מרעין עבור כל ישראל"
 (סנהדרין צח. ופרש"י שם; זהר ויקהל ריב.), כמו שכתוב (ישעיה נג, ה): "והוא מחלל מפשענו". - בכך כל צדיק-הדור הוא גם-כן סובל יסורין בשביל כלל-ישראל, להקל מעליהם, כי הוא בבחינת 'משיח'.

מב.

(לקוטי-מוהר"ן ח"א קלה)

על-ידי 'תשובה', יוצא ה'מלכות' מבין הקלפות, ונתבטל ממשלתם, כמו שאמרו רז"ל (יומא פו:): "גדולה תשובה שמקרבת את הגאולה" - שנגאלין על-ידי 'תשובה', מה'מלכות-דקלפות'.

מג.

(לקוטי-מוהר"ן ח"א קפו)

מצינו אצל הנביאים: שבעת שאמר הנביא הנבואה, היתה ברמז, ולא היו מבינים נבואתו בפרוש על מה מרמז, ואחר כך בשנתקים דברי הנביא, היו יודעין למפרע שנתקים דברי הנביא שהתנבא ורמז על זה מקדם, והבינו דברי הנביא למפרע, שהתפון על זה.

וכמו שמצינו ב'דניאל' שמרמז על סוף קץ הגאולה, ועתה הדברים סתומים, כמו שכתוב שם (יב, ד): "סתם הדברים וחתם" - כי אין אדם יודע עתה איך מרמז שם זמן הגאולה.

אבל לעתיד אם-ירצה-השם בשיקים הדברים ויגיע קץ האמת ויבוא משיחנו - אזי ידעו למפרע איך שמרמז בדבריו זמן הקץ.

מד.

(לקוטי-מוהר"ן ח"א ריט)

כשאדם מעלים ומסתיר ומקטין את- עצמו בענוה ושפלות, אז השם- יתברך כפיכול גם-כן מראה עצמו אליו בבחינת ענוה ושפלות, ומצמצם את גאותו וגאוונו, ומקטין את-עצמו כפיכול, ושוכן עמו, בבחינת (ישעיה נז, טו): "אשכון ואת דכא".

אבל כשאדם מתגאה ומתגדל חס- ושלום, אז השם-יתברך גם-כן מראה גאותו ונגדלתו, אשר מי יוכל לסבל ולקבל כבודו וגאותו יתברך, כי "הנה השמים ושמי השמים לא יכלכלוך" וכו' (מלכים-א ח, כז), ומזה בא 'חרבן בית-המקדש' בעוונותינו-הרבים.

מה.

(לקוטי-מוהר"ן ח"א רמז)

איתא ב'זהר-הקדוש' (צו כז:): "תיקו' הנאמר בש"ס, הוא בחינת 'מחסר תקוון'. הינו: שנהסר הנו"ן של 'תקוון', ונשאר 'תיקו'.

ודע: שיזאת ה'נו"ן פשוטה' כשנהסרת מה'תקוון' - היא נשפלת ונכפפת, ונעשה צרוף 'קינות', וכשיגאלנו השם, יתהפכו ה'קינות' ל'תיקוון', ויתתקן ה'תיקו'.

מו.

(לקוטי-מוהר"ן ח"א רנ)

עקר הצער מהיסורין, הוא מחמת שנוטלין ממנו הדעת כדי שירגיש היסורין. וזה עקר צער יסורין של ישראל בגלות, מחמת שנפלו מהדעת ותולין הפל בטבע ובמקרים ובמזל.

וְזֶה בָּא לָהֶם: מַחֲמַת שֶׁהֵם שְׂרוּיִין בֵּין
הָעֵבֹרִים וְלִמְדוּ מֵהֶם וְכוּ', וְתוֹלִין הַכֹּל
בְּטַבֵּעַ וּמִקְרָה. כִּי אִלּוּ הָיָה לָהֶם דַּעַת שֶׁהַכֹּל
בְּהַשְׁגָּחָה, לֹא הָיָה לָהֶם יִסּוּרִים כָּלֵל.

וּבִאֲמֹת יִשְׂרָאֵל הֵם לְמַעַלָּה מֵהַטַּבֵּעַ, רַק
כְּשֶׁהֵם חוֹטְאִים חִס־וְשָׁלוֹם, אָזִי
נוֹפְלִים תַּחַת הַטַּבֵּעַ, כְּמוֹ הָעֵבֹרִים שֶׁהֵם תַּחַת
הַמְּזֹל וְהַטַּבֵּעַ, וְאָזִי יֵשׁ לָהֶם גְּלוּת וְצַעַר חִס־
וְשָׁלוֹם. וְעַקֵּר הַצַּעַר וְהַגְּלוּת שֶׁלָּהֶם, הוּא רַק
עַל־יְדֵי־זֶה בְּעֶצְמוֹ שֶׁאֵין לָהֶם דַּעַת, וְתוֹלִין
בְּטַבֵּעַ.

וּכְשֶׁהִקְדוּשׁ־בְּרוּךְ־הוּא רוֹצֵה לָרַחֵם
עַל יִשְׂרָאֵל
וְלִהְיוּשִׁיעֵם מִגְּלוּתָם, וְלַעֲשׂוֹת קֶץ וְסוּף
מִהַמְצַר לָהֶם, אָזִי מִמְּשִׁיךְ עֲלֵיהֶם הַשְׁגָּחָה,
וְאָזִי מִכְּנִיעַ וּמִבְּטֹל הַטַּבֵּעַ וְהַמְּזֹל שֶׁהָיָה
מְחִיב שִׁיחִיו יִשְׂרָאֵל נְתוּנִים תַּחַת יָדָם, וְאָזִי
מְחִיב הַמְצַר לָהֶם, וְיִשְׂרָאֵל עוֹלִים עֲלֵיהֶם
עַל־יְדֵי הַהַשְׁגָּחָה.

וְדַע: שֶׁזֹּאת ה'הַשְׁגָּחָה', הוּא מִמְּשִׁיךְ
מ'סוּף הָעוֹלָם, כִּי לְעֵתִיד בְּעֵת
הַקֶּץ, יִתְבַּטֵּל הַטַּבֵּעַ לְגַמְרִי, וְלֹא יִהְיֶה רַק
הַשְׁגָּחָה לְבַד וְכוּ', שֶׁיִתְבַּטֵּל הַטַּבֵּעַ שֶׁהָיָה
עַל־פִּי מַעְרַכַת הַכּוֹכָבִים וּמְזֹלוֹת, וְאָז יִהְיוּ
יִשְׂרָאֵל לְמַעַלָּה.

וְעַל־כֵּן גַּם עֵתָה כְּשֶׁהַשֵּׁם יִתְבַּרְךָ רוֹצֵה
לַעֲשׂוֹת קֶץ וְסוּף מֵאִיזָה עֵבֹרִים
וְשִׁיחִיו יִשְׂרָאֵל לְמַעַלָּה, אָזִי מִמְּשִׁיךְ עֲלֵיהֶם
'הַשְׁגָּחָה', מִקֶּץ וְסוּף הָעוֹלָם. וְנִתְעַלְּמִים
יִשְׂרָאֵל, וְנַעֲשֶׂה קֶץ וְסוּף מִהָעֵבֹרִים שֶׁהָיָה
מַצְרָה לָהֶם.

וְזֶה בְּחִינַת (יחזקאל ז, ב): "קֶץ בָּא הַקֶּץ" -
הֵינּוּ: כְּשֶׁהִקְדוּשׁ־בְּרוּךְ־הוּא רוֹצֵה

לְהַבִּיא 'קֶץ' עַל הָעֵבֹרִים, אָזִי מִמְּשִׁיךְ
'הַשְׁגָּחָה' מ'קֶץ הָאֲחֵרוֹן'.

וְעַל־יְדֵי שְׂבוּכִין בְּדַמְעוֹת לְפָנַי הַשֵּׁם -
יִתְבַּרְךָ בְּשַׁעַת הַצַּעַר וְהַיִּסּוּרִין -
עַל־יְדֵי־זֶה מִמְּשִׁיכִין דַּעַת וְהַשְׁגָּחָה, מ'קֶץ
הָאֲחֵרוֹן' - וְעַל־יְדֵי־זֶה נִתְבַּטֵּל הַצַּעַר
וְהַיִּסּוּרִין.

מז.

(לקוטי־מוהר"ן ח"א רעח)

עַל חֲלִיף טוֹב, יְכוּלִים לָרְאוֹת כָּל הַכֹּלִים
שֶׁל הַבֵּית־הַמִּקְדָּשׁ אִיזָה פָּנִים יֵשׁ
לָהֶם.

וְזֶה שֶׁכְּתוּב כְּשֶׁאָמַר 'יִצְחָק' לְעֵשָׂו,
שִׁיבִדֶּק הַסַּפִּין וְיִשְׁחַט יָפֶה: "שָׂא נָא
כַּלְיָד" (בְּרֵאשִׁית כז, א) - רָמַז עַל 'כֹּלִים שֶׁל
בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ, שֶׁהֵם נִרְאִים עַל הַסַּפִּין
הַיָּפֶה.

וְכֵן אֵיחָא בְּמִדְרָשׁ (בְּרֵאשִׁית־דָּבָר סה): "כַּלְיָד
זֶה בָּבֶל". שֶׁנֶּאֱמַר (דְּנִיאל א, ב): "וְאֵת
הַכֹּלִים הַבִּיא בֵּית אוֹצַר אֲלִקְיוֹ" - נִמְצָא:
שֶׁ'כַּלְיָד' מְרַמַּז עַל 'כֹּלִים שֶׁל בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ'.

מח.

(לקוטי־מוהר"ן ח"ב א, יב)

כְּשֶׁזּוֹכִין לְגַאֵל אֶת הַתְּפִלָּה מִן הַגְּלוּת,
בְּבַחֲיִנַת 'סְמִיכוֹת גְּאֻלָּה לְתַפִּלָּה'
- הִיא בְּבַחֲיִנַת "הַתְּנוּצָצוֹת מְשִׁיחַ".

וּבְשִׁבִיל זֶה נִקְרָא 'מְשִׁיחַ' - כִּי הוּא יוֹנֵק
וּמִקְבֵּל מ'שִׁיחַ הַשְּׂדֵה" (בְּרֵאשִׁית
ב, ה), דְּהֵינּוּ כָּל ה'דְּרִיחוֹת' שֶׁבָּאִים בְּתוֹךְ
ה'תְּפִלָּה' שֶׁהִיא בְּחִינַת 'חֲטָם', בְּחִינַת:
"וְתַהֲלִתִּי אֲחֲטָם" וְכוּ' (ישעיה מח, ט), ו'מְשִׁיחַ'
מִקְבֵּל אוֹתָם, בְּבַחֲיִנַת: "רוּחַ אֲפִינוּ מְשִׁיחַ
ה'" (איכה ד, כ).

מט.

(לקוטי-מוהר"ן ח"ב ז, יא)

על-ידי 'חטא המרגלים', גרמו 'הרבן
בית-המקדש', כמו שאמרו רז"ל

(תענית כט. סוטה לה. סנהדרין קד: במדבר-רבה טז, כ;
תנחומא שלח יב): "אתם בכיתם בכיה של חנם,
אני אקבע לכם בכיה לדורות".

כי אותו הליכה, ליל תשעה-באב היה,
שבו נחרב הבית-המקדש, ומשה-רפנו
בקש על-זה: "סלח נא" (במדבר יד, ט) - כי בזה
החטא והפגם, תלויים כל העוונות, כי על-
ידי-זה הפגם, נחרב הבית-המקדש.

נ.

(לקוטי-מוהר"ן ח"ב ז, יא)

ישראל עם קדוש, לפי גדל רוחניותם
ודקותם, אין יכולין לשא עליהם
המשא של עוונות אפלו יום אחד.

בשביל זה צריך להם הבית-המקדש. כי
"התמיד של שחר היה מכפר
על עוונות של לילה, והתמיד של בין-
הערבים היה מכפר על עוונות של יום"
(במדבר-רבה כא, כא; תנחומא פנחס יג; פסיקתא-רבתי
טו-טז; פסיקתא-דרב-כהנא פ"ו).

ובשביל זה היה משה רבנו עליו-השלום
מוסר נפשו בשביל ישראל,
לבקש מהשם-יתברך: שישלח להם
עוונותיהם. כי ידע: שאי-אפשר לישראל
לשא כלל המשאוי של עוונות אפלו יום
אחד.

נא.

(לקוטי-מוהר"ן ח"ב ז, יא)

'בית-המקדש' כלול מבחינת 'בן'
ותלמיד. כי אמרו רז"ל

(תענית טז): "למה נקרא שמו 'הר המוריה',
שממנו 'הוראה' יוצאה לישראל" - זה
בחינת תלמיד.

גם אמרו רז"ל (שיר-השירים-רבה א, סח-סט):
"למה נקרא שמו 'הדר המטות' (מלכים-
ב יא, ב), שעל ידו פרים ורבים ישראל" - זה
בחינת 'בן'.

ועל-בן 'בית-המקדש' במקום ה'גרון'
(שמואל-ב כד, יח) - זה בחינת
'פרנסה', שנמשך על-ידי 'כלליות בן'
ותלמיד.

וזה בחינת 'לחם-הפנים' שהיה ב'בית-
המקדש' - זה בחינת האכילה
והפרנסה שנמשך על-ידי 'כלליות בן'
ותלמיד, שבו נתגלה 'אורות המקיפים',
שהם בחינת 'אור-הפנים'.

נב.

(לקוטי-מוהר"ן ח"ב ת, ה)

"אוי לי שהחרבתי את ביתי, ושרפתי את
היכלי, והגליתי את בני לבין אמות
העולם" (ברכות ג).

"החרבתי את ביתי" - זה בחינת פגם
התפלה, כמו שכתוב (ישעיה נז,
ז): "כי ביתי בית תפלה".

"ושרפתי את היכלי" - זה בחינת פגם
הכבוד, בחינת (תהלים כט, ט):
"ובהיכלו פלו אמר כבוד".

"והגליתי את בני" - זה בחינת בטול
הנבואה שבאה מ'נפשות בני-
ישראל', בחינת (דברים י, כב): "ב'שבעים נפש'
י'דו א'בתיך מצרימה". כי 'גלות בני-
ישראל', הוא בחינת בטול הנבואה שבאה
מנפשותם.

נג.

(לקוטי-מוהר"ן ח"ב ל)

ה'בכיה' וה'דמעות' שבוכין קדם
שמהדשין בתורה - עומדים
פנגד גזרות האמות, ומבטלן. כי כל פהם
הוא מן ה'דמעות של עשו'. ועל-כן פשיש
אלו ה'דמעות', הם עומדים פנגדם ומבטלן.

נד.

(לקוטי-מוהר"ן ח"ב סא)

עקר ה'זמן', הוא מחמת 'קטנות הדעת'.
וכל מה שהשכל גדול ביותר, הזמן
נקטן ביותר. כמו בחלום, שאז השכל נסתלק
ונשאר רק כח-המדמה, אז ברבע שעה
יכולים לעבר כל השבעים שנה וכו'.

וכן בשכל הגבה למעלה משכלנו, גם מה
שנחשב אצלנו לשבעים שנה ממש,
הוא גם-כן רבע שעה או פחות, רק שאין אנו
מבינים זאת וכו'.

וכן יש שכל גבה כל-בה, עד אשר כל
הזמן בלו נתבטל לגמרי.

ועל-כן משיח שעבר עליו מה שעבר
מיום בריאת-העולם, וסבל מה
שסבל - אחר כל-זה בסוף יאמר לו השם-
יתברך: "אני היום ילדתיך" (תהלים ב, ז).

וכל-זה יהיה מחמת הפלגת עצם מעלת
שכלו של משיח שיגדל מאד.
על-כן כל הזמן מימות בריאת-העולם,
יהיה אצלו אין ואפס ממש, ויהיה ממש
כאלו נולד היום.

נה.

(לקוטי-מוהר"ן ח"ב סז)

על-ידי ה'בכי', מסתלק 'מאור העינים',
שזה בחינת 'שקיעת האור

במערב'. כי 'מערב' ראשי-תבות: 'רחל
מבכה על בניה' (ירמיה לא, יד - שער-הפסוקים
ירמיה; פרי-עץ-חיים, שער תפוד-חצות פ"א; ועוד) - כי
"שכינה במערב" (בבא-בבא כה.). והשכינה
בזכה ומיללת בביכול על ישראל, בחינת
(ירמיה שם): "רחל מבכה על בניה, מאנה
להנחם על בניה כי איננו", שהיא בזכה על
צרת ישראל המפזרים בגויים ואינם על
מקומם.

וזו בחינת 'כתל מערבי' - ששם השכינה
בזכה ומיללת על 'הרבן בית-
המקדש' - כי ב'מערב', שם "רחל מבכה על
בניה".

נו.

(לקוטי-מוהר"ן ח"ב סז)

הצדיק-האמת, הוא הפאר והיפי והחן
של כל העולם בלו,
והוא ה'בעל-הבית' של כל העולם בלו. והוא
בחינת ה'בעל-הבית' של 'בית-המקדש', כי
הוא מאיר ל'בית-המקדש', ולכל העולם
בלו. כי הוא האור והפאר והיפי והחן של כל
העולם.

וכשזה הצדיק נתפרסם ונתגדל שמו
בעולם, על-ידי-זה נתגדל שמו
יתברך. וכל מה שמתגדל ומתפאר שמו
יותר, מתגדל ומתפאר שם השם-יתברך
ביותר.

וכל מי שנכלל בזה השם האמת, שהוא
הפאר והחן האמת של כל העולם
כנ"ל, דהינו שמתקרב אליו, ונכלל בשמו -
על-ידי-זה נפתחין עיניו, ומתחיל להסתכל
על עצמו על כל המדות, איך הוא אוהז
בהם. ולשוב בתשובה על כל המדות רעות
שפגם בהם.

וזוכה להסתכל בגדלת הבורא יתברך, ולהסתכל בתקון העולם, וזוכה שימשיך עליו מחין קדושים וטהורים, מהשם הקדוש הזה של הצדיק-האמת.

ולהפך חסוֹשֵׁלֹם: כשנתעלם שם הצדיק-האמת, ונסתלק מן העולם, ונתגדלים ונתפרסמים מפרסמים של שקר, שאין בהם שם השם כָּל־עַל־ידיִיזה כפיכול נתמעט ונתעלם שם השם.

ואז נתגדלים בעלי שמות וקדריים, ובאים לעולם חסוֹשֵׁלֹם דברים שאין מועיל להם כי אם שמות הטמאה חסוֹשֵׁלֹם.

ועל־ידיִיזה באים שרפות בעולם ורחמנא־לצלן, ונסתלק מאור העינים הנ"ל.

וזוה בחינת שרפת בית-המקדש - שנעשה גם־כן על־ידי הסתלקות מאורי־אור, ועל־ידיִיזה נתגברו מאורי־אש' (עין בפנים).

נמצא: כשהצדיק-האמת נסתלק מן העולם - הוא בחינת שרפת בית-המקדש, ואז בני־ישראל נחשבים כאלו הם מתגלגלים בחוצות חסוֹשֵׁלֹם.

נז.

(לקוטי־מוהר"ן ח"ב סז)

בכל־מקום שזכר בננין בית-המקדש, נזכר שבת, כמו שכתוב (ויקרא יט, ל; כו, ב): "את שבתתי תשמרו, ומקדשי תיראו". וכן בכל־מקום שהזכיר על מלאכת המשכן, הזכיר מקדם על שבת'.

כי שבת' מאיר לה'בית-המקדש' - כי ה'מקדש' הוא גם־כן בחינת עינים,

כמו שכתוב (יחזקאל כד, כא): "גאון עינכם מחמד עיניכם". ו'שבת' הוא בחינת הגונון המאירין ב'מקדש', כי שבת' הוא בחינת פח הראות, שהם (תקוני־זהר קכו:): "תלת גונון דעינא ובת עין" - המאירין ל'בית-המקדש' שהוא בחינת עינים'.

ועל־ידי שמתאבל על הבית-המקדש - מכניע מאורי אש, ומתגברין מאורי אור, שהם בחינת שבת'.

וזוה: "מתאבל" (תענית ל:): ראשי־תבות: "לא ת'בערו אש בכל מ'שבתים" (שמות לה, ג). כי על־ידי שמתאבלין, נכנעין מאורי־אש'.

וזוה: "ביום השבת" (שם) - כי אזי מאירין מאורי־אור, שהם בחינת שבת', בחינת "תלת גונון דעינא ובת עין", שמאירין לה'בית-המקדש'.

וזוה שכתוב (שמות לא, טז): "לעשות את השבת לדרתם". ואמרו חז"ל (זהר פנחס רמג: תקוני־זהר סט:): "לדרתם פתיב, לשון דירה' - הינו: כי על־ידי שבת', שהוא בחינת מאורי־אור, על־ידיִיזה נעשה דירה', דהינו בחינת ה'בית-המקדש' - שקיומו על־ידי שבת'.

נח.

(לקוטי־מוהר"ן ח"ב סז - על־פי לקוטי־עצות, חצות ד)

בעתים הללו שכבר ארך עלינו הגלות, והשם־יתברך מצפה בכל־עת לשוב אלינו, ולחזור ולבנות בית־מקדשנו, ראוי לנו שלא לעבב חסוֹשֵׁלֹם בננין בית-המקדש, רק להשתדל בבנינו.

על־כן מאד מאד צריכין לזהר לקום בחצות בכל לילה, ולהיות מתאבל

מֵאֵד עַל חֲרַבַּן בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ, כִּי אוֹלֵי בְּגָלוֹל
 הָרֵאשׁוֹן הָיָה הוּא הַגֹּרֵם שֶׁיִּחְרַב הַבַּיִת־
 הַמִּקְדָּשׁ. וְאִפְלוּ אִם לָאוּ, אוֹלֵי הוּא מְעַבֵּב
 עִתָּהּ בַּחֲטָאֵיו בְּנֵן בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ, "וְנַחֲשָׁב
 גַּם־כֵּן פְּאֵלֵי גֵרִים לְהַחְרִיבוֹ" (ירושלמי יומא פ"א
 ה"א). וְעַל־זֶה יִבְכֶּה וְיִתְאַבֵּל מְאֹד בְּכָל לַיְלָה
 בַּחֲצוֹת, וְעַל־יְדֵי־זֶה יִהְיֶה נַחֲשָׁב פְּאֵלֵי הוּא
 מִשְׁתַּדֵּל בְּבָנֵן בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ.

וְעַל־יְדֵי־זֶה יִזְכֶּה לְהִתְקַרֵּב אֶל הָאֱמֻת,
 הֵינֵנו לְהִתְקַרֵּב לְצַדִּיקִים
 וְיֵרֵאִים וּכְשָׂרִים אֲמִתִּיִּים, שֶׁהֵם עֶקֶר הַפֶּאֶר
 וְהַחֵן וְהַיְפֵי הָאֱמֻת שֶׁל הָעוֹלָם.

וְעַל־יְדֵי־זֶה יִהְיֶה נִפְתָּחִין עֵינָיו, וְיִסְתַּכַּל
 עַל עֲצָמוֹ בְּכָל הַמַּדּוֹת,
 וְלָשׁוּב בְּתִשׁוּבָה עַל כָּל הַמַּדּוֹת רְעוּת, וְיִזְכֶּה
 לְדַעַת וּלְהַפִּיר אֶת שְׁמוֹ הַגָּדוֹל יִתְבָּרֵךְ.

וְהַשֵּׁם־יִתְבָּרֵךְ הַבְּטִיחַ לְכָל הַמִּתְאַבֵּל עַל
 צִיּוֹן (ישעיה סא, א): "לְשׁוֹם
 לְאֲבֵלֵי צִיּוֹן, פֶּאֶר תַּחַת אִפְרָיִם."

נט.

(לקוטי מוה"ר"ן ח"ב סז)

לְהַצַּדִּיק שֶׁנִּסְתַּלַּק, אֵין לוֹ הַפֶּסֶד בְּכָל
 בְּמָה שֶׁנַּעֲלָם וְנִסְתַּלַּק, כִּי אִם
 נִתְעַלַּם וְנִסְתַּלַּק מִפְּאֵר, הוּא גָּדוֹל וּמִפְּאֵר שֶׁם
 בְּעוֹלָם־הַבָּא. אֲבָל עַל הַדּוֹר יִתּוֹם שֶׁנִּשְׁאָרוֹ,
 וְעַל הַתּוֹלְדוֹת דִּהְיֵנוּ הַבְּנִים שֶׁנִּשְׁאָרוֹ - הוּא
 רַחֲמָנוּת גָּדוֹל מְאֹד.

ס.

(לקוטי מוה"ר"ן ח"ב סז)

'יִרְמִיָּהוּ־הַנְּבִיא' הָיָה מְקוֹנֵן וּמְחַבֵּב דָּם
 יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּשְׁפָּה, וְהָיָה
 מִשְׁתַּתַּף בְּצַרְתּוֹ, וְהָיָה רוֹאֶה יִשְׂרָאֵל מוֹלְכִים
 בְּקוֹלְרֵיו, וַיִּדְהִיּוֹן מִהֲדַקִּין לְאַחֲרָא, וְרַחֲמָא

עַל צִוְּאֵרֵיהוֹן (איכה רפה פתיחתא לד; זהר שמות ב:),
 וְהָיָה מִשְׁתַּתַּף עִמָּהֶם, וְהָיָה מְקוֹנֵן עַל כָּל
 טְפַח דָּם שֶׁל יִשְׂרָאֵל (איכה ד, א"ב): "בְּנֵי צִיּוֹן
 הַיְקָרִים הַמְּסֻלָּאִים בַּפִּז" וְכוּ', "תִּשְׁתַּפְּכֶנָּה
 אֲבֵנֵי קִדְשׁ" וְכוּ'.

סא.

(לקוטי מוה"ר"ן ח"ב סז)

עַל־יְדֵי שְׂקָמִים בַּחֲצוֹת־לַיְלָה, וּמִתְאַבְּלִין
 עַל חֲרַבַּן בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ, עַל־יְדֵי־
 זֶה נִצְוֵלִין מִשְׂרָפוֹת.

סב.

(לקוטי מוה"ר"ן ח"ב פה)

'אֲגוּזִים' הַנִּקְרָאִים 'לוּזִים', רוֹמְזִים
 לְבַחֲיִנַת 'לָאָה', שֶׁהִיא בְּעֵרְףָּ,
 שֶׁהִיא 'נִקְבָּא רֵאשׁוּנָה' (ספר הלכותים להאריז"ל
 פְּרֻשַׁת וַיֵּצֵא). וְאַחֲרֵי־כֵן נִכְנָסִין לְבֵית־
 הַמִּקְדָּשׁ, שֶׁהוּא בַּחֲיִנַת: "עֵקֶב קָרָא בֵּית־
 אֵל" (פסחים פח.). וְזֶהוּ שֶׁפָּרַשׁ רַש"י (שופטים
 א, כד): "שֶׁדָּרָךְ לוֹז נִכְנָסִין לְבֵית־אֵל".

וְזֶהוּ (ישעיה מ, א): "נַחֲמוּ נַחֲמוּ". שְׁתֵּי
 פְּעָמִים 'נַחֲמוּ' גִּימְטְרִיא 'קִדְקֵד',
 שֶׁהוּא בַּחֲיִנַת 'עֵרְףָּ' - שֶׁעַל־יְדֵהּ נִכְנָסִין
 לְבֵית־אֵל.

וְזֶהוּ שְׁלֹשָׁה שְׁבוּעוֹת שֶׁהֵם עֲשָׂרִים־וְאַחַד
 יוֹם שֶׁבִּין־הַמְּצָרִים, וּכְנֻגָּדוֹ בְּאֵילָן
 לוֹז. - בְּשִׁבִיל זֶה נוֹהֲגִין לֵאכֹל בִּיצָה בְּסַעֲדָה
 הַמְּפַסְקַת בְּתִשְׁעָה־בָּאב - כִּי הַבִּיצָה נִגְמָרַת
 בְּעֲשָׂרִים־וְאַחַד יוֹם, כְּמֵאֲמַר חַז"ל (בכורות ח.
 וְעֵין שָׁם בְּתוֹסְפוֹת): "תִּרְנַנְגְּלַת מוֹלְדַת לְעֲשָׂרִים
 וְאַחַד יוֹם וְכוּ', וּכְנֻגָּדוֹ בְּאֵילָן לוֹז".

וְזֶהוּ הָעֵצָם לוֹז' שֶׁיֵּשׁ בְּעֵרְףָּ אָדָם,
 שֶׁיִּשְׁאָר אַחַר כְּלִיּוֹן הַגּוֹף, וּמִמֶּנּוּ
 יִתְחַדֵּשׁ בְּנֵן הַגּוֹף בְּשַׁעַת תַּחֲיֵית־הַמֵּתִים.

וְזָהוּ עֵקֶר נְחֻמוֹתֵינוּ, בְּחִינַת "נְחֻמוֹ נְחֻמוֹ"
כַּנ"ל, כִּי עַל הַגּוֹף נֶאֱמַר (רות ג, יג): "שֹׁכְבֵי עַד
הַבֶּקֶר", שֶׁהוּא עֵת הַתְּחִיָּה. "וְהֵנָּה בַּבֶּקֶר
וְהֵנָּה הִיא לֵאמֹר" (בְּרֵאשִׁית כט, כה), הֵינּוּ 'עֵצָם
לוֹז' הַנ"ל, שֶׁעַל־יָדָה נִתְבַּנְּה הַגּוֹף.

וּבְשִׁבִיל שֶׁכָּל פּוֹנְתוֹ שֶׁל יַעֲקֹב הָיָה בְּשִׁבִיל
רַחֵל - נֶאֱמַר בְּבִנְי רַחֵל, דְּהֵינּוּ
'יוֹסֵף': "וּלְקַדְקַד גְּזִיר אֶחָיו" (בְּרֵאשִׁית מט, כו),
וּבְבִנְיָמִין כְּתִיב: "וּבֵין כְּתָפָיו שָׁכַן" (דְּבָרִים לג,
יב). רָמַז: שֶׁעַל־יָדֵי בְּחִינַת 'לֵאמֹר' שֶׁהִיא
רֵאשׁוֹנָה, יְכוּל לָבוֹא לְבְּחִינַת רַחֵל. 'קַדְקַד'
וְכִתְפוֹ זֶה בְּחִינַת 'לוֹז' הַנ"ל. 'עַרְפָּף'
גִּימַטְרִיא ש"ג, רֵאשִׁי־תְבוּת: שִׁבְת נְחֻמוֹ -
רָמַז לְהַנ"ל.

סג.

(לְקוּטֵי־מוֹהַר"ן ח"ב צא)

כָּלֵל הַתּוֹרָה־הַקְּדוּשָׁה, הוּא בְּחִינַת
'חֻכְמָה־עֲלֵאָה'. וְכָלֵל הַחֻכְמוֹת
שֶׁבְּעוֹלָם, נִמְשָׁכִין מִבְּחִינַת 'חֻכְמָה־תַּתְּאָה'.

וּבְשֶׁהַחֻכְמוֹת שֶׁבְּעוֹלָם הֵם נִפְרָדִים
מִהַתּוֹרָה וּמֵהַשֵּׁם־יִתְבָּרֵךְ -
זֶה בְּחִינַת 'מְעוֹט הַלְּבָנָה', בְּחִינַת 'גְּלוּת־
הַשְּׂכִינָה'.

כִּי כָּל אָדָם בְּאֲשֶׁר הוּא שֵׁם, צָרִיךְ לְקַשֵּׁר
שִׁכְלוֹ מִמְּקוֹם שֶׁהוּא, לְהַתּוֹרָה וּלְהַשֵּׁם־
יִתְבָּרֵךְ, שֶׁהוּא בְּחִינַת 'חֻכְמָה־עֲלֵאָה'.

אָבֵל אִם מִפְּרִיד שִׁכְלוֹ וְחֻכְמָתוֹ חֹסֵי
וְשִׁלּוּם מֵהַשֵּׁם־יִתְבָּרֵךְ - זֶה בְּחִינַת
(מְשָׁלֵי טז, כח): "וְנִרְגַן מִפְּרִיד אֵלּוֹף" -
"שִׁמְפְּרִיד אֵלּוֹפוֹ שֶׁל עוֹלָם" (בְּרֵאשִׁית־דְּבָרָה כ,
ב), וְגוֹרֵם חֹסֵי־וְשִׁלּוּם 'פְּגִימַת הַלְּבָנָה'.

וְעַל־כֵּן הָעֵקֶר לְקַשֵּׁר עֵצְמוֹ לְצַדִּיקִים -
אֲמַתִּיִּים' - כִּי הַצַּדִּיק מִגְּבִיָּה
וּמִקְשֵׁר 'חֻכְמָה־תַּתְּאָה' לְ'חֻכְמָה־עֲלֵאָה', וְאִזִּי
מִ'פְּגִימַת הַלְּבָנָה', נַעֲשֶׂה מְלוּמֵי הַלְּבָנָה. וְאִזִּי
נִמְתַּקֵּין כָּל הַדִּינִים, וְנִתְפַּרְרִין כָּל הָעוֹנוֹת.

סד.

(לְקוּטֵי־מוֹהַר"ן, הַתּוֹרָה "רַב לְכֶם" בְּהוֹסְפוֹת
מִפְּתַבְּיָד רַבְּנּוֹ ז"ל, הַנֶּדְפָס בְּסוּף הַסֵּפֶר)

'הָהָר' נִקְרָא 'אֲמוּנָה'. כִּי 'הָהָר' נִקְרָא
'ירוֹשָׁלַיִם', כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב (דְּבָרִים ג, כה):
"הָהָר הַטּוֹב הַזֶּה וְהַלְּבָנוֹן". וּפְרַשׁ רַש"י:
"הָהָר הַטּוֹב, זֶה יְרוֹשָׁלַיִם". "וְהַלְּבָנוֹן, זֶה
בֵּית הַמִּקְדָּשׁ". וְ'ירוֹשָׁלַיִם' נִקְרָא 'אֲמוּנָה',
כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב (ישַׁעְיָה א, כא-כו): "קְרִיָּה נֶאֱמָנָה".

וְעַל־כֵּן כְּשֶׁנִּפְל מֵאֲמוּנָה הַנִּקְרָא
'ירוֹשָׁלַיִם', וְבָא לְיָדֵי כְּפִידָה, זֶה
נִקְרָא 'מַחְרִיבֵי־ירוֹשָׁלַיִם', וְכְמוֹ שֶׁכְּתוּב
(יְרֵמְיָה ה, א): "שׁוֹטְטוּ בְּחוּצוֹת יְרוֹשָׁלַיִם
וּבְקִשׁוּ אִישׁ אֲמוּנָה", וּבָאִים יִשְׂרָאֵל בְּגָלוּת,
וְכָל הַדִּינִין שׁוֹרְרִין עָלָיו.

וּבְמָה יוּכַל לְתַקֵּן זֹאת? - עַל־יָדֵי
הַהִתְבּוֹנְנוֹת בְּגְדָלוּתוֹ יִתְבָּרֵךְ, אִזִּי
נּוֹפֵל עָלָיו הַיִּרְאָה וּפָחַד מִשְׁמוֹ הַגָּדוֹל יִתְבָּרֵךְ,
וְאִזִּי אֵינּוּ יְכוּל לְפוֹל וּלְבֹא לְיָדֵי 'גְּדָלוּת' - כִּי
אִזִּי נִתְרַבֵּה וְנִתְרַחֲבֵה ה'אֲמוּנָה הַקְּדוּשָׁה'
הַנִּקְרָא 'ירוֹשָׁלַיִם'.

וְאִזִּי עַל־יָדֵי הַהִתְבּוֹנְנוֹת הַזֶּה - נַעֲשֶׂה
מִ'מַּחְרִיבֵי־ירוֹשָׁלַיִם', בְּנִי־ירוֹשָׁלַיִם'.
וְלַעֲתִיד־לְבֹא בְּמַהְרָה בְּיָמֵינוּ אָמֵן, אִזִּי יִמְלֹא
הָאָרֶץ דְּעָה (ישַׁעְיָה יא, ט), וְאִזִּי יִהְיֶה בְּנִי־
ירוֹשָׁלַיִם בְּכָלוֹ. וְלַעֲתִיד־עֵתָה בְּ'הִתְבּוֹנְנוֹת' זֶה,

נעשה בחינת 'בני־ירושלים' של כל אחד ואחד.

סה.

(שיחות־הר"ן ד)

מיום שחרב בית־המקדש, נפל ה'עשירות' בעמקי הקלפות.

סו.

(שיחות־הר"ן מ)

עקר 'בנין בית־המקדש', היא בחינת 'גלגל החוזר', שהכל חוזר ונתהפך. פי ב'בית־המקדש ה'יה בחינת: "עליונים למטה ותחתונים למעלה" (פסחים נ. בבא־בבארא יז), פי השם־יתברך השרה שם שכירתו, בחינת: "עליונים למטה". וכן להפך, כל 'ציורא דמשפנא' ה'יה רשום למעלה, בחינת: "תחתונים למעלה".

פי על־פי חקירה - הוא דבר רחוק מאד - שהשם־יתברך שהוא מרומם ומנשא למעלה מכל הרוחניות, יהיה מצמצם שכינתו בכל־המשפן, "הן השמים ושמי השמים לא יכלכלוך" וכו' (מלכים־א ח, כז).

וכן להפך - הוא דבר רחוק על־פי חקירה - שהאדם שהוא בר'יה שפלה, יהיה לו פח לעשות רשם למעלה, או בהמה שפלה יהיו מקריבין אותה לקרבן שתעלה לריח־ניחוח לפניו יתברך, ואיך ש'רצון' אצלו יתברך!?

ואת־על־פי־כן הראה - שהוא דוקא להפך מדעתם! - פי באמת השרה שכינתו למטה במשפן ובבית־המקדש, והבהמה עלתה לריח ניחוח וכו'. וזה בחינת: "עליונים למטה ותחתונים למעלה", בחינת 'גלגל החוזר'.

וזה בחינת הגא־לה - פי זהו עקר הגא־לה, ש'יהיה בחינה הנ"ל, בחינת 'חוזרת הלילה', בחינת: "עליונים למטה ותחתונים למעלה" שה'יה בבית־המקדש.

ועל־כן כשיצאו ממצרים, אמרו תכף ב'שירת הים' (שמות טו, יז): "תבאמו ותטעמו בהר נחלתך" וכו', שבשרו על 'בנין בית־המקדש' - פי זה עקר הגא־לה, ש'יהיה 'בנין בית־המקדש', ששם היא בחינת 'גלגל החוזר' הנ"ל, פי באמת כלו חד, פי בהשרש הכל אחד.

סז.

(שיחות־הר"ן עז)

כשיבוא משיח במהרה בימינו, יתבטל כל מיני מחלקת, ויהיה שלום גדול בעולם, כמו שכתוב (ישעיה יא, ט): "לא ידעו ולא ישחיתו" וכו'.

סח.

(שיחות־הר"ן קכו)

'מוצאי־שבת תשובה' שנת תק"ע, דברו מ'משיח'. פי אמרו שבשנה זו יבוא, ודעתו לא היתה נוטה לזה.

ואמר אז: שקדם שיבוא משיח, לא אחד יהיה שיצעק על אמונה, פי כמה צדיקים ש'יהיו אז, יהיו צועקים בקול גדול על אמונה, כמוני היום, עד ש'יהיה נחר גרונם [אינגריסן די 'קוילע' (קול)], ולא יועיל.

ומה שכתוב (ישעיה ד, ג): "כל הנשאר בציון והנותר בירושלים קדוש יאמר לו". ואמרו רז"ל (בבא־בבארא עה:): "שיאמרו לפני הצדיקים 'קדוש' - הוא כפשוטו!

פי בודאי הצדיקים שישארו אז, ויתחזקו וישארו באמונתם הקדושה, יהיו

ראויים לומר לפנייהם אפלו יותר מזה, מאחר שישארו קימים באמונה, ולא יניחו עצמם לפל ולטעות אחר העולם. - ויהיה כמה מפרסמים ומנהיגים של שקר.

ואין ספק - שלא ימצא אז קבוץ כמונו היום, שנמצאים כמה בני-אדם שמתקבצים יחד שחפצים באמת לשמע דבר השם - ואף-על-פי שיהיה אז איזה כשרים בדור, אך יהיו מפזרים.

ענה ואמר: "כתב זאת זכרון בספר" (שמות י"ד) - למען ידעו בימים הבאים, שכבר היה מי שידע זאת מקדם, וידעו להתחזק באמונה בו יתברך ובצדיקיו האמתיים.

סט.

(שיחות-ה'ר"ן רכ)

אמר לאחד: "אנלה לך סוד, שיהיה אפיקורסות גדול בעולם. כי מלמעלה יבוא אפיקורסות בעולם בשביל נסיון. ואני יודע, שאנשים שלי, גם בלא זה יתחזקו באמונה באמת, וישארו קימים באמונתם. אך אני מגלה לך זאת, כדי שיתחזקו יותר כשיראו שדברו מזה מקדם!"

והיה מתאנח מאד על זה ואמר: "אוי, איך יוכלו לעמד אנשים מעטים נגד כל העולם!"

והנה סמוך מאד אחר הסתלקותו ז"ל - ראינו בעינינו זאת: שתכף התחיל להתפשט אפיקורסית גדול בעולם, מה שלא היה כזאת מימי קדם וכו', ועדין הולכים ומתפשטים בכל-עת, אוי מי יודע מה יהיה בימים הבאים.

וכבר כתבנו מה שאמר הוא ז"ל: שעל-זה התנבאו כל נביאינו, בפרט דניאל שאמר (דניאל יב, י): "יתבררו ויתלבנו ויצרפו רבים" וכו', שכל פונתם היה: שבאחרית-הימים האלה יתנסו ויצטרפו ישראל באמונה. שיעמדו ויקומו רבים שירצו להטעות אותם מהאמונה-הקדושה, שהם האפיקורסים והמחקרים שבימינו.

ומאחר שכבר הודיע זאת מקדם שזה יהיה הנסיון, היה ראוי לעמד בנסיון בודאי, אף-על-פי-כן יהיה נסיון גדול, עד אשר רבים יהיו נכשלים מאד.

אך אף-על-פי-כן אנו פותבים כל זאת - למען ידעו החפצים באמת ובאמונה-הקדושה: שכבר הודיע לנו הוא ז"ל כל זאת מקדם, למען יהיה להם למשיב נפש, לחזק לבם בהשם ובתורתו-הקדושה, פאשר קבלנו מרבותינו ז"ל בגמרא ופוסקים.

ע.

(חיי-מוהר"ן ג)

ספר רבנו ז"ל: "שחיה אצלו הפעל-שם-טוב ז"ל. ואמר לו: "כשפוגמין בארץ-ישראל, נופלין בגלות". (שי"ך לילקוטי-מוהר"ן ח"א ט).

עא.

(חיי-מוהר"ן ו)

נשבר השלחן אצל רבנו ז"ל מרב העולם שדחקו עצמן עליו. והקפיד ואמר: וכי גויים יושבים אצלי על השלחן, וכי עכשו ימות המשיח' שיתקרבו גויים לצדיקים, כמו שכתוב (ישעיה ב, ב): "ונגהרו אליו כל הגוים" (עי' לקוטי-מוהר"ן ח"א טז).

עב.

(חיי-מוהר"ן י)

עֲמַדְתִּי לְפָנָיו בְּעַרְב־רֵאשִׁי־חֹדֶשׁ מְנַחֵם-
אָב, בַּיּוֹם רֵאשׁוֹן בְּשַׁבַּת לַעֲת
עָרַב, בָּעֵת שְׁפוּסְקִין לְאָכַל בָּשָׂר - וְהָיָה אִזּוֹ
מְאִים מְאֹד, וְשָׁכַב עַל מִטָּתוֹ, וְשָׁתַק הַרְבֵּה,
וְחָשַׁב מַה שֶּׁחָשַׁב, וְאֲנִי עֲמַדְתִּי לְפָנָיו מִרְעִיד
וּמְשִׁתּוֹמֵם, וְעֲמַדְתִּי אִזּוֹ לְפָנָיו כַּמָּה שָׁעוֹת.
עָנָה וְאָמַר: "בְּזֶה הַשַּׁבָּת בְּכִיתִי מְאֹד לְפָנָי
הַשָּׁמַיִתִּבְרָה, מִדּוּעַ כָּל דָּבָר שֶׁאֲנִי רוֹצֵה
לַעֲשׂוֹת, אֲנִי מְכַרָּח לַעֲשׂוֹתוֹ בְּמִסִּיר־נַפְשׁ
וְכוּ".

עג.

(חיי-מוהר"ן רנז)

יֵשׁ לִי הַשְּׁגָה כִּזּוֹ לְהַשְׁמִית־בְּרָה, שֶׁהֵייתִי
יָכוֹל לְהֵבִיא עַל יָדָהּ אֶת 'מְשִׁיחַ', אֲבָל
סְלִקְתִּי הַכֹּל, וְלִקְחֹתִי עֲצָמֵי אֲצֻלְכֶם לְהַחְזִיר
אֶתְכֶם לְמוֹטָב - כִּי זֶה גְדוֹל מִן הַכֹּל.

עד.

(חיי-מוהר"ן רס)

לַעֲתִיד כְּשִׁיבּוֹא 'מְשִׁיחַ' - אִזּוֹ כְּשִׁיתְּנוּ 'יִין
הַמְּשֻׁמָּר' - אִזּוֹ לְאַחֲרִים יִוָּכְלוּ
לְהַטְעוֹת וְיִתְּנוּ לָהֶם 'יִין וְוַאֲלִיחֶשֶׁן
סְטְרָאוֹוִיֶצְטֶער', וַיֹּאמְרוּ לָהֶם שֶׁהוּא 'יִין
הַטּוֹב הַמְּשֻׁמָּר' - אֲבָל לְאֲנִשֵּׁי־שְׁלוֹמֵנוּ לֹא
יִוָּכְלוּ לְהַטְעוֹת, כִּי אֲנַחְנוּ טַעַמְנוּ הַיִּין הַטּוֹב.

עה.

(חיי-מוהר"ן רסו)

כָּל מַה שֶּׁמְשִׁיחַ יַעֲשֶׂה טוֹבוֹת לְיִשְׂרָאֵל,
אֲנִי יָכוֹל לַעֲשׂוֹת. רַק שֶׁחֶלְוֶק הֵיא:
שֶׁמְשִׁיחַ יִגְזֹר אֱמֹר וְיִקּוּם, אֲבָל אֲנִי. (וּפֶסֶק וְלֹא
דָּבָר יוֹתֵר). - גִּסְח־אֲחֵר: אֲבָל אֲנִי אֲנִי יָכוֹל
לְגַמֵּר עֲדִין.

עו.

(חיי-מוהר"ן רעד)

אֲכַשְׁרֵךְ כָּךְ הוּא הַפְּרוּשׁ: "אֵין בֶּן דָּוִד בָּא
אֲלֵא בְּהַסְפַּח הַדַּעַת" (סְנֵהֲדָרִין צז).
הֵינּוּ שְׂלֵא יָבוֹא עַל דַּעְתָּם שֶׁכָּבֵד הוּא [שְׁמִשִּׁיחַ
כָּבֵד נִמְצָא בְּעוֹלָם]. וְאָמַר: זֶה "אֱמֹר רַב נַחֲמָן (שֵׁם
צח): 'אֵי מִן חַיֵּי אֲנָא הוּא' וְכוּ".

עז.

(חיי-מוהר"ן רעה)

הָעוֹלָם סוֹבְרִים: שֶׁכְּשִׁיבּוֹא מְשִׁיחַ לֹא
יָמוּתוּ. לֹא כֵן הוּא, אֲפֹלוּ מְשִׁיחַ
בְּעֲצָמוֹ יָמוּת.

עה.

(חיי-מוהר"ן שמו)

אָמַר: שֶׁהַסְּפָר הַקְּדוֹשׁ שְׁלוֹ לְקוּטֵי
מוֹהַר"ן שֶׁיֵּצֵא בְּעוֹלָם, הוּא
'אַתְחַלְתָּא דְגֵאֲלָה'.

עט.

(חיי-מוהר"ן שנד)

עָנָה וְאָמַר: אִם חֲסִי־שְׁלוֹם לֹא יָבוֹא מְשִׁיחַ
בְּמַהְרָה, יִהְיוּ הָעוֹלָם מִתְּנַעֲנְעִים
אַחֲרֵי הַרְבֵּה מְאֹד הַרְבֵּה יוֹתֵר.

פ.

(חיי-מוהר"ן תקכז)

לְעֵינֵי הַקְּצִים: שֵׁישׁ כַּמָּה גְּדוֹלִים
שֶׁמְחַשְׁבֵּין קְצִים, וְאוֹמְרִים שֶׁרְאוּי
שִׁיבּוֹא מְשִׁיחַ בְּאוֹתוֹ הַקֶּץ שֶׁהֵם אוֹמְרִים, כְּמוֹ
שֶׁאַרְעַ בְּזַמְנֵנוּ, שֶׁהֵיוּ אוֹמְרִים עַל כַּמָּה
פְּרָטִים שֶׁאִזּוֹ יָבוֹא מְשִׁיחַ, וְכֵן בְּדוֹרוֹת
שֶׁלְּפָנָיו.

וְרַבְּנּוּ ז"ל לֹא הָיָה מְסַפִּים עַל־זֶה כָּלֵל.
וְאָמַר: שֶׁבְּכָל־זְמַן שֶׁאוֹמְרִים אֵיזָה
קֶץ, אִזּוֹ בּוֹדָאֵי לֹא יָבוֹא מְשִׁיחַ בְּשׁוּם אֶפֶן

פא.

(חיי-מוהר"ן תריג)

"עד כי יבא שילה" (בראשית מט, י), אז ידעו ויראו עצם גדלת רבנו הקדוש והנורא ז"ל, כי אז יספרו ממנו הרבה, בעת שיבוא משיח-צדקנו שיצא מחלציו, כאשר ספר ברבים: "שפעל אצל השם-יתברך, שהגואל-צדק יהיה מיוצאי-חלציו".

פב.

(לקוטי-הלכות, לולב ואתרוג א - על-פי לקוטי-מוהר"ן ח"ב סז)

על-ידי שבוכין ומתאבלין על הרבן בית-המקדש, על-ידי-זה השם-יתברך מרחם ומשים "פאר תחת אפר" (ישעיה סא, ג), ואזי זוכין ל'אתרוג הדר', בהינתן 'פאר'.

פג.

(שיח-שורפי-קדש ח"ב קח)

רבנו ז"ל אמר: "אם יאכלו בני-ישראל מרור ב'ליל פסח', כבר ישבו ב'תשעה-בבאב' לומר 'קינות'" [אז מ'ועט עסן מרור ביים 'סדר', וועט מען שוין זיצן 'תשעה-בבאב' ביי 'קינות']. (הם חלים באותם הימים - שלחן-ערוך אורח-חיים תכת, ג).

[וב'איכה-רבה, פתיחתא יח: "רבי אבין פתח: 'השביעני במרורים' (איכה ג, טו), ב'ליל הפסח של יום-טוב הראשון. 'הרוני לענה' (שם), בתשעה-בבאב. ממה שהשביעני ב'ליל יום-טוב הראשון של פסח, 'הרוני' ב'ליל תשעה-בבאב לענה'. הוי ב'ליל יום-טוב הראשון של פסח, הוא לילי תשעה-בבאב. ועל-זה היה מקונן ירמיה (שם א, א): 'איכה ישבה בדד'".

ועוד ב'איכה-רבה ג, ה: "השביעני במרורים", זה יום-טוב הראשון של פסח דכתיב בו (שמות יב, ח) 'על מצות ומרורים' (ומצות על מרורים), 'הרוני לענה', מה שהשביעני ב'ליל יום-טוב הראשון של פסח, 'הרוני' ב'ליל תשעה-בבאב

באותו הקץ שהם אומרים. וכבר מבאר בזהר-הקדוש: "שמקלל מאד כל המחשבי קציו", כי "אין בן דוד בא אלא בהפסח הדעת" (סנהדרין צז).

והנה עכשו אומרים העולם: "שיבוא משיח בשנת ת"ר" - ונדמה להם שיש רמזים בזהר-הקדוש על-זה (וירא קיז).

(וב'שית מאה שנין לשתי-תאה, יתפתחון תרעי ד'חכמתא לעילא, ומבועי ד'חכמתא לתתא, ויתתקון עלמא לאעלא בשביעאה. כבר-נש דמתתקון ב'ומא שתי-תאה מכי ערב שמשא לאעלא בשבתא, אוף הכי נמי. וסימניך (בראשית ז, יא): 'בשנת שש מאות שנה לחיי נח וגו', נבקעו כל מעיינות תהום רבה").

[תרגום הזהר: ובשנת שש מאות לאלף הששי, יפתחו 'שערי החכמה למעלה, ויפתחו 'מעיינות החכמה' למטה - ויתתקון העולם לכנס לאלף השביעי, כאדם שמכין עצמו ביום הששי משעה שהשמש עומדת לשקע, לכנס ליום השבת - הכי נמי כאן].

וב'אמת - אז בודאי לא יבוא בשום אופן, ויכול להיות שיבוא קדם לשנת ת"ר או לאחריו, אבל בשנת ת"ר לא יבוא בשום אופן, מאחר שהעולם מצפין לאותו הזמן. רק "בא יבא לא יאחר" (חבקות ב, ג) במהרה בימינו בהפסח-הדעת לגמרי, הינו שלא יחשבו כלל על אותו הקץ שיבוא, ופתאום יבוא במהרה בימינו אמן.

[וב'אבני"ה ברזל, שיחות וספורים ממוהר"ן ז"ל כ: "בשנת ת"ר דברו העולם שיבוא משיח" - ואמר מוהר"ן ז"ל: "שלא יבוא בשנה זו!" - ומה שכתוב בזהר (וירא קיז, ה"ל): "שבשנת ת"ר יפתחון תרעי ד'חכמתא" [יפתחו שערי החכמה] - יכול להיות, שמהיום אם יתחיל אדם דבר שבקדשה יכול לגמר].

(וזה לשון ספר 'זהר חי' (להרב-הקדוש מקאמאןא זיע"א) על הזהר ה"ל: "ואז יתפתחון תרעי ד'חכמתא למי שי'רצה לעסק בחכמה, יהיה פמעין ממש הנובע וכו', ובכאן אינו מדבר כלל מביאות משיח, אלא מהתגלות חכמות ורזי התורה").

לענה. הווי ליל יום-טוב הראשון של פסח, הוא ליל תשעה-באב".

פד.

(באור-הלקוטים ח"ב יב; פוכבי-אור, שיחות-וספורים כו; אבני"ה-ברזל כ; שיח-שרפי-קדש ח"ב תרצז)

כן היה מנהג מוהרנ"ת ז"ל אחר פטירת רבנו ז"ל: שב'בין-המצרים' היה אומר 'תקוני-חצות', במרתף עמק, ובפרט בתשעה-באב היה סוגר את-עצמו כל הלילה עד חצות היום, ושם אמר את מנלת איכה' וה'קנות' ו'סדר התפלה' וכו'.

ופעם-אחת אמר: "איך קען מיר מערער נישט קילן דאס הארץ, נאר 'תשעה-באב' און 'בין-המצרים' ביי די 'קינות', און א גאנץ יאהר ביי 'תפלת חצות', כאטש קלאגן אויף דעם חורבן [בית המזבח] בכלליות ובפרטיות], וואס מען איז נישט אזוי ווי מען דארף צו זיין".

[איני יכול לקרר את לבי, רק ב'תשעה-באב' ובימי 'בין-המצרים' באמירת הקינות, ובכל ימות השנה בתפלת חצות. לכול-הפחות לבכות על החורבן, מה שאיננו פמו שצריכים להיות].

פה.

(שיח-שרפי-קדש ח"ב תקיג)

מוהרנ"ת ז"ל אמר: "אפלו בשאיהי בבין-השמשות האחרון של אלה-הששי, ואראה שהגאלה עדין לא באה, אף-על-פי-כן אאמין באמונה שלימה בביאת המשיח!"

פו.

(שיח-שרפי-קדש ח"ז נז)

פעם כשדברו מ'קץ-הפלאות' וגדל קשי הגלות, בפרט מה שאמרו הצדיקים מגדל הנסיונות והיסורים שעוד יעברו על ישראל בעקבות משיחא - אמר אז מוהרנ"ת ז"ל: שמצד אחד, דוקא מדברים ועתידות אלו שאמרו הצדיקים על העתיד לבוא עלינו - מזה בעצמו הוא מתחזק - שאם ראו מה שראו, בודאי רחמו על הדור, והפצירו בתפלה שנוכל לעמד במצבים קשים ונסיונות מרים אלו (עיין שיחות-הר"ן קכו).

פז.

(שיח-שרפי-קדש ח"ז עח)

כשהיה מוהרנ"ת ז"ל בגאליצ'א, ועבר בדרך נסיעתו גם בעיר 'בראד', וחל אז יום תשעה-באב, ושאלוהו שם: "באיזה ספר קינות הוא רוצה לקונן, אם לפי גסח 'אשכנז' או 'פויילן'?"

אמר בכאב: "אילו היו מרגישים את החרבון, לא היו שואלים שאלה זו איזה קינה לומר".

פח.

(אבני"ה-ברזל, שיחות-וספורים ממוהרנ"ת ז"ל מב)

אמר מוהרנ"ת ז"ל: "שאנשים פשרים היו אומרים: שבין-המצרים יש להם ירידה!"

[והוסיפו על-זה זקני-אנ"ש: שמוהרנ"ת אמר על-זה: "שאינה אמת! -

רק ימים אלו מסגלים מאד לעבודת השם-
יתברך, ויכולים להתקרב בהם ביותר
להשם-יתברך! (ועין בספר-הקדוש 'עבודת-ישראל'
פרשת מסעי, על הפסוק: 'כל רדפיה השיגוה בין
המצרים').

"שהשכינה שם הוא" (שמות-רבה ב, ב; במדבר-
רבה יא, ב; שיר-השירים-רבה ב, כו; תנחומא נח ג;
פסיקתא-רבתי טו; פסיקתא-דרב-כהנא פ"ה; זהר שמות
ה: משפטים קטז).

פ.ט.

(אבני-ה-ברזל, שיחות-וספורים
ממזהרנ"ת ז"ל ס)

מזהרנ"ת ז"ל היה אומר: 'מלחמת גוג
ומגוג, אינו נזכר ב'מגלת-
סתרים' (של רבנו ז"ל) - משמע שיהיה
אפיקורסות בעולם, וזה יהיה נסיון שלנו
ושל משיח.

ואדרבה יותר חשוב מזמן שבית-המקדש
היה קיים, כמובא בספרים וכו'.
עלי-כן שם גם היום עיקר החיות והשראת
השכינה לנצח, כמשכן הנמשך במח והרוח
בלב וכו'.

ועל-ידו תקון גדול לפגם הברית -
כמובא בלקוטי-התנינא סימן ק"ט
וכו'.

וגם בזמן-הזה עדין "עיני ה' ולבו שם כל
הימים" (מלכים-א ט, ג; דברי-הימים-ב ז, טז),
ו"השכינה לא זזה מפתל המערבי הקדוש
לנצח", כמאמר חז"ל (שם).

והוא תקון גדול גם בזמן-הזה לילך לשם,
ו'תקון לפגם-הברית', כמובא ב'זהר-
הקדוש' (משפטים קטז). - כי הצדיק דר אצל
'פתל-המערבי', תבנה ותבונן במהרה בימינו
אמן.

צ.ב.

(ספר-המדות, עניני גלות וגאולה,
בית-המקדש, מטיח)

[א] משיח יבוא בפתע פתאום, ועל-ידי-זה
מחמת שמחה יפחדו ישראל (אמונה לט).

[ב] כשיבוא משיח, אזי כל השרים של
מעלה ושל מטה יחלו, אבל עכשו כשייש
עליה לאיזה שר, אזי ישראל הם חולים
(אמונה מ).

[ג] לא הרבה ירושלים - אלא בשביל
שחללו את השבת, ובטלו קריאת-שמע
שחרית וערבית, ובטלו תינוקות-של-בית-

צ.

(חכמה-ותבונה, רבי אברהם ב"ר
נחמן ז"ל, סימן א, עמוד יא)

בתשעה-באב האחרון לפנות-ערב,
שבימי חייו הקדוש של
רבנו ז"ל, שנזכר אז בעצם העלמת הזכרון
של הילד והזקן שלמעלה מכלם, עד שאינו
נקרא בשם 'זכרון' כלל, "ער געדענקט
גארנישט" [אינו זוכר לאו כלום] (ספורי-מעשיות,
מעשה יג מהשבועה בעטלערס).

ענה ואמר אז רבנו ז"ל: "איזה פנים יש
לי ביניכם?! - והשיב לו מזהרנ"ת
ז"ל (בדברי צחות): "ווי גארנישט" [כמו כלום]! -
וחר רבנו ז"ל ואמר לו: "הלא גם אתם אפס
זאין" [איר זענט זיך אויף גארנישט]. (עין-שם השיכות
לתשעה-באב לפנות-ערב, שזו היא הנחמה וכו').

צ.א.

(חכמה-ותבונה, רבי אברהם
ב"ר נחמן ז"ל, סימן ג)

ועל-כן הוא דבר גדול מאד, לילך גם
בזמן-הזה ל'פתל-המערבי',

רַבֵּן, וְלֹא הָיָה לָהֶם בִּשְׁתַּת פָּנִים זֶה מִזֶּה, וְהִשְׁווּ קֶטֶן וְגָדוֹל, גַּם לֹא הוֹכִיחוּ זֶה אֶת זֶה, גַּם בָּזוּ תַלְמִידֵי־יַחֲכָמִים, גַּם פָּסְקוּ מִמִּנְהָ אֲנָשֵׁי אֲמִנָּה (אָמוּנָה מֵב).

[ד] אֵין יְרוּשָׁלַיִם נִפְדִית, אֶלָּא בַצְדָקָה (אָמוּנָה מֵג).

[ה] מִלְחָמָה, אֶת־חֲלָתָא דְגָאֶלְהָ הוּא (אָמוּנָה מֵד).

[ו] מִי שְׁמַנְדֵּל חֲזִירִים, הוּא מְעַבֵּב אֶת הַגָּאֶלְהָ (אָמוּנָה מֵה).

[ז] לֹא יִבְנֶה יְרוּשָׁלַיִם, עַד שִׁיְהִיָּה שְׁלוֹם בֵּין יִשְׂרָאֵל (אָמוּנָה מֵו).

[ח] מַה שִׁישְׂרָאֵל הוֹלְכִים בְּגִלּוֹת מֵאִמָּה לְאִמָּה, הוּא סִימֵן שִׁיבֵא מְשִׁיחַ (אָמוּנָה מֵז).

[ט] כְּשֵׁאֲמוֹת מְחַרְפִּין אוֹתָנוּ בִּיּוֹתֵר, זֶה סִימֵן עַל מְשִׁיחַ (אָמוּנָה מֵח).

[י] אֵין בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ נִבְנָה, עַד שִׁיכֻלָּה גְּאוּהָ (אָמוּנָה מֵט).

[יא] עַל־יְדֵי אַחַדוֹת שִׁיְהִיָּה בְּיִשְׂרָאֵל, יָבוֹא מְשִׁיחַ (אָמוּנָה נ).

[יב] מְשִׁיחַ יָבוֹא, בְּשֵׁנַת בְּרָכָה (אָמוּנָה נא).

[יג] אֵין מְשִׁיחַ בָּא, עַד שִׁיכֻלוּ כָּל הַנְּשָׁמוֹת שִׁבְגוּנָה (אָמוּנָה נב).

[יד] עַל־יְדֵי סְפוּרֵי־מַעֲשֵׂי־שָׁמַיִם שֶׁל צְדִיקִים, מִמְּשִׁיכֵין אוֹרוֹ שֶׁל מְשִׁיחַ בְּעוֹלָם, וְדוּחָהּ הִרְבֵּה חֲשׂוֹן וְצָרוֹת מִן הָעוֹלָם (בְּגָדִים ח"ב א; מְשִׁיחַ ח"ב א; צְדִיק ח"ב א).

[טו] אֵין מְשִׁיחַ בָּא, עַד שִׁיכֻלָּה גְּאוּהָ מִן הָעוֹלָם (גְּאוּהָ א).

[טז] גְּאוּהָ מְעַבְבַת אֶת מְשִׁיחַ (גְּאוּהָ לט).

[יז] סָגוּלָה לְחַלֵּי הַצְּוָאֵר, שִׁיבְכָה עַל חֲרַבֵּן בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ (בְּכִיָּה ח"ב ג; סָגְלָה ח"ב ט).

[יח] מִינְקַת שְׁנַחֲסַר חֲלָבָה, הַסָּגְלָה לָזֶה: שִׁיתָאֵבֵל בַּעֲלָה עַל יְרוּשָׁלַיִם (בְּנִים פּח).

[יט] מִי שְׂרוּצָה לְהַעֲמִיק וּלְעֵיִן בְּשִׁכְלוֹ בְּאִיזָה עֵינָיו, צָרִיךְ לְקַשֵּׁר אֶת שִׁכְלוֹ לְבֵית־הַמִּקְדָּשׁ. וְסִימֵן לְדַבָּר: "אֲשָׂא דְעֵי לְמַרְחֹק" (אִיּוֹב לו, ג), "וַיֵּרָא אֶת הַמְּקוֹם מְרַחֵק" (בְּרַאשִׁית כב, ד). (דַּעַת ח"ב י).

[כ] גָּדוֹל תַּלְמוּד־תּוֹרָה, מִבְּנֵי בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ (לְמוֹד כז).

[כא] הָעוֹסֵק בְּהַלְכוֹת עֲבוּדָה, כָּאֵלוֹ נִבְנָה בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ בְּיָמָיו (לְמוֹד מֵב).

[כב] הַלּוֹמֵד תּוֹרָה לְשִׁמְיָהּ, מְשִׁים שְׁלוֹם בְּפַמְלָיָא שֶׁל מַעֲלָה וְשֶׁל מַטָּה, וּמִגֵּן עַל כָּל הָעוֹלָם כְּלוּ, וּכְאֵלוֹ נִבְנָה פְּלִטְרִין שֶׁל מַעֲלָה וְשֶׁל מַטָּה, וּמְקַרֵּב אֶת הַגָּאֶלְהָ (לְמוֹד נד).

[כג] עַל־יְדֵי תְּשׁוּבָה, הָרוּחַ שֶׁל מְשִׁיחַ מְנַשְׁבֵּת עַל גְּזֵרוֹת הַפְּלִכְיּוֹת וּמְבַטְלָן (מְשִׁיחַ ח"ב ב; תְּשׁוּבָה ח"ב ב).

[כד] עֵתִיד דּוֹר אֶחָד שִׁיְהִיָּה בְּעוֹלָם, שִׁיְהִיָּה כְּלוֹ זַפְּאֵי (מְשִׁיחַ ח"ב ג).

[כה] עַל־יְדֵי אִמָּת, בָּא הַקֶּץ (אִמָּת ח"ב ט; מְשִׁיחַ ח"ב ד).

[כו] עַל־יְדֵי שְׁמִירַת שַׁבָּת, מִמְּשִׁיךְ עַל עֲצָמוֹ אוֹר שֶׁל מְשִׁיחַ, גַּם עַל־יְדֵי תְּשׁוּבָה (מְשִׁיחַ ח"ב ה; שַׁבָּת ח"ב ד; תְּשׁוּבָה ח"ב י).

[כז] עַל־יְדֵי גְּאוּהָ, בָּאִים לְגִלּוֹת תַּחַת יַד שָׂרִים לְצִים (גְּאוּהָ לו).

[כח] בְּזָכוֹת שֶׁהִנְקֻבוֹת נִזְהָרִים מִגְּאוּהָ, יָבֹא מְשִׁיחַ (גְּאוּהָ לו).

[כט] האומר דבר בשם אומרו, מביא גאולה לעולם (פדיון-שבויים ג).

[ל] גדולה צדקה, שמקרבת את הגאולה (צדקה ב).

[לא] ירושלים, נפדיית בצדקה (צדקה כא).

[לב] הממון שמהנה את הצדיק, הרי זה כאלו עבד עבדת בית-המקדש (צדיק מז).

[לג] ביאת המשיח, תלוי בקרבת הצדיק (צדיק קנא).

[לד] על-ידי כבוד שמכבדין את בני הצדיקים, נתעורר רצון אצל השם-יתברך שיבא משיח (צדיק קעח).

[לה] הזפיה-ראות, יכולין לראות על החלפים של השוחטים, את הפלי-בית-המקדש (ראיה ח"ב יא; שוחט ח"ב ד).

[לו] בנין ירושלים, תלוי בשלום (שלום ז).

[לז] מי שמוכיח את העולם שלא בחכמה, על-ידי-זה מעורר חסון-שלום גלות גדול והכבדה מהאמות (תוכחה ד).

[לח] תשובה מקרבת את הגאולה, ומארכת ימיו ושנותיו של אדם (תשובה צה).

– עניני חצות הלילה, נמצא בגליון הקדם –

לקוטי תפלות לימי בין-המצרים

לקוטי תפלות ח"ב לג

(על-פי לקוטי-מוהר"ן ח"ב סז, 'בראשית לעיני כל ישראל')

"קול ברמה נשמע נהי בכי תמרורים, רחל מבכה על בניה, מאנה להנחם על בניה פי איננו. על אלה אני בוכיה, עיני עיני ירדה מים, פי רחק ממני מנחם משיב נפשי, היו בני שוממים פי גבר אויב".

רבנו של עולם, רבנו של עולם, למדנו איך לסדר הספדות מרים על גדל שברנו אשר נשברנו על-ידי לבנו הזונה, פי נלקחו מאתנו כל מחמדי עינינו, גאוני עזנו, עטרות ראשנו, הודנו, זיונו, פארינו, חיינו וארך ימינו, שרשי נפשנו ורוחנו ונשמותנו, הלא המה אדונינו מורנו ורבותינו, אורותינו, גדלתנו, קדשתנו, תקותינו, תכליתנו, נחמותינו, ושמחתנו, תורתנו, תפלותינו. סעו המה למנוחות, עזבו אותנו לאנחות.

אוי מה היה לנו, מה נאמר מה נדבר, מי יוכל להעריך לנו הספדות מרים ומרורים, פראוי לנו להספיד ולבכות על שברים מרים פאלה, הנוגעים לכל ישראל ולכל העולמות כלם מראש ועד סוף, אוי אוי ואבוי.

רבנו של עולם, גלוי וידוע לפניך, שאין כח ביד אנושי, לסדר הספדות פראוי, על הסתלקות צדיקים פאלה, אשר נסתלקו בדורותינו בעונותינו.

אבל על דא ודאי קא בכינא, על הנוגע לי ולכל ישראל. פי להצדיקים הקדושים בעצמם שנסתלקו למעלה למעלה, אין הפסד כלל, פי הם גדולים ומפארים שם בעולמות עליונים, ועומדים ומשמשים במרום, אשרי להם אשרי חלקם. אבל עלינו עלינו הדור היתום הזה, הדור העני הזה, עלינו הרחמנות גדול ועצום מאד, עלינו עלינו ידו כל הדווים.

"אוי לנו פי שדדנו", אהה יהוה, הכרע הכרעתנו, ורפו הידים, וכשלו כל ברבים, ונמס כל לב ויהי למים, ביום בא השמש בצהרים. תעה לבבנו, פלצות בעתתנו, צירים אחרוננו, פיולדה נפעה.

אבינו שבשמים, אבינו אב הרחמן, יהוה אלהים אמת, להיכן נלך, להיכן נפנה לעזרה, מי יעזר לנו, מי יעמד בעדנו, אנה פנה דודנו, אנה פנה דודנו ונבקשנו עמך. על-פן גם היום מרי שיחנו, ידנו פכדה על אנחותינו, מי יתן ראשנו מים ועינינו מקור דמעה, ונבכה יומם ולילה על גדל שברנו. "על זה היה דוה לבנו, על אלה חשכו עינינו".

רבנו של עולם, אב הרחמן האמת, אתה יודע שכל חיותנו תלוי בהצדיקים רבותינו הקדושים זכרונם-לברכה, ואנחנו צריכים לדבר עמהם בכל פעם, ולקבל מהם דבורים קדושים חדשים בכל פעם, ולראות אותם בכל

פעם. ועתה מה נעשה, מה יעשו קטני ערך אזובי קיר כמונו, מה נעשה מה נפעל.

רבוננו של עולם, רבוננו של עולם, אתה לבד יודע מרירות נפשי בפנימיות, איך נפשי מרה לי על כל זה. אך בעונותי הרבים, איני יכול לפרש שיחתי היטב לפניך, מלא רחמים.

רבוננו של עולם, מה שעבר עבר. עתה עתה למדני והורני, איך לצעק ולזעק ולהתחנן, באפן שאזכה גם עתה, להמשיך קדשתם העצומה עלי, על-ידי קדשת הרשימו שלהם שהשאירו בעולם, על-ידי ספריהם הקדושים ותלמידיהם היקרים. וגם עתה המה שכיחי יתיר בעלמא.

כמו שכתוב בזהר-הקדוש ובשאר ספרים קדושים: שעקר שלמות הנשמה היא, שפאשר נסתלקת למעלה למעלה למקום שנסתלקת, תהיה גם למטה למטה, לעורר ולהקיץ ולהחיות כל הנפשות, אפלו המנחים בשאול תחתיות ומתחתיו, לעוררם ולהחיותם שלא יתיאשו בשום אפן בעולם.

רבוננו של עולם, חמל ורחם על הדמעות והבכיות של רחל אמנו, שהיא השכינה וכנסת-ישראל, אשר היא בוכה בדמעות שלישי, על גדל צערנו וצרות נפשנו. "רחל מבכה על בניה", שגלו מעל שלחן אביהם ומארצם יצאו.

בכו תבכה בלילה ודמעתה על לחיה, אין לה מנחם מכל אהביה". פי "כל רעיה", שהם הצדיקים שבכל דור ודור, נסתלקו בעונותינו הרבים, עד אשר נשארנו "פתרן בראש ההר וכנס על הגבעה", "יתומים היינו ואין אב אמתינו כאלמנות", ואין לנו מנחם.

רבוננו של עולם, מי יחמל עלינו, ומי יחוס עלינו, ומי ינוד לנו, ומי יסור לשאל לשלום לנו, מי יגדר גדר, ומי יעמד בפרץ, מי יתקן דרכים, ומי יישר מסלות, מי יתקן נפשנו, מי יחזירנו בתשובה שלמה לפניך, מי יעורר אותנו משנתנו לשוב אליך באמת.

אוי מה היה לנו בדורות האלה, אשר זכינו בדורות האלה לאורות נפלאים ונוראים כאלה, אורות צחים ומצחצחים כאלה, אשר אפסו הדבורים והצרופי-אותיות לספר בשבחם, וגדלתם, ותקפם, וגבהם, ומעלתם, ותפארתם.

וכמה גלגולים סבבת בעולמך, וכמה עלמין אתהפיכו בגיניהו, וכמה נסים ונפלאות בלי שעור וערך עשית, עד אשר הבאת לעולם אורות כאלה, צדיקים קדושים כאלה, מורי דרך כאלה, מלמדי דעת מביני מדע כאלה, בעלי עצות כאלה.

וחיית עמהם כל ימי חייהם הקדושים, והרבית נפלאותיך עמהם בלי שעור, פי רבים קמו עליהם בכל יום, ואתה הצלת אותם מיד כל אויביהם

ורודפיהם, ועשית מה שעשית בדרךכי
נפלאותיך הנעלמים מאד מאד, וקימת
אותם ברחמיך.

עד אשר פעלו, ועשו, והתחילו, וגמרו,
והפליאו לעשות, תקונים חדשים
נפלאים ונוראים בכל העולמות, מראש
ועד סוף, ותקנו נפשות רבות בלי שעור,
נפשות החיים והמתים.

באשר אתה ידעת את כל התקונים
והשעשועים

מהצדיקים שהיו בדורות האלה, מיום
שנתגלה אור הגנוז, אור ישראל וקדושו,
רב רבנן, איש אלקים נורא מאד, מורנו
ורבנו הרב רבי ישראל בעל-שם-טוב
זכרונו-לברכה, אשר האיר פני תבל,
והעמיד תלמידים הרבה, צדיקים
וחסידים קדושים ונוראים, והשאיר
אחריו ברכה ניטע שעשועיו, זרע קדש
מצבתו, יוצאי חלציו הקדושים, היקרים
מפז ופנינים, וכל חפצים לא ישוו בהם,
אשר הוא ותלמידיו ויוצאי חלציו גלו
אלקותך בדורות האלה, והרביצו תורה
בישראל.

המה האירו עינינו, ופתחו לבנו, למדו
ולמדו דרכים ישרים ועצות
נפלאות, להתקרב אליך באמת. אשרי עין
ראתה כל אלה, הלא למשמע און דאבה
נפשנו.

כי כל תקותנו היה, שיאריכו ימים
ושנים בזה העולם, ונזכה לעמד עוד
לפני הדרת קדשתם, ולשמע מפיהם

הנורא עוד דברי אלקים חיים בכל פעם
חדשים ונפלאים, כאשר זכינו כל ימי
חייהם הקדושים.

ובעונותינו הרבים ובפשעינו
העצומים, נחשך מאתנו
מאורי עינינו, מחמדי נפשנו. אוי פי גברו
האראלים על המצוקים, ותפסו מאתנו
לפני הזמן את הארונות הקדושים
והנוראים האלה. אוי מה היה לנו,
"נפלה עטרת ראשנו, אוי נא לנו כי
חטאנו".

ואם אמנם ידענו גם ידענו, כי גם עתה
הם עוסקים בתקון נפשותינו. אך
מר לנו מר, פי אין אנו זוכים לראות
פניהם הקדושים, ולשמע דבוריהם
הנוראים, ולשאב הבל פיהם הקדוש,
ולהסתכל על פארם, ויפים, וזיום, והדרת
פניהם הקדוש והנורא, ולהכליל בתן
האמת שלהם.

כי הן המה היו הפאר והיפי והחן של
כל העולם בלו, אשר כל מי שהיה
נכלל בהחן שלהם הקדוש, בהפאר
שלהם, בשמם הקדוש, הסתכל על
עצמו, ונתעורר בתשובה באמת.

ועתה עתה בעונותינו, אבדנו מה
שאבדנו, אוי לנו מה שגרמנו
לנו בעונותנו, אוי כמה העון גורם. אוי
מה נעשה עתה, מה יעשו נרדפים כאלו,
עניים ואביונים כאלו, עם ממשך וממרט
כזה, עם עני ואביון כמונו.

"על-כן אמרתי שיעו מני אמרר בככי",
מר רוחי אקרר, קולי פים

יְהִימָה, אֲשִׁיחָה וַיְרוּחַ לִי, אֲדַבְרָה אֶל ה' אֶל-עֲלִיּוֹן וַיַּעֲבֹר עָלַי מָה.

רְבוּנוֹ שֶׁל עוֹלָם, רְבוּנוֹ שֶׁל עוֹלָם, רְבוּנוֹ שֶׁל עוֹלָם, רְבוּנוֹ שֶׁל עוֹלָם, קְדוֹשׁ אַתָּה וְנוֹרָא שְׁמִי, וְשִׁמְךָ מִשְׁתַּף בְּשֵׁם הַצְּדִיקִים הָאֲמִתִּיִּים, עֲשֵׂה לְמַעַן שְׁמִי, וְקַדְּשׁ אֶת שְׁמִי, וְגִלְהֵה הָאֱמֶת בְּעוֹלָם. וְזַכְּנוּ בְּרַחֲמֶיךָ הָעֲצוּמִים, שְׁנֹזְכָה לִידַע בְּאֱמֶת מִי הוּא ה'רֵאשׁ-בֵּית' שֶׁל הָעוֹלָם עֲתָה, אֲשֶׁר מְקַבֵּל כַּח מֵהַצְּדִיקִים הָאֲמִתִּיִּים הָאֵלֶּה שֶׁהִזְכַּרְתִּי לְפָנֶיךָ.

וְזַכְּנוּ בְּחִמְלַתְךָ הַגְּדוֹלָה, לְהִתְקַרֵּב אֵלַי בְּאֱמֶת, וְלִהְיוֹת נִכְלָל תָּמִיד בְּאֱמֶת, בְּהֵשֵׁם וְהַפָּאָר וְהַחֵן הָאֲמִתִּי שֶׁל הַצְּדִיקִים הָאֲמִתִּיִּים, וְלִהְתַּקְּשֵׁר וְלִהְתַּדְבֵּק בָּהֶם בְּאֱמֶת, בְּקִשְׁר אֲמִיץ וְחִזַּק בַּל יִמוּט לְעוֹלָם.

בְּאֶפֶן שְׁנֹזְכָה עַל-יְדֵי-זֶה, לְהִסְתַּכַּל עַל עֲצֻמְנוֹ מֵעַתָּה, בְּכָל הַמַּדּוֹת וְהַתְּאֻוֹת שֶׁל כָּל הָאֲרָבַע יְסוּדוֹת, לְזַכֵּךְ וּלְטַהֵר אוֹתָם מִכָּל רָע, וּלְשׁוּב בְּתִשׁוּבָה שְׁלֵמָה בְּאֱמֶת עַל הָעֶבֶר, וְלִהְתַּחֲזֵק מֵעַתָּה בְּאֱמֶת בְּכָל עֵז וְתַעֲצוּמוֹת, לְשַׁבֵּר וּלְבַטֵּל כָּל הַמַּדּוֹת-רָעוֹת, וְכָל הַתְּאֻוֹת-רָעוֹת, שֶׁל כָּל הָאֲרָבַע יְסוּדוֹת. וְלִזְכּוֹת לְכָל הַמַּדּוֹת-טוֹבוֹת. וְלַעֲסֹק תָּמִיד בְּעִבּוּדְתְךָ בְּאֱמֶת, בְּכָל כַּחֲנוּ, בְּכָל לְבַבְנוּ, וּבְכָל נַפְשֵׁנוּ, וּבְכָל מְאֹדְנוּ.

עַד שְׁנֹזְכָה, שְׁכַל הָאֲרָבַעַת יְסוּדוֹת שֶׁבְּגוּפְנוּ, יִזְדַּכְּכוּ בְּאֱמֶת, וַיְהִיו כְּלָם טוֹב בְּלִי שׁוּם אַחִיזַת הָרַע כְּלָל, עַד אֲשֶׁר נֹזְכָה, שְׁיִכְלְלוּ כָּל הָאֲרָבַע יְסוּדוֹת

בְּשִׁרְשָׁם הָעֲלִיּוֹן, שֶׁהֵם אֲרָבַע אוֹתִיּוֹת שֶׁל שְׁמִי הַקְּדוֹשׁ יִתְבָּרַךְ.

וְנֹזְכָה לְהִסְתַּכַּל עַל עֲצֻמְנוֹ הַיָּטִב הַיָּטִב בְּכָל עֵת, עַל מָה אֲתִינָא לְהָאִי עֲלֵמָא שְׁפֵלָה, וְלִהְיוֹת בְּכָל הַמַּדּוֹת, לְזַכְּכֶם וּלְטַהֵרְכֶם וּלְקַדְּשֶׁם בְּתַכְלִית הַשְּׁלֵמוֹת, וְלִהְיוֹת בְּגִדְלַת הַבּוֹרָא יִתְבָּרַךְ, וּבְנִפְלְאוֹתָיו הַנוֹרָאִים, אֲשֶׁר הוּא עוֹשֶׂה חֲדָשׁוֹת וְנִפְלְאוֹת בְּכָל עֵת וְעַתָּה, וְלִהְיוֹת בְּתַקּוֹן הָעוֹלָם.

וְנֹזְכָה שְׁיִמְשְׁכוּ עָלֵינוּ מַחֲיֵן קְדוֹשִׁים וְטַהוּרִים מֵהֵשֵׁם הַקְּדוֹשׁ הַזֶּה שֶׁל הַצְּדִיקִי-אֱמֶת. וְנֹזְכָה מֵעַתָּה, לְקַדְּשׁ אֶת מַחְנוֹ וְדַעַתְנוּ, וְלֹא נַחֲשֵׁב עוֹד שׁוּם מַחֲשָׁבָה חִיצוֹנָה כְּלָל, מִכָּל-שֶׁפֶן שֶׁלֹּא נִהְרַהֵר חֲסוֹד־שְׁלוֹם שׁוּם הִרְהוּר בְּעוֹלָם כְּלָל.

וְנֹזְכָה לְחַשֵּׁב בְּתוֹרָה הַרְבֵּה, וּלְחַדֵּשׁ בְּכָל פֶּעַם חֲדוּשֵׁי-דְאוּרֵיתָא אֲמִתִּיִּים הַרְבֵּה, כְּרִצּוֹנְךָ הַטוֹב.

מְרִיחָה דְעֵלְמָא כְּלָא, זַכְּנִי לְבָא לְכָל זֶה מְהֵרָה, אֶף-עַל-פִּי שְׁאֲנִי רְחוּק עֲתָה מִכָּל זֶה כְּמוֹ שְׁאֲנִי רְחוּק, עַד אֲשֶׁר קָשָׁה עָלַי לְבַקֵּשׁ אוֹתְךָ עַל כָּל אֵלֶּה. אֶךְ עַל רַחֲמֶיךָ הַרְבִּים אֲנִי בּוֹטָח, וְעַל כַּח הַצְּדִיקִים הָאֲמִתִּיִּים אֲנִי נִשְׁעָן, שְׁתֹּזְכְּנִי מְהֵרָה לְבָא לְכָל זֶה, כִּי הֵן "כָּל תּוֹכֵל וְלֹא יִבְצֹר מִמֶּךָ מְזֻמָּה", וְאַתָּה עוֹשֶׂה נִפְלְאוֹת בְּכָל דּוֹר וְדוֹר, וּמִמֶּךָ לֹא יִפְלֵא כָּל דְּבָר.

וּבְבִין תְּרַחֵם עָלַי מְלֵא רַחֲמִים, רַב חֶסֶד וְאֱמֶת, מְרַבָּה לְהִיטִיב, מְרַבָּה

להיטיב, מרבה מחילה לחטאים וסליחה לפושעים, עושה צדקות עם כל בשר ורוח.

ותזכני בחסדיך העצומים, ותעזרני ותושיעני ותחזקני ותאמצני בדרכיך הנפלאים, שאזכה מעתה לקום בכל לילה ולילה בחצות ממש, ולסדר תקון חצות, לאונן ולקונן ולבכות הרבה על חרבן בית המקדש, על בית קדשנו ותפארתנו, בית חיינו וארץ ימינו, בית חמדתנו, צבי עדינו, גאון עזנו, הודנו, זיונו, הדרתנו, וקדשתנו.

אוי מה היה לנו, שגרמנו בעונותינו להחריב בית מקדשנו, מקום שכינת עזך, מקום התורה והתפלה, מקום התגלות אלקותך, אשר שם היינו יכולים להמשיך עלינו השגת אלקותך, לדעת ולהכיר אותך גם בזה העולם הגשמי, ולהתדבק בך לעולם ועד.

רבנו של עולם, רבנו של עולם, מה שעבר עבר, פי כבר נחרב בית מקדשנו, וכבר נסתלקו הצדיקים בעונותינו, ומה דהוה הוה. אך על דא ודאי קא בכינא, "על אלה אני בוכיה, עיני עיני ירדה מים", כי בעונותי הרבים והעצומים והכבדים מאד מאד במהות וכמות ואיכות, גרמתי לעכב בנין בית המקדש. ומי יודע, אולי גם בגלגול הראשון הייתי גורם להחריב את בית המקדש.

אוי לי על חטאי, אוי לי על עונותי, אוי לי על פשעי, אשר עשיתי בגלגול

זה ובגלגולים אחרים. אוי מה עשיתי, אשר סחי ומאוס כמוני גרם להחריב ולעכב בנין בית המקדש, וגאלת ישראל, להשיבם לארצם.

אוי לי שהחרבתי את בית המקדש בעונותי, ושרפתי את ההיכל הקדש, והגליתי את בני ישראל לבין העמים, והארכתי את הגלות כל-כך על-ידי תאותי הרעות והמרות.

רבנו של עולם, רבנו של עולם, מלא רחמים, למדני איך לצעק לפניך עתה, איך לזעק על שברי המר והמרור עתה, איך לתלות עיני אליך עתה, איך לבלות היום בטוב אמת עתה. היכן אברח, היכן אנוס לעזרה, מה אעשה ומה אפעל, במה אזכה לבלות היום בחיים אמתיים בקדשה אמתית, במה אזכה להציל את נפשי מני שחת, להציל נפשי לשלל מיד דינך וזעמך, מיד ענשיך הקשים והמרים רחמנא-לצלן, ואיך להציל עצמי מחרפות ובושות ובזיונות בזה ובבא.

רבנו של עולם, רבנו של עולם, עשה למען שמך, וקדש את שמך בעבור כבוד שמך, וזכנו שיתגדל ויתקדש שמך הגדול בעולם על ידינו. מלא רחמים, אדון כל, יודע תעלומות, אפה יודע את כל המעשה אשר נעשה תחת השמש עתה בדורותינו אלה, ואיך בעונותינו הרבים נתערבב ונתבלבל העולם עתה מאד מאד בלי שעור וערך.

כי כל הצדיקים האמתיים פארי הדורות, נסתלקו בימינו בעונותינו הרבים, אשר אתה לבד ידעת גדל עצם מעלתם ותקפם וקדשתם, אשר שמך משתף בשמם, וכל מה שנגדל שמם ביותר נגדל שמך ביותר, ובעונותינו הרבים נסתלקו קדם הזמן, אוי מה היה לנו בדורות האלה.

ומגדל עכירת דעתנו, אין מי שידע כאב צרה וצוקה הזאת, עד היכן הדבר מגיע, עד היכן שלטה המכה הגדולה הזאת, מכות מפלאות כאלו הפלא ופלא, מכה אשר לא כתובה בתורה, זו מיתת הצדיקים האמתיים אשר נסתלקו בדורותינו, בעונותינו ובחטאינו ובפשעינו.

אוי אוי ואבוי, אוי לנו מה שאבדנו בעונותינו, חבל על דאבדין ולא משתכחין, "הצדיק אבד, ואין איש שם על לב, ואנשי חסד נאספים באין מבין, כי מפני הרעה נאסף הצדיק".

רבנו של עולם, אדון כל, אחרי אשר כבר גרמנו בעונותינו מה שגרמנו, והחרבנו בית מקדשנו, ונסתלקו הצדיקים האמתיים בעונותינו. עזרנו מעתה שנזכה על כל פנים לקום בכל לילה בחצות ממש, ולשבר לבנו לבכות הרבה בדמעות שלישי על עונותינו העצומים שגרמו כל זה, עד אשר נשארנו כיתומים ואין אב, כתועים ואין לבקש, פרחוקים ואין לקרב, ואין מי שיעמד בעדנו.

רבנו של עולם, רחם עלינו למען שמך, וראה שפלותינו ובזיוננו, הבט משמים וראה כי היינו לעג וקלס. ולא די לנו מה שאנו נבזים ושפלים בין העמים, אשר בכל יום עומדים עלינו לכלותנו, ואתה מצילנו מידם, אף גם בין עמך ישראל בעצמם נתרבה המחלקת מאד, ונעשה קטגוריא גדולה בין התלמידי חכמים, עד אשר חלק לבם זה מזה, וכל אחד נבזה ונמאס בעיני חברו, עד אשר "כשל כח הסבל".

רבנו של עולם, מלא רחמים, יעוררו רחמיך על בניך, יהמו מעיך עלינו, חוס וחמל ורחם, על שארית פליטת עמך בית ישראל.

מלא רחמים, איך תוכל להתאפק מלרחם על נפשות העשוקות, על נפשות עמך ישראל המתגוללים בחוצות ובשוקים וברחובות, שהם נפשות יקרים מאד מאד, והם נשפכים בראש כל חוצות, אשר עליהם קונן ירמיה הנביא קינות הרבה על כל נפש ונפש, כמו שכתוב: "איכה יועם זהב, ישנא הפתם הטוב, תשתפכנה אבני קדש בראש כל חוצות. בני ציון היקרים המסלאים בפז, איכה נחשבו לנבלי חרש, מעשה ידי יוצר".

רבנו של עולם, רבנו דעלמא כלא, אתה לבד ידעת עצם יקרת תפארת קדשת הנפשות היקרים האלה, אבני קדש האלה, הנשפכים עתה בראש כל חוצות, "ואין איש מאסף אותם הביתה".

כִּי נִסְתַּלְקוּ בְּעוֹנוֹתֵינוּ הַצְּדִיקִים
הָאֱמֵתִים הַנִּקְרָאִים 'רֵאש־בֵּית',
שֶׁהֵם ה'בְּעַל־בֵּית' שֶׁל הָעוֹלָם. אֲשֶׁר אָז
בְּהִיוֹתָם בְּעוֹלָם, וּשְׁמָם נִתְגַּדַּל בְּעוֹלָם, אָז
הָיָה לְהָעוֹלָם 'בְּעַל־הַבַּיִת', וְאָז הָיִינוּ
אֲנַחְנוּ כְּלָנוּ נִקְרָאִים 'בְּנֵי־בֵית'.

וּמִיּוֹם שֶׁנִּסְתַּלְקוּ בַּחֲטָאֵינוּ, וְנִתְעַלַּם
פָּאָרַם וְהֶדְרָם וְחֲנָם הַקְּדוֹשׁ
וְהַנּוֹרָא, אֲנַחְנוּ נָעִים וְנָדִים וּמְטֻלְטָלִים,
וּנְפֻשׁוֹת יְקָרוֹת מֵעַמְּךָ בֵּית־יִשְׂרָאֵל
מִתְגּוֹלְלִים בְּרֵאשׁ כָּל חוּצוֹת, כִּי נִסְתַּלְקוּ
מִן הָעוֹלָם ה'בְּעַל־בֵּית' שֶׁל הָעוֹלָם,
שֶׁהֵם הַצְּדִיקִים הַגְּדוֹלִים הַנִּקְרָאִים רֵאש־
בֵּית.

וְאִפְלוּ מְעַט הִרְשִׁימוּ שֶׁנִּשְׁאָר מִשְׁמָם
עַל־יְדֵי סִפְרֵיהֶם הַקְּדוֹשִׁים
וְתִלְמִידֵיהֶם הַיְקָרִים, מְעַלְמִים גַּם־כֵּן
מָאֵד מָאֵד בְּכִמָּה מִיְּנֵי הַעֲלָמוֹת וְהַסְתָּרוֹת
בְּלֵי שְׁעוֹר. כִּי בְּכָל פַּעַם נִתְגַּדְּלִים בְּעוֹלָם
בְּעַלֵּי שֵׁם וּפְרָסוֹם שְׂאִין שְׁמָם נִמְשָׁךְ כָּל־
מִשְׁם ה', אֲדַרְבָּא עַל־יָדָם נִתְעַלַּם שֵׁם ה',
וּמִתְגַּבְּרִים שְׁמוֹת הַחִיצוֹנִים חֲסִי־וְשָׁלוֹם.

וּבְעוֹנוֹתֵינוּ הָרַבִּים נִתְעַרְבַּב הָעוֹלָם
מָאֵד, עַד אֲשֶׁר אֵין אִתָּנוּ
יודע עד מה, מי ומי ההולכים בתורת ה'

בְּאֱמֵת, אֲשֶׁר שְׁמָם נִמְשָׁךְ מִשְׁם ה', וּמִי
לְהַפְּךָ, וּמִי מְעַרְבֵם מִשְׁנֵיהֶם מְטוֹב וְרַע,
מִמְּאוּרֵי־אוֹר וּמְאוּרֵי־אֵשׁ. "וְאֲנַחְנוּ לֹא
נִדְעָ מַה נַּעֲשֶׂה, כִּי עַלֵּיךְ עֵינֵינוּ".

וּכְנֹנוּ בְּרַחֲמֶיךָ, לְקוֹם בְּכָל לַיְלָה בַּחֲצוֹת
מִמֶּשׁ, וּלְהַתְּאָבֵל עַל חֶרְבֵן בֵּית־
הַמִּקְדָּשׁ שֶׁנִּחְרַב בְּעוֹנוֹתֵינוּ, וְעַל־יְדֵי־זֶה
נִזְכָּה לְעוֹרֵר רַחֲמֶיךָ, שֶׁתִּנָּחַם וְתִשְׁמַח
אוֹתָנוּ מִהֶרָה, וְתִשִּׁים לְאֲבֵלֵי צִיּוֹן פָּאָר
תַּחַת אֶפְ"ר.

רְבוֹנוּ שֶׁל עוֹלָם, מְלַכְנוּ וְאֱלֹקֵינוּ, מִלֹּא
מִשְׁאֲלוֹתֵינוּ בְּרַחֲמִים, וְזַכְנוּ לְבֹא
לְכָל מַה שֶׁבִקְשָׁנוּ מִלְּפָנֶיךָ, בְּאִפֶּן שֶׁנִּזְכָּה
לְהַכִּלֵּל בְּאֱמֵת בְּתוֹךְ שְׁמֶךָ הַגְּדוֹל וְהַקְּדוֹשׁ
לְעוֹלָמֵי עַד וּלְנִצְחַת נְצָחִים, וְיִתְגַּדַּל
וְיִתְקַדַּשׁ שְׁמֶךָ הַגְּדוֹל עַל יְדֵינוּ תָּמִיד.

וַיִּקְרָא מִקְרָא שְׁכָתוֹב: "וַיִּירָאוּ גוֹיִם אֶת
שֵׁם ה', וְכָל מַלְכֵי הָאָרֶץ אֶת
כְּבוֹדֶךָ. יְהִי שֵׁם ה' מְבֹרָךְ מֵעַתָּה וְעַד
עוֹלָם. עֲזָרְנוּ אֱלֹקֵי יִשְׂרָאֵל עַל דְּבַר כְּבוֹד
שְׁמֶךָ, וְהַצִּילְנוּ וְכִפֵּר עַל חַטָּאתֵינוּ לְמַעַן
שְׁמֶךָ. בְּרוּךְ ה' אֱלֹקִים אֱלֹקֵי יִשְׂרָאֵל,
עֲשֵׂה נִפְלְאוֹת לְבָדוּךָ. וּבְרוּךְ שֵׁם כְּבוֹדוֹ
לְעוֹלָם, וַיִּמְלֹא כְבוֹדוֹ אֶת כָּל הָאָרֶץ, אָמֵן
וְאָמֵן".

הַאֲרִיז״ל ז״ע״א

הַאֲרִיז״ל | פתבי האריז״ל | למוד הקבלה | תורת הנסתר
(עניני הזהר הקדוש והרשב״י - נמצא במערכת ״לג בעמר״)

א.

הספמת רבי מאיר אב״ד
בראד ללקוטי מוהר״ן

״אפס קצהו ראיתי, שהרב הנ״ל (הוא רבנו ז״ל) טרח ביגיעה רבה לפענח כל נעלמים ועל מה אדניו הטבעו, חכו ממתקים, מה מתוק מדבש היוצא מהאר״י, קדוש יאמר לו רבנו האריז״ל!״

ב.

(הקדמת מוהר״ן ללקוטי מוהר״ן)

״וכל פתבי האריז״ל, ומאמרי הזהר הקדוש ותקונים, וכל דרכי הקבלה הקדושה - כלם באחד כלולים בדברי הספר הקדוש הזה. וכל תורה ותורה, מדברת מפונות מיוחדות, מאיזה מצוה ומשער מיוחד מהעץ-חיים, בדרך נפלא ונורא מאד,

כאשר עינינו ראו ולא זר, אשר פתח עינינו, והראה לנו לפעמים בטפה מן הים מעצם פונתו, וכאשר הובא בתוך הספר לפרקים איזה רמזים בעלמא.

ג.

(לקוטי מוהר״ן ח״א י, ז״י)

״נסתר׳ הם בחינות רגליו, כמאמר חז״ל (ספח מט: על שירה שירים ז, ב): ״חמוקי ירכיו״, ״מה ירוך בסתר״ וכו׳. ו״נסתר׳ הוא בחינת רגליו, בחינת מרדכי ואסתר׳.

ד.

(לקוטי מוהר״ן ח״א יא, ו-ז)

״זוה בחינת הלכה וקבלה. קבלה היא בחינת (תהלים כט, ב; צו, ט): ״השתחוה ליה ביהדרת קדש״, ראשי תבות קבלה. והלכה היא בחינת (שם ק, א): ״הריעו ליה כל הארץ״, ראשי תבות הלכה, פמוכא בפונות (פריעץ חיים, שעהזמירות פ״ד; שעהשבת פכ״א).

״השתחוה ליה ביהדרת קדש״ - זה בחינת יחודא עלאה, הינו זיווג של שבת. וזה בחינת ברית עלאה, ששם עקר השתחויה, בבחינת (בראשית מב, ו): ״ויבאו אחי יוסף וישתחוה לו״, והוא בחינת ״הדרת קדש״, בבחינת (דברים לג, יז): ״בכור שורו הדר לו״.

״הריעו ליה כל הארץ״ - זה בחינת יחודא תתאה, הינו זיווג של חל וכו׳.

״זוה בחינת רזיון, ורזיון רזיון. רזיון הוא בחינת הלכה. רזיון רזיון הוא בחינת קבלה. התלבשות הקבלה בהלכה, הוא בחינת הנהגת הקדוש ברוך הוא בששת ימי החל, שהוא בחינת יחודא תתאה׳.

ה.

(לקוטי מוהר״ן ח״א טו, ד)

יש שני בחינות תורה, נגלה ונסתר. לבחינת נסתר אינו זוכה אלא לעתיד-

לבוא, אבל בזה העולם זוכה לבחינת נסתר, על-ידי תפלה במסירת-נפש, ולתפלה זוכה על-ידי תורה שבנגלה וכו'. - והתורה שבנגלה הכל צריכין לה, אבל התורה שבנסתר זעירין אגון דצריכין לה.

ועל-ידי תפלה במסירת-נפש, שמבטל כל גשמיותו ואין גבול, וכשאיין גבול, אזי יכול להשיג התורה שלעתיד, שהיא אינה גבול ואין נתפסת בגבול. - ש'סתרי-תורה' אדם זוכה להם על-ידי 'חשד', הינו 'מסירת-נפש', "שמשחיר פניו כעורב" - כי הם בחינת 'חשד' על שם עמק המשג.

ו.

(לקוטי-מוהר"ן ח"א טו, ו; לקוטי-עצות, תלמוד-תורה ב)

'סתרי-תורה' נקראים 'קדש', "וכל זר לא יאכל קדש" (ויקרא כב, י), ולא יאכל בו אלא מקדשיו ומקראיו.

ז.

(לקוטי-מוהר"ן ח"א לג, ד)

התורה' יש בה שני בחינות, בחינות נגלה, ובחינות נסתר. וה'נסתר' הזה, הוא "אורייתא דעתיקא סתימאה דעתידא לאתגליא לעתיד לבוא" (זהר). ואז כשיתגלה התורה הזאת דעתיקא סתימאה, אזי יהיה השלום נפלא בעולם וכו', כי אזי יתגלה האהבה שבדעתו.

ח.

(לקוטי-מוהר"ן ח"א מט, ו)

ועקר ידיעת הקבלה, הינו ידיעת סודות התורה, הוא יהיה לעתיד. שאז יתגלה 'אורייתא דעתיקא', בבחינת 'תענוג

שפת', בבחינת (ישעיה נח, יד): "אז תתענג על ה'".

ט.

(לקוטי-מוהר"ן ח"א נו, ד)

ודע: שהתורה המלבש תוך ה'הסתרה' שבתוך הסתרה, היא 'תורה גבוה' דיקא, הינו 'סתרי-תורה'.

כי מחמת שהיא צריכה להתלבש במקומות נמוכים כאלו, הינו אצל אלו שעברו הרבה, עד שנסתר מהם ב'הסתרה' שבתוך הסתרה, על-כן חשב השם-יתברך מחשבות, לבלי להלביש שם 'פשטי-תורה', לבל יוכלו הקלפות לינק משם הרבה, ויהיה הפגם גדול מאד.

על-כן הוא מסתיר ומלביש שם 'תורה גבוה' דיקא, 'סתרי-תורה', שהיא "תורת ה'" בעצמה (עבודת-ה' יט). כדי שלא יוכלו הקלפות לינק משם הרבה וכו'.

על-כן דיקא מ'ההסתרה' שבתוך הסתרה, כשחוזר ומהפכה ל'דעת' - נעשה ממנה דיקא "תורת ה'" ממש - כי שם נסתר "תורת ה'", 'סתרי-תורה' פנ"ל.

י.

(לקוטי-מוהר"ן ח"ב ה, בסוף)

באמת הוא דבר גדול מאד, להשליך מאתו כל החכמות ולהתנהג בפשיטות, לעשות מעשה עבדות, לעבדו יתברך בעבדות בתמימות, בלי חכמות, כי זה בחינת 'סתרי-תורה', שהתורה נסתרת ונעלמת שם. כי כשעושה 'עבדות פשוטים', ובאמת בודאי יש בהם תורה גבוה מאד, רק שאין יודעין מה שיש בהם. נמצא: שהתורה שיש בהם, הוא נסתר ונעלם, בחינת 'סתרי-

תורה'. וְסִתְרֵי־תוֹרָה' הוא בְּחִינַת (שיר־השירים
ג. ב): "חֲמוּקֵי יִרְכִיז", "מִה יִרְךָ בַּסֶּתֶר, אִם
דְּבַר־תוֹרָה בַּסֶּתֶר" כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַז"ל (סֵפֶה
מ:ט):.

יא.

(לקוטי־מוהר"ן ח"ב קכ)

אֶחָד מֵאַנְשֵׁי־שְׁלוֹמֵנוּ סִפֵּר לִי: שֶׁהָיָה
מְדַבֵּר עִם רַבֵּנוּ ז"ל בְּעִבּוּדַת הַשֵּׁם
כְּדַרְכּוֹ, וְהָבִין רַבֵּנוּ ז"ל שֶׁהוּא עוֹסֵק קֶצֶת
לְכוּן בּוֹנוֹת בְּתַפְלָתוֹ, וְהִקְפִּיד עָלָיו רַבֵּנוּ ז"ל
מְאֹד, וְאָמַר לוֹ: "שְׂלֵא יַעֲסֹק עוֹד בְּזֵה, וְלֹא
יִתְפַּלֵּל עִם בּוֹנוֹת, רַק יִכּוֹן פְּרוּשׁ הַמְּלוֹת
כְּפִשׁוּטוֹ!" - אִף־עַל־פִּי שֶׁזֶה הָאִישׁ לָמַד
כִּתְבֵי הַאֲרִיז"ל עַל־פִּי פְּקֻדָתוֹ, אִף־עַל־פִּי־כֵן
לֹא רָצָה שִׁיתְפַּלֵּל עִם בּוֹנוֹת כָּלֵל!

וְאָמַר לוֹ רַבֵּנוּ ז"ל: שְׁמִי שְׂאִינוּ רְאוּי לָזֶה,
בְּשִׁמְתַפְּלָל עִם בּוֹנוֹת, הוּא כְּמוֹ
כְּשׁוּף, כִּי בְּכִשׁוּף נֹאמַר (דְּבָרִים יח. ט): "לֹא
תִלְמַד לַעֲשׂוֹת", וְדָרְשׁוּ רַז"ל (שַׁבָּת עה. ראש־
הַשָּׁנָה כד: סְנֵהֲדָרִין סח. עִבּוּד־הַזָּרָה יח. מג): "לֹא
תִלְמַד לַעֲשׂוֹת, אֲבָל אֶתָּה לָמַד לְהִבִּין
וְלְהוֹרוֹת". כֵּן הוּא בְּעֵינֵן הַבּוֹנוֹת לְהַבְדִּיל,
צְרִיכִין לָלַמַּד אוֹתָם כִּי־אִם לְהִבִּין וְלְהוֹרוֹת,
אֲבָל לֹא לַעֲשׂוֹת עִמָּהֶם, וְדִהֲיָנוּ לְכוּנָם
בְּתַפְּלָה, מִי שְׂאִינוּ רְאוּי לָזֶה.

וְאֶצֶל הַצַּדִּיקִים הָאֱמֵתִיִּים הַגְּדוֹלִים
בְּמַעֲלָה - אֶצֶל־כָּל הַבּוֹנוֹת שֶׁל
הַאֲרִיז"ל וְכוּ', הֵם 'פְּרוּשֵׁי־הַמְּלוֹת', שֶׁבְּפְרוּש־
הַמְּלוֹת' שְׁלָהֶם, כָּל־וְלִים כָּל הַבּוֹנוֹת.

יב.

(ספר־הַמְּדוּת, 'עֵצָה' א)

אֵל תִּשְׁאַל 'עֵצָה', אֲלָא מִמִּי שִׁיּוּדַע
'סִתְרֵי־תוֹרָה'.

יג.

(הַקְּדָמַת מוֹהֲרַנְ"ת ז"ל לְסִפּוּרֵי־מַעֲשֵׂי־וֹת')

"זֹאת לְפָנִים בְּיִשְׂרָאֵל עַל הַנְּאֻלָּה וְעַל
הַתְּמוּנָה" (רוֹת ד. ז), כְּשֶׁהָיוּ רוֹצִים
לְדַבֵּר בְּנִסְתָּרוֹת־הַשֵּׁם, הָיוּ מְדַבְּרִים בְּדַרְךְ
חִידָה וּמְשָׁל, וְהִלְבִּישׁוּ סִתְרֵי־תוֹרָה גְּנֻזָּיָא
דְּמִלְכָּא, בְּכַמָּה וּבְכַמָּה לְבוּשִׁים מְלֻבוּשִׁים שׁוֹנִים.

כְּמוֹכָא אַחַר הַמַּעֲשֵׂה שֶׁל 'בֶּן־הַמֶּלֶךְ וּבֶן־
הַשְּׂפָחָה', שֶׁאָמַר רַבֵּנוּ ז"ל אִזּוֹ:
שְׂבִימִים הַקְּדָמוֹנִים כְּשֶׁהָיוּ הַחֲבָרִים מְדַבְּרִים
וּמְשִׁיחִים קַבְּלָה, הָיוּ מְשִׁיחִים בְּלִשׁוֹן בְּזֵה, כִּי
עַד רַבִּי שְׁמַעוֹן בַּר יוֹחָאי לֹא הָיוּ מְדַבְּרִים
קַבְּלָה בְּאַתְגְּלִיָּא וְכוּ'.

יד.

(הַקְּדָמַת מוֹהֲרַנְ"ת ז"ל לְסִפּוּרֵי־מַעֲשֵׂי־וֹת')

מִי שֶׁלְבוּ שָׁלֵם וּבִקְי הֵיטֵב בְּסִפְרֵי־קֹדֶשׁ,
וּבְפָרֶט בְּסִפְרֵי הַזְּהָרָה־הַקְּדוּשׁ וְכִתְבֵי
הַאֲרִיז"ל - יוֹכֵל לְהִבִּין וְלִדְעַת קֶצֶת מַעַט
רְמָזִים בְּאִיזָה מַעֲשֵׂי־וֹת, אִם יָשִׁים לְבוֹ וְדַעַתוֹ
עֲלֵיהֶם הֵיטֵב.

טו.

(סִפּוּרֵי־מַעֲשֵׂי־וֹת, מַעֲשֵׂה יָא
מִבֶּן־מֶלֶךְ וּבֶן־שְׂפָחָה שְׁנֵתַחֲלִפוּ)

בְּדוֹרוֹת הָרֵאשׁוֹנִים כְּשֶׁהָיוּ מְדַבְּרִים
וּמְשִׁיחִים 'קַבְּלָה', הָיוּ מְשִׁיחִים
בְּלִשׁוֹן בְּזֵה (שֶׁל סִפּוּרֵי מַעֲשֵׂי־וֹת מְשֻׁנִּים קְדָמוֹנִיֹּת):
"כְּשֶׁהִנִּיחוּ הָאָרוֹן עַל הַפְּרוֹת, הִתְחִילוּ
לְשׁוֹרֵר!" - כִּי עַד רַבִּי שְׁמַעוֹן בַּר יוֹחָאי, לֹא
הָיוּ מְדַבְּרִים קַבְּלָה בְּאַתְגְּלִיָּא! רַק רַבִּי שְׁמַעוֹן
בַּר יוֹחָאי גָּלָה קַבְּלָה בְּאַתְגְּלִיָּא!

טז.

(שְׁבַח־הַר"ן ח"א ז)

וְהָיָה מִתְמִיד בְּלִמּוּדוֹ מְאֹד וְכוּ', וְלָמַד

הַרְבֵּה מְאֹד וְכוּ' וְסִפְרֵי הַזְהָר וְתַקְוָנִים וְכָל כְּתָבֵי הַאֲרִיז"ל וְכוּ'. וְגַדְל בְּקִיאוֹתוֹ בְּכָל הַסִּפְרִים כְּפִי מַה שֶּׁרְאִינוּ בְּעֵינֵינוּ קֶצֶת, הִיָּה בְּלִי שְׁעוֹר, וּבִפְרָט וְכוּ' וְכָל כְּתָבֵי הַאֲר"י וְסִפְרֵי הַזְהָר וְתַקְוָנִים, לֹא נִמְצָא דְגֻמְתּוֹ בְּעוֹלָם וְכוּ'. וְשִׁגוֹר בְּפִיו כְּשֶׁלַּחַן־הָעֶרְוָה מִמֶּשׁ, בְּדָבָר הַמְנַח לִפְנֵי הָאָדָם שֶׁיִּכּוֹל לִקַּח לְעֵצְמוֹ מַה שֶּׁיִּרְצֶה, בֵּין מִמֶּשׁ הָיָה כָּל הַסִּפְרִים־הַקְּדוּשִׁים מוֹכְנִים לִפְנֵי עֵינֵי שֶׁכְּלוּ הַקְּדוּשׁ בְּכָל עֵת שֶׁרְצֶה.

יז.

(שְׁבַח־הַר"ן ח"א ח)

סִפְרֵי: שֶׁכָּל לַמּוֹדוּ בָּא לוֹ בִּיגִיעָה גְּדוֹלָה, כִּי בְּתַחֲלָה הָיָה לוֹמֵד מִשְׁנֵיזוֹת וְלֹא הָיָה מִבֵּין לַמּוֹדוּ וְהָיָה בּוֹכָה הַרְבֵּה לִפְנֵי הַשֵּׁם־יִתְבָּרַךְ שֶׁיֵּאִיר עֵינָיו וְכוּ', עַד שֶׁזָּכָה שֶׁיִּכּוֹל לְלַמּוֹד מִשְׁנֵיזוֹת וְכוּ'. וְכֵן בְּלַמּוֹד זֶהָר וְכְתָבֵי הַאֲרִיז"ל, הִיָּה בּוֹכָה גַם־כֵּן הַרְבֵּה, עַד שֶׁזָּכָה לְהִבִּין.

יח.

(שִׁיחוֹת־הַר"ן מ)

מַה שֶּׁאָנוּ רוֹאִים שֶׁיֵּשׁ בְּנֵי־אָדָם שֶׁאֵין דַּעְתָּן נִמְשָׁכֶת אַחֵר סִפְרִים קְדוּשִׁים וְנוֹרָאִים מְאֹד, כַּגּוֹן סִפְרֵי הַזְהָר וְסִפְרֵי הַאֲר"י זצ"ל וְכוּ' וְכוּצָא, אֶף־עַל־פִּי שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם חֲדוּשִׁים נוֹרָאִים מְאֹד מְאֹד הַמְּאִירִים עֵינִים וּמְתוֹקִים מְדַבֵּשׁ, וְהֵם נִמְשָׁכִים דִּיקָא אַחֵר עֵנִינִים אַחֵרִים כַּגּוֹן חֻקֵּירוֹת.

דַּע: כִּי זֶהוּ מַחְמַת מְזֻגָם, כִּי מְזֻגָם בְּטַבְעָם הוּא מְזֻג רַע מִן הַתּוֹלְדָה, שֶׁאֵינָם יְכוּלִים לְסַבֵּל אֶת הַדָּבָר הַקְּדוּשׁ בְּאִמְתּוֹ. וּבְאִמְתּוֹ בּוֹדָאֵי יֵשׁ לוֹ בַּחִירָה וּכְחַ לְשַׁבֵּר מְזֻגוֹ הָרַע וְכוּ'. וְאֲשֶׁרֵי לְאָדָם שֶׁנוֹלַד בְּקְדוּשָׁה.

יט.

(שִׁיחוֹת־הַר"ן עה)

לֹא הָיָה מְצִוָּה לְהַתְּפַלֵּל עִם פְּנוּת מִמֶּשׁ עַל־פִּי כְּתָבֵי הַאֲרִיז"ל, אֲפֹלוּ לְאוֹתָן הָאֲנָשִׁים שֶׁהָיוּ לוֹמְדִים כְּתָבֵי הַאֲר"י עַל־פִּי פְּקֻדָתוֹ. וְאָמַר: שֶׁעֵקֶר שְׁלֵמוֹת הַתְּפִלָּה הוּא: "בְּרוּךְ אַתָּה ה' וְכוּ' וְכוּ' כְּפִשְׁוֹטוֹ". וְזֶה עֵקֶר פְּנוּת הַתְּפִלָּה: "שִׁיכוּן פְּרוּש־הַמְּלוֹת", וַיִּשְׁמַע הַיֵּטֵב מַה שֶּׁהוּא אוֹמֵר. (עֵינֵן לְקוּטֵי מוֹהַר"ן ח"ב קכ).

כ.

(שִׁיחוֹת־הַר"ן עו)

כְּשִׁירְגִיל עֵצְמוֹ לְלַמֵּד בְּמַהִירוֹת בְּלִי דְקְדוּקִים הַרְבֵּה, הַתּוֹרָה תִּתְקַיֵּם בְּיָדוֹ, וַיִּזְכֶּה לְלַמֵּד הַרְבֵּה מְאֹד, גְּמָרָא וּפּוֹסְקִים כְּלָם, וְתַנְיָה, וּמְדַרְשִׁים, וְסִפְרֵי הַזְהָר וְקַבְּלָה, וְשָׂאָר סִפְרִים כְּלָם.

וּפַעַם־אַחַד חָשַׁב רַבְּנוּ ז"ל, מַה שֶּׁהָאָדָם צָרִיךְ לְלַמֵּד בְּכָל יוֹם עַד שֶׁאֵין הַיּוֹם מְסַפֵּיק, דְּהֵינּוּ: לְגַמֵּר בְּכָל שָׁנָה וְכוּ', וְכָל סִפְרֵי הַזְהָר וְתַקְוָנִים וְזֶה־הַחֲדָשׁ, וְכָל סִפְרֵי קַבְּלָה מֵהַאֲרִיז"ל וְכוּ'.

כא.

(שִׁיחוֹת־הַר"ן קכח)

סִפְרֵי בְּשִׁבְחוֹ: שֶׁיִּדַּע כָּל דְּבָרֵי הָעֵצִי־חַיִּים וְפְרִי־עֵצִי־הַחַיִּים וְכָל כְּתָבֵי הַאֲרִיז"ל - מְסַפֵּר הַזְהָר, וְהָעֵקֶר מֵהַתְּקוּנִים. וְהַמּוֹבָן מְדַבְּרֵיו הָיָה: שֶׁזֶה הָיָה בִּימֵי גְּעוּרָיו.

כב.

(שִׁיחוֹת־הַר"ן קפט; יְמֵי־מוֹהַרְנ"ת ח"א ט)

פַּעַם־אַחַת הָיָה נִכְדוֹ ז"ל, מְטֵל עַל עֶרֶשׁ מַחְלֵי הַפְּאָקִין (אֲבַעֲבוּעוֹת שְׁחִירוֹת) רַחֲמָנָא־לְצַלָּן. וְהָיָה קוֹבֵל לִפְנֵי מְאֹד:

"שׁיִישׁ לוֹ צַעַר גְּדוֹל מְזֵה מְאֹד!" - וְסִפֵּר לִי אִזְ וְאָמַר: "שׁיִישׁ דְּרַכֵּי־הַשֵּׁם שְׂאֵי אֶפְשֶׁר לְהַבִּינֵם" (בְּרֻכּוֹת ז. - אֲשֶׁר בְּאוֹתוֹ הַשְּׁבוּעוֹת דִּבֶּר מִזֶּה בַּהֲתוֹרָה 'וּבְיָוִם הַבְּכוֹרִים', ח"א נו, ט).

וְסִפֵּר אִזְ מֵעֵינַי מַה שְּׁמוּבָא בְּשִׁבְחֵי־הָאֲרִיז"ל: שֶׁפַּעַם־אַחַת הִפְצִיר אוֹתוֹ הַרְבֵּה הָרַב רַבֵּי חַיִּים וַיִּטְאַל ז"ל: "שׁיִגְלֶה לוֹ סוּד אֶחָד!" - וְלֹא רָצָה הָאֲר"י, כִּי אָמַר: "שֶׁהוּא סִפְנָה גְּדוֹלָה לְפָנָיו!"

וְהִפְצִיר אוֹתוֹ הָרַב רַבֵּי חַיִּים וַיִּטְאַל הַרְבֵּה, וּמַחֲמַת זֶה הָיָה מִכְרַח לְגַלוֹתוֹ, כִּי אָמַר: "שְׂלֹא בָּא לְעוֹלָם, כִּי־אִם לְתַקֵּן נִשְׁמַת הָרַב רַבֵּי חַיִּים וַיִּטְאַל ז"ל!" - נִמְצָא: כִּשְׁהָרַב רַבֵּי חַיִּים וַיִּטְאַל הִפְצִיר אוֹתוֹ, הָיָה מִכְרַח בְּאַמְת מַן־הַשָּׁמַיִם לְגַלוֹת הַסוּד לְפָנָיו!

וְאַחֲר־כֵּן תִּכְרַף כְּשֶׁגְּלָה זֶה הַסוּד, נַעֲשֶׂה בְּנֵי חוֹלָה, וְנִפְטַר מַחֲמַת זֶה רַחֲמָנָא־לְצַלְכֵּן. - וַאֲיֵךְ אֶפְשֶׁר לְהַבִּין זֹאת, כִּי הֲלֹא הָיָה מִכְרַח לְגַלוֹת הַסוּד, מַחֲמַת הַפְּצִירַת רַבֵּי חַיִּים וַיִּטְאַל בְּנ"ל. וְאַף־עַל־פִּי־כֵן נַעֲנֵשׁ עַל־זֶה. - אֵךְ זֶה הוּא בְּחִינַת: "דְּרַכֵּי־הַשֵּׁם שְׂאֵי־אֶפְשֶׁר לְהַבִּינֵם בְּשֶׁכַל בְּשׁוּם אֶפֶן".

וְהַמוּבָן מִדְּבָרָיו לְעֵינַי עֲצוּמוֹ: שֶׁכָּל צַעְרוֹ וַיִּסְוֵרֵן וְצַעַר בְּנָיו שְׂיַחֲיוֹ, הַכֹּל הוּא רַק מַחֲמַת שְׁעוֹסֵק עִמָּנוּ לְקַרְבָּנוּ לְהַשֵּׁם־יִתְבָּרֵךְ! - וְאַף־עַל־פִּי שֶׁהוּא מִכְרַח לָזֶה, כִּי בְּוַדַּאי הַשֵּׁם־יִתְבָּרֵךְ רוֹצֵה בְּזֶה בְּאַמְת, שְׂיַעֲסֵק בְּתַקוּנָנוּ לְקַרְבָּנוּ אֵלָיו יִתְבָּרֵךְ, כִּי זֶה עִמָּךְ כְּבוֹד הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ וּרְצוֹנוֹ, כִּי הוּא יִתְבָּרֵךְ חוֹשֵׁב מַחֲשָׁבוֹת לְבַל יִדַּח מִמָּנוּ נִדַּח. אַף־עַל־פִּי־כֵן יֵשׁ לוֹ יְסוּדִים קָשִׁים גְּדוֹלִים מְאֹד וְעֵנְשִׁים כְּאֵלוֹ מַחֲמַת זֶה דִּיקָא! - אֵךְ זֶה הוּא "דְּרַכֵּי־הַשֵּׁם שְׂאֵי אֶפְשֶׁר לְהַבִּינֵם בְּכָל בְּשׁוּם אֶפֶן!"

שׁוּב שְׁמַעְתִּי מֵאִישׁ אֶחָד מֵאַנְשָׁיו, שֶׁשְּׁמַע גַּם־כֵּן מִרְבֵּנוּ ז"ל עֵינַי זֶה, בַּעֲת שֶׁנִּסְתַּלַּק אֲצִלוֹ בְּנֵי הַקָּטָן שְׁלֹמֹה אֶפְרַיִם ז"ל, שְׂאָמַר: שְׂיִישׁ לוֹ יְסוּדִים בְּשִׁבְלֵנוּ! - הֲלֹא הָאֲרִיז"ל לֹא גָּלָה כִּי אִם סוּד אֶחָד, הָיָה לוֹ עֵנֶשׁ, מִכָּל שֶׁכֵּן שְׂאֵנִי גְּלוּתִי לְכֶם כָּל כַּף סוּדוֹת רַבּוֹת כְּאֵלֶּה!

נג.

(שיחות הר"ן רכה)

רַבֵּנוּ ז"ל, כְּשֶׁהָיָה בְּאוּמָאן, שָׂאל אוֹתוֹ אֶחָד: אִם אֶפְשֶׁר לִידַע 'חֻקְמַת הַקְּבִלָּה' בְּלִי תַעֲנִיתִים וּמְקוֹנְאוֹת!? - הִשִּׁיב: "אֶפְשֶׁר לִידַע הַחֻקְמָה בְּלֹא הַנ"ל, כִּי הוּא חֻקְמָה וְכוּ!"

וְאָמַר אִזְ: שְׂמַה שְּׁקַשָּׁה לְהַבִּין סֵפֶר הָעֵץ־חַיִּים וְכוּ', הוּא מַחֲמַת שְׂלֹא נִכְתָּב בְּסֹדֵר.

וְאָמַר: שֶׁבְּמָקוֹם שֶׁ'חֻקְמַת הַפִּילוֹסוֹפִיא' מִסְתַּיְמָת, שֶׁם מִתְחִיל 'חֻקְמַת הָאָמֶת', שֶׁהוּא 'חֻקְמַת הַקְּבִלָּה'. - פְּרוּשׁ: כִּי הַפִּילוֹסוֹפִים לֹא חָקְרוּ כִּי אִם עַד הַגְּלֻגְלִים, וּמִשָּׁם וּלְמַעְלָה אֵינִן יוֹדְעִים מְאוּמָה. וְגַם בְּהַחֻקְמוֹת שֶׁמֵּהַגְּלֻגְלִים וּלְמַטָּה, גַּם־כֵּן נְבוֹכִים מְאֹד. וְ'חֻקְמַת הַקְּבִלָּה' מִתְחַלֵּת בְּמָקוֹם שֶׁמִּסְתַּיְמָת חֻקְמָתָם, דְּהֵינּוּ מֵהַגְּלֻגְלִים וּלְמַעְלָה.

כִּי כָּל 'עוֹלָם־הָעֵשִׂיָה' עִם הַגְּלֻגְלִים בְּכָל־ל - כּוֹלֵל 'חֻקְמַת הַקְּבִלָּה' בְּתַבָּה אַחַת, שֶׁהוּא 'עוֹלָם־הָעֵשִׂיָה'. וְכָל 'חֻקְמַת הַקְּבִלָּה' הוּא מְעֵשִׂיָה וּלְמַעְלָה, שֶׁהוּא 'יְצִירָה' וְ'בְרִיאָה' וְ'אַצִּילוֹת' לְמַעְלָה לְמַעְלָה וְכוּ'. וְגַם בְּ'עֵשִׂיָה' בְּעֲצָמָה, בְּ'פְּנִימִיּוֹת הָעֵשִׂיָה', דְּהֵינּוּ 'רוּחְנִיּוֹת הָעֵשִׂיָה' - אֵינִן לְהַפִּילוֹסוֹפִים שׁוּם יְדִיעָה כָּל־ל. אֲבָל 'חֻקְמַת הַקְּבִלָּה' מְדַבֶּרֶת רַק

מ'שרש העשייה ברוחניות, ומשם ולמעלה.
נמצא: שבמקום שמסתימת חכמתם של
המחקרים, משם מתחלת 'חכמת הקבלה'.

גם אנכי שמעתי מפיו הקדוש, לענין
השגותיו הנוראים, שדבר פמה פעמים
מזה ואמר: הלא אצל המחקרים מסתימת
ידיעתם בגלגלים, ונדמה להם שמשם
ולמעלה הוא רק עצם האלקות יתברך.
ובאמת כל 'למוד הקבלה', הוא בעולמות
ומדרגות שמשם ולמעלה.

כמוֹכֵן אפלו מי שהשיג 'חכמת הקבלה'
היטב, שהוא 'חכמת האמת' -
אף על־פי־כֵן "אין חקר לתבונתו" (ישעיה מ,
כח), כי עדין יש "גבוה מעל גבוה" (קהלת ה, ז)
וכו'.

וכן פעם אחת ראה ספר אחד שמלקט
מפתבי האר"ל, שאינם מצויים,
שמדבר מהשתלשלות והמדרגות שקדם
האצילות, שהוא עולם המלבוש' וכו', כמו
שפתוב בספר 'זיקהל משה' וכו'. ודבר עמי
מזה, ונפלאתי מאד על־זה, מה שיש למוד
בקבלה גם 'למעלה מאצילות', ונדמה לי
שאינ גבוה יותר.

ושחק ואמר אז גם־כן: הלא אצל
המחקרים נדמה שמסתים הידיעה
בגלגלים וכו', כנ"ל. וכונתו היה כמו־כן,
אפלו ב'ידיעת האמת' למעלה למעלה, יש
עוד "גבוה מעל גבוה", בלי שעור וערך וכו',
כי "לגדלתו אין חקר". וענין זה אי־אפשר
לבאר בכתב.

נד.

(שיחות־הר"ן רמט)

אחד עמד לפניו, והיה מקבל גדול ולמדו.

אבל דרכו היה: שהיה בכעס תמיד על
פועליו ומשרתיו וכיוצא, והפה אותם
וכיוצא בזה.

ענה רבנו ז"ל ואמר: מפני מה פתיב
(בראשית לח, ז): "ויהי ער בכור יהודה
רע בעיני ה'" - מדוע 'רע' ולא 'רשע'? (ועיין
בזהר־הקדוש, בראשית נז, שמדקדק גם־כן דקדוק זה).

אך מי שעובר עברה זו של 'ער' חס־
ושלום, הוא 'רע' תמיד (שקורין בלשון
אשכנז: 'בייז'), דהינו: שהוא איש רע ובכעס
תמיד. ולא אמר רבנו ז"ל יותר.

ותכף כששמע האיש הנ"ל דבורים אלו -
נזדעזע לאחוריו, ונפל עליו רתת
וזיע ופחד ואימה גדולה ונוראה מאד בלי
שעור וערך, וכפף קומתו, ולא היה יכול
להגביה ראשו, ולא היה יכול עוד לעמד בכלל
לפני הדרת קדשת רבנו ז"ל.

ונשמט מן הבית אל החוץ, והתחיל
לבכות, ובכה הרבה הרבה מאד
בדמעות־שליש. ובקש מאד מאד מהמלמד
שלו, שהיה מאנשי רבנו ז"ל, שיקרב אותו
לרבנו ז"ל.

ואחר־כֵן ראה רבנו ז"ל: שמנח אצלו על
הקורה ספר! - ושאל: "איזה
ספר הוא"?! - ונודע לו שהוא 'ספר קבלה'.
ואמר לו רבנו ז"ל: "שאינ ראוי לו ללמד
קבלה" וכו'!

אחר־כֵן נסע אחרי רבנו ז"ל. וכששב
לביתו, חזר בתשובה גדולה,
ובחר לו חדר מיוחד, וישב שם ועסק בתורה
ותפלה בהתעוררות גדול פמה שבועות וכו'
וכו'.

כה.

(שיחות-הר"ן רסז)

אמר רבנו ז"ל: מי שרוצה לחדש בתורה, מתר לו לחדש ולדרש כל מה שירצה, כל מה שיזכה לחדש בשכלו. ובלבד שלא יוציא איזה דין חדש על-פי דרושו שדורש בדרך דרוש וסוד.

והמוזן מדבריו היה: שאפלו בכונות האריז"ל ודרכי הקבלה, מתר לחדש בהם, כאשר ישיג שכלו - ובלבד שלא יוציא מהם שום דין חסוֹשֵׁלֹם.

כו.

(שיחות-הר"ן רצב)

חסיד אחד בא בימים שהיה חשוב קצת, בא לרבנו (זאת היתה רבי יודל ז"ל. פוכבי-אור, אנשי-מוהר"ן כג), והיה לו ידיעה בכתבי האריז"ל, ורצה להתקרב לרבנו ז"ל. והתחיל לדבר עם רבנו ז"ל בדרך החסידים החשובים.

ואמר לרבנו ז"ל: "יורנו רבנו דרך לעבודת הבורא יתברך!" - ענה ואמר רבנו ז"ל בלשון תמיהה: "לדעת בארץ דרכך?" (תהלים סז, ג) - הינו: מי שהוא עדין משקע בארציות גמור, הוא רוצה לדעת דרך להתקרב להשם-יתברך!?

וכפי המוזן מהספור: שקפדתו היה, מה שמדבר עמו בלשון גדלות, שרוצה לידע דרך להשם-יתברך, פאלו לא חסר לו כי אם לידע דרכים, כי רבנו ז"ל רצה שידבר עמו באמת. (עי' שם בפוכבי-אור).

כז.

(חיי-מוהר"ן ב)

בשעת אמירת התורה "קרא את יהושע"

(ח"א ו), לא דבר כלל מענין פונת אלול, רק אחר-כך בשגמר אמירת התורה הזאת, חזר ודבר מהתורה פדרכו תמיד.

ואז ענה ואמר לאנשים חשובים זקנים שישבו אצלו אז, שהיו מתפללים מתוך סדור האריז"ל: "תאמרו לי, איך מרמז בהתורה הנ"ל, כל הפונות של אלול?! - והחרישו ולא ענו, כי באמת אי-אפשר בשום אופן להבין מעצמו, סוד הפונות של אלול, איך מרמזים בהתורה הנ"ל.

וצנה להביא לפניו סדור האריז"ל, ופתח אותו, והראה לפניהם הפונות של אלול. ואחר-כך פתח פיו הקדוש והנורא, והתחיל לגלות פלאות: איך כל הפונות של אלול, מרמזים שם בדרך נפלא ונורא מאד, כמבאר מזה בספר.

אבל אי-אפשר לציר בכתב את השעור שפלב, את כל הנעימות והנפלאות תמים דעים, שהרגשתי אז, בעת שזכיתי לשמע כל זה.

[ב'שיח-שרפי-קדש' ח"ב ערה - השאלה ששאל רבנו אחר שאמר את התורה "קרא את יהושע", לאלו המתפללים בסדור האריז"ל: "תאמרו לי איך מרמז בתורה זו כל פונות אלול ומה שגבוה עוד מפונות?! כמספר בחיי מוהר"ן: עקר שאלתו היתה לרבי יודל שהיה מתפלל עם הפונות שבסדור האריז"ל].

כח.

(חיי-מוהר"ן קלה)

אמר לרבי יודל (לפני שנסע לארץ-ישראל): מבקשי וחפצי ועניני שאני רוצה לפעל בארץ-ישראל, הייתי יכול לפעל גם פה, על-ידי תפלות ובקשות ותחנונים לבד, ולא הייתי צריך לנסע לארץ-ישראל.

ל.

(חיי-מוהר"ן רפ)

יום א' כ"ה ניסן תק"ע, הִיָּה מְדַבֵּר עִמִּי מִחֲדוּשֵׁי ה'בַּעַל-שֵׁם-טוֹב' ז"ל שֶׁגָּלָה חֲדָשׁוֹת בְּעוֹלָם. כִּי הַסְּפּוֹר שֶׁל ה'בַּעַל-שֵׁם-טוֹב' ז"ל, הוּא עֵנִיָּן חֲדָשׁ, מֵה שְׁלֹא נִתְגַּלָּה מִקִּדְּם סְפּוֹר כְּזֶה. רַק בְּכַתְּבֵי הַאֲרִיז"ל נִמְצָא גַם-כֵּן בְּאִיזָה מְקוֹמוֹת מֵעֵין זֶה.

וְאַחֲרֵי-כֵן הִיָּה מְשַׁבַּח מְאֹד מְאֹד אֶת 'כַּתְּבֵי הַאֲרִיז"ל, שֶׁגָּלָה חֲדוּשִׁים נִפְלְאִים בְּמִפְרָסָם לְכָל הָעוֹלָם, כִּי הִיָּה מֵעֵין בְּאוֹתוֹ הַזְּמַן, בְּסִפְרֵי 'לְקוּי־תוֹרָה' שֶׁל הַאֲרִיז"ל, וְשֵׁם יֵשׁ חֲדוּשִׁים נִפְלְאִים בְּמִפְרָסָם. וְתַפְס לְדַגְמָא הַפְּסוּק (בְּרֵאשִׁית כב, כג): "שְׁמֹנֶה אֵלֶּה יִלְכְּדָה מִלְכָּה", שֶׁגָּלָה שֵׁם הַאֲרִיז"ל חֲדוּשׁ נִפְלְאָ, כִּי שְׁמוֹנֶה פְּעָמִים 'אֵלֶּה' וְכוּ', עֵינֵי-שֵׁם (פְּרָשַׁת וַיְרָא).

לא.

(חיי-מוהר"ן שמה)

עֵנָה וְאָמַר: אֲנַחְנוּ אֵינְנוּ כָּלֵל מִזֶּה הָעוֹלָם שֶׁל עֲבָשׁוֹ וְכוּ'. וּבִאֲמַת אִם לֹא הִיָּה דוֹר כְּזֶה, אִם הָיוּ דְבָרִים אֵלּוּ, הָיְנוּ הַתּוֹרוֹת שֶׁהוּא אוֹמֵר, נֶאֱמָרִים בְּדוֹרוֹ שֶׁל הַאֲרִיז"ל, אוֹ אִפְלוּ בְּדוֹרוֹ שֶׁל רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן יוֹחָאִי ז"ל, הִיָּה רַעַשׁ גָּדוֹל מְאֹד.

לב.

(חיי-מוהר"ן טסב)

הַתּוֹרוֹת וְהַמְּאָמְרִים שֶׁבְּסִפְרֵי הַקְּדוּשִׁים, הֵם כְּלָלִיּוֹת, וְכָל מֵה שֶׁאַתָּה מְמַשְׁמֵשׁ בָּהֶם, אַתָּה מוֹצֵא בָּהֶם טַעַם נִפְלְאָ וְחֲדָשׁ וּמְתוֹק לַחֵד וּמֵאִיר עֵינַיִם מְאֹד, וַיֵּשׁ בָּהֶם עִמְקוֹת גָּדוֹל בְּדַרְךְ פֶּשֶׁט, וּבְדַרְךְ סוּד וְנִסְתָּר. כִּי כָּל הַתּוֹרוֹת, יֵשׁ בָּהֶם סוּדוֹת

רק הַחֲלוּק: שֶׁכְּשֶׁאֲזָכָה לְהִיּוֹת בְּאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל, אֲזָכָה לְקַבֵּל הַשְּׁגָתִי עַל-יְדֵי 'לְבוּשִׁים', אֲבָל כָּאֵן בְּחוּץ-לְאֶרֶץ, לֹא אוֹכֵל לְקַבֵּל הַשְּׁגָתִי עַל-יְדֵי 'לְבוּשִׁים', רַק 'בְּלֹא לְבוּשִׁים'. וְזֶה הַחֲלוּק שֶׁבֵּינָן 'קִדְשַׁת שַׁבָּת' לְקִדְשַׁת יוֹם-טוֹב'.

וּפְתַח לוֹ לְרַבִּי יוֹדֵל, הַסְּדוֹר שֶׁל הַאֲרִיז"ל, וְהִרְאָה לוֹ בְּכַוֵּנוֹת: שֶׁזֶהוּ הַחֲלוּק בֵּין שַׁבָּת לְיוֹם-טוֹב: "שֶׁבַשְׁבַּת הָאֹזֵר מְלַבֵּשׁ בְּלְבוּשֵׁינָן, וּבְיוֹם-טוֹב הָאֹזֵר בְּלֹא לְבוּשֵׁינָן".

נט.

(חיי-מוהר"ן רעט)

אָמַר: מִן רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּר יוֹחָאִי שֶׁהִיָּה חֲדוּשׁ בְּמִפְרָסָם, הִיָּה הָעוֹלָם שֶׁקֵּט עַד הַאֲרִיז"ל, שֶׁמִּרְבִּי שְׁמַעוֹן בֶּר יוֹחָאִי עַד הַאֲרִיז"ל לֹא נִתְגַּלּוּ חֲדָשׁוֹת כְּמוֹ שֶׁנִּתְגַּלּוּ עַל-יְדֵי רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּר יוֹחָאִי.

עַד שָׁבָא הַאֲרִיז"ל שֶׁהִיָּה חֲדוּשׁ בְּמִפְרָסָם, וְהוּא גָּלָה חֲדָשׁוֹת לְגַמְרֵי, שְׁלֹא נִמְצָא מִי שֶׁיִּגְלֶה חֲדָשׁוֹת כְּאֵלֶּה עַד הַאֲרִיז"ל.

וּמִן הַאֲרִיז"ל עַד הַבַּעַל-שֵׁם-טוֹב ז"ל, הִיָּה גַם-כֵּן הָעוֹלָם שֶׁקֵּט בְּלֵי חֲדוּשׁ, עַד שָׁבָא הַבַּעַל-שֵׁם-טוֹב ז"ל שֶׁהִיָּה חֲדוּשׁ נִפְלְאָ, וְגָלָה חֲדָשׁוֹת.

וּמִן הַבַּעַל-שֵׁם-טוֹב ז"ל עַד עַתָּה, הִיָּה גַם-כֵּן הָעוֹלָם שֶׁקֵּט בְּלֵי חֲדוּשׁ כְּזֶה, וְהִיָּה הָעוֹלָם מִתְנַהֵג רַק עַל פִּי הַהִתְגַּלּוֹת שֶׁגָּלָה הַבַּעַל-שֵׁם-טוֹב ז"ל עַד הַנֶּה. עַד שֶׁבִּאֲתִי אֲנִכִּי, וְעַתָּה אֲנִי מִתְחִיל לְגַלּוֹת חֲדָשׁוֹת נִפְלְאוֹת לְגַמְרֵי וְכוּ'.

לד.

(חיי-מוהר״ן שסד)

פֵּעַם־אַחַת דִּבְרַתִּי עִמּוֹ, מֵעַנֵּינְךָ קִבְּלַת
הַאָרִיז״ל. וְאָמַר: שְׁקִבְּלַת
הַאָרִיז״ל הוּא לְגַמְרֵי אֶחָד עִם קִבְּלָהּ שֶׁחִבֵּר
מִזְרָנוּ הָרַב מֹשֶׁה קוֹרְדוֹבֵירוֹ (הַרמ״ק ז״ל).

אַחֲר־כֵּן אֵיזָה שָׁנִים, שׁוֹב נִזְדַּמְּנָן שְׁדַּבְּרַתִּי
עִמּוֹ מֵעַנֵּינְךָ הַקִּבְּלָהּ שֶׁגָּלָה
הַאָרִיז״ל. וְאָמַר: ״שֶׁהַקִּבְּלָהּ שְׁלוֹ הִיא רְחוֹק
וְנִשְׁגָּב מְאֹד מִהַקִּבְּלָהּ שֶׁל ׳בַּעַל הַפְּרִדָּס׳
(הַרמ״ק ז״ל)״!

וְעַמְדַּתִּי מִרְעִיד, וְשֶׁאֲלַתִּי אוֹתוֹ בְּאִימָה:
הֲלֹא שָׁמַעְתִּי מִפִּיכֶם פֵּעַם־אַחַד:
״שֶׁבְּאַמַּת הַכֹּל אֶחָד!״ - הַשִּׁיב: ״מִסֶּתֶמָּא אִם
אָמַרְתִּי כֵּן, יִדְעַתִּי מַה שֶׁאָמַרְתִּי!״

וְהַדְּבָרִים סְתוּמִים וְחֲתוּמִים לְכַאוֹרָה! -
אֵד מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ לֵב לְהִבִּין, יִכּוֹל
לְהִבִּין מִרְחוֹק: שֶׁהַכֹּל נִכּוֹן, וְדַבְּרֵי חַיִּים
וְקַיָּמִים, וְהַכֹּל אֵמֶת וְיִצִּיב וְנִכּוֹן וְקַיָּם וְיִשָּׁר!

כִּי בְּאַמַּת בּוֹדְאִי, הַכֹּל אֶחָד בְּפִנְיָמִיּוֹת
הָאֵמוּנָה בְּאַמַּת לְאֵמַתּוֹ! - אֵד אֶף־עַל־
פִּי־כֵן, דְּרַכִּי הַתְּגַלּוֹת הַסּוּדוֹת שֶׁל הַאָרִיז״ל,
הוּא רְחוֹק וְנִשְׁגָּב מְאֹד מִדְּרַכִּי הַפְּרִדָּס (הַרמ״ק
ז״ל)! אֶף־עַל־פִּי שֶׁבְּאַמַּת לְאֵמַתּוֹ הַכֹּל אֶחָד! -
וְאִי־אֶפְשֶׁר לְהַאָרִיךְ בְּעַנֵּינְךָ זֶה, כִּי ״כִּבְדִּי
אֵלְקִים הַסֵּתֵר דְּבַר״ (מְשַׁלִּי כַּה, ב), ״וְהַמְשַׁכְּלִים
יִבְיִנוּ״ (דְּנִיאל יב, י).

לה.

(חיי-מוהר״ן שסה)

אָמַר: הַמְּעִינִים בְּסִפְרֵי שֶׁיֵּשׁ לָהֶם שֶׁכָּל
קִצָּת, סְבוּרִים: שְׁדַּרְכֵי הַקִּבְּלָהּ שֶׁל
הַאָרִיז״ל וְכִיּוֹצֵא, מְרַמְזֵי גַם־כֵּן בְּסִפְרֵי.
וְחוֹשְׁבִין זֹאת לְמַעַלָּה לְסִפְרֵי, שֶׁנִּזְגַּע עַד
לְשֵׁם!

נִסְתָּרִים וְנִפְלְאִים וְנוֹרָאִים מְאֹד מְאֹד. וְאִי־
אֶפְשֶׁר לְבַאֵר זֹאת.

גַּם בְּכָל מְאֹמֵר, יֵשׁ בְּוֵנּוֹת שֶׁל מִצְוֹת, שֶׁכָּל
מְאֹמֵר שֶׁיִּדְּ לְאֵיזָה בְּוֵנּוֹת הַמְּבֹאָרִים
בְּפִתְּבִים בְּ׳עֵץ־חַיִּים׳ וּבְ׳פְרִי־עֵץ־חַיִּים׳. כְּגוֹן
הַתּוֹרָה שֶׁל ״מִי הָאִישׁ הַחֹפֵץ חַיִּים״ (ח״א לג),
יֵשׁ בּוֹ סוּד ׳בְּוֵנַת לֹלֶב׳, אֶף־עַל־פִּי שֶׁלֹּא נִזְכָּר
בּוֹ דְּבַר מִ׳מִצְוֹת לֹלֶב׳. וְכֵן ״בְּקִרְבַּ עָלִי
מִרְעִים״ (ח״א קא - לְפִי חַיִּי־מוֹהַר״ן שִׁפּוֹז), כְּמִדְּמָה
לִי שֶׁיֵּשׁ בּוֹ ׳בְּוֵנַת קְדוּשָׁה׳. וְכִיּוֹצֵא בְּזֶה שְׁאָרֵי
הַמְּאֹמְרִים.

וְשָׁמַעְתִּי מִפִּי־הַקְּדוּשׁ שֶׁאָמַר: שְׂרָצָה
לְעֵשׂוֹת פְּרוּשׁ עַל הָ׳עֵץ־חַיִּים!״
אֵד ׳פְּרוּשׁ פְּשׁוּט׳ אֵינּוּ נִצְרָה, רַק צְרִיכִין
לִזְמַר תּוֹרָה שֶׁיְהִי פְּרוּשׁ! וְכִבְּרֵי אֶמְרַתִּי כְּמָה
תּוֹרוֹת הַשִּׁיכִים לְ׳עֵץ־חַיִּים!״

[בְּ׳שִׁיח־שְׂרַפְיָקֶדֶשׁ׳ ח״ב פט - רַבְּנוּ ז״ל אָמַר: ׳לְעֵשׂוֹת
פְּרוּשׁ פְּשׁוּט׳, אֵי גְלַאטְעֵר פִּירוּשׁ׳ - עַל הַסֵּפֶר ׳עֵץ־חַיִּים׳ -
אִי־אֶפְשֶׁר. וְבַהֲכִרַח לִזְמַר תּוֹרָה, שֶׁתּוֹרָה זוֹ תִּהְיֶה הַפְּרוּשׁ
עַל הַסֵּפֶר. וְהָרִי אֹמֵר אֲנִי תּוֹרָה׳, זָאג אִיךְ דָּאךְ תּוֹרָה!].

גַּם שָׁמַעְתִּי בְּשִׁמּוֹ שֶׁאָמַר: שְׂזָה סְמוּךְ גְּמַר
הָ׳עֵץ־חַיִּים׳, וְרָאָה שֶׁהוּא כְּלוֹ מוֹסֵר!

וְכֵן כְּמָה תּוֹרוֹת יֵשׁ בְּהַסֵּפֶר, כְּגוֹן ״מִרְכָּבוֹת
פְּרָעָה״ (ח״א לה), ״אֲשֵׁרֵי הָעַם זִרְקָא״
(ח״א לה), וְעוֹד כְּמָה תּוֹרוֹת שֶׁאָמַר בְּאוֹתָן
הָעֵתִים, וְכֹלָם הֵם סוּד ׳בְּוֵנּוֹת תְּפִלִּין׳.

לג.

(חיי-מוהר״ן שסג)

שָׁמַעְתִּי בְּשִׁמּוֹ שֶׁאָמַר בְּיָמִים הַקּוֹדְמִים
קָדָם שֶׁנִּתְקַרְבְּתִי אֵלָיו: ״שֶׁהוּא
מִשְׁתַּוְּקֵק שֶׁיִּתְקַרֵּב אֵלָיו אִישׁ לְמִדָּן וְיַבְעַל־
לְשׁוֹן נִפְלֵא, וְאֵז הָיָה יִכּוֹל לְבַאֵר בְּתַבִּי
הַאָרִיז״ל, עַד שֶׁאֶפְלוּ נְעָרִים יוֹדְעֵי סִפְרֵי הָיוּ
יִכּוֹלִין לְלַמֵּד וּלְהִבִּין כָּל כְּתָבֵי הַאָרִיז״ל!״

רבים מקבלים איש מפי איש עד משה רבנו עליו השלום, ומה שחדשו בהם היה ברוח הקדש במדרגה גבוה מאד, ומחזקין ומקימין מאד את אמונתנו הקדושה שהתחילה מאברהם אבינו עליו השלום וכו', ומזרזים מאד לקיים תורת-משה בכל פרטיה ודקדוקיה.

לח.

(חיי-מוהר"ן תי)

פעם-אחת בראש-השנה דבר רבנו ז"ל מזה, מגדל האסור ללמד אלו הספרים המפרשים את התורה על-פי דרכי המחקרים וכו'.

ואז דבר רבנו ז"ל עמנו, ואמר: שאין ללמד ספרים של דרושים ומוסר, כי אם אותם ההולכים על-פי דברי רבותינו ז"ל בגמרא ומדרשים וספרי הזהר-הקדוש וספרי האריז"ל. וכן כל הספרים שחברו הצדיקים הסמוכים לדורותינו, שהם בנויים על יסודות הררי קדש על-פי דברי ה'בעל-שם-טוב' ז"ל, שהם ספרי הרב הקדוש מפולנאה, וספר 'לקוטי-אמרים'. וחשב עוד כמה ספרים באלה שטוב ללמדם.

והמשביל יבין מאליו על-פי דברים האלה, מאיזה ספרים לרחק, ובאיזה ספרים יתחזק ויאחז בהם. הינו אותם שהם בנויים רק על-פי הגמרא ומדרשים וספרי הזהר-הקדוש והאריז"ל וה'בעל-שם-טוב' ז"ל. אשרי שיאחז בהם.

לט.

(חיי-מוהר"ן תיט)

יש כמה דברים שהם בתחלה סוד, ואחר-כך שוב אינו סוד - פגון קצת סודות הקבלה, שקדם רבי שמעון בר יוחאי

והם אינם יודעים: שהוא להפך! אדרבא, גם דרכי הקבלה של הקדמונים ז"ל נכלל גם-כן בדבריו. - ולא סים בפרוש. רק היה מבאר פונתו ממילא. פלומר: אבל פונתו בעצם תורתו, גבוה למעלה למעלה יותר ויותר, רק שגם דבריהם הקדושים כלול גם-כן בדברי תורתו.

לו.

(חיי-מוהר"ן תז)

מ'ספרי החקירות וכו', ספר הרבה מאד כמה פעמים, ואסר עלינו מאד מאד: לבלי לעיין בהם ולהביט בהם כלל חס-ושלום. והפליג מאד בגדל האסור, כי הם מבלבלים דעת האדם מאד בדעות זרות שאינם מסכימים כלל לדעת תורתנו הקדושה. גם אינם מאמינים בשדים אשר בכל דברי רבותינו ז"ל מבאר ההפך.

בפרט כפי מה שזכינו לספרי הזהר-הקדוש, וספרי האריז"ל וה'בעל-שם-טוב' ז"ל, וכיצא - שהם כלם מיסדים על-פי רוח-הקדש, ומעוררים את האדם מאד לעבודתו יתברך באמת.

לז.

(חיי-מוהר"ן תח)

אוי ללב שנכנס בו שום סברא רעה כזאת שהיא כנגד כל ספרי-אמת שקבלנו מהתנא אלקי רבי שמעון בן יוחאי והאריז"ל.

ושים לבך והבן: מפני מי ראוי לך להתירא יותר, אם מספר וכו' הבנוי על-פי סברות אריסטו הינו ימח-שמו, אם להבדיל מספר הזהר-הקדוש והאריז"ל שחברו הרשב"י וחבריא ז"ל ברוח-הקדש ועל-פי אליהו זכרוננו-לברכה, וכל דבריהם

והאריז"ל היו אלו הדברים בסוד גדול, ולא היו מדברים מזה פיראם בסוד גדול מאד, ואחר-כך בימי רבי שמעון בר יוחאי והאריז"ל שוב לא היה סוד, והתירו לגלות הסוד קצת. וכן יש פמה וכמה דברים שהם עכשו סוד, ואחר-כך בימים הבאים לא יהיו סוד.

מ.

(חיי-מוהר"ן תנד)

בענין ה'שמטות', שיש ספרי מקבלים שסוברים ענין זה במבאר בספרים. אמר רבנו ז"ל: "שאינו כן" - וכל פעם שספר מענין זה, לא היה מסכים כלל! - והספר 'שערי גן-עדן' שיצא מחדש בימינו, היה למראה עיני רבנו ז"ל, ולא הוטב בעיניו מחמת זה, שקל יסודו על פי ענין ה'שמטות'.

ופעם-אחד אמר רבנו ז"ל בפרוש על ענין זה: "שאינו כן" - ואנו חפצנו לשמע ממנו יותר. ענה ואמר: "מה יהיה אם אנלה לכם זאת גם-כן? וכי לא אמרתי לכם מה שיש בו די"? - ולא רצה לגלות!

אבל זאת אמר בפרוש: "שאינו כן כמו הסוברים ענין ה'שמטות' פנ"ל! - וגם דעת האריז"ל אינו מסכים כלל לענין ה'שמטות'! - והקשיא שהקשה בספר 'שערי גן-עדן' הנ"ל בתחלת הספר, אינו מישב כלל בתרוצו שמישב על-פי ה'שמטות'! - כי סוף כל סוף צריכין להשאר רק באמונה, ואסור לחקור כלל מה לפנים" וכו' (חגיגה יא.). על-כן טוב אם אינו מתחילים לכנס כלל בחקירה בקשיא זה, וסומכים מיד על האמונה!

כי בכל עניני חקירות וקשיות פאלו שיש בהנהגתו יתברך ויתעלה, ובענין 'בריאת העולם', אסור לכנס בהם כלל בחקירות וקשיות, רק לסמוך על האמונה, במבאר בדבריו פמה וכמה פעמים.

ועין בספר 'שבחי האריז"ל' הגדול, המחבר לספר 'לקוטי הש"ס', וזה-לשונו שם (בדף לא.): "ולאפוקי מהסוברים שיש שמטות ומקדם היה 'שמטת החסד' ועתה היא 'שמטת הפחד', כל-זה אינו אמת, ושמעו מרובם וכו', והוסיפו הם מדעתם סברת ה'שמטות', והאמת אינו כן וכו', פנ"ל.

מא.

(חיי-מוהר"ן תנח)

כל 'דברי הקבלה', הם בקבלה איש מפי איש עד משה רבנו עליו-השלום.

מב.

(חיי-מוהר"ן תקכו)

איש אחד עמד לפניו שהיה עוסק ללמד ב'ספרי קבלה', ובאמת לא היה ראוי ללמד 'קבלה'. והוכיח אותו: "שלא ילמד קבלה"! - ואמר לו: 'קבל"ה' בגימטריא 'נזא"ף'!

ושוב שמעתי מאחד: שהיה מדבר עם איש אחד, והיה אותו האיש קובל לפניו: "שאין לו לב"! - הינו: "שאין לו התעוררות הלב לתפלה ועבודה"! - השיב לו רבנו ז"ל: "שזהו בשביל שלומד קבלה! כי 'נאף אשה חסר לב' (משלי ו, לב), ו'קבל"ה' בגימטריא 'נזא"ף'!"

ובל-זה למי שאין ראוי לזה! - אבל לכמה אנשים הזהיר בעצמו: "שילמדו קבלה"! - וצריכין להתפלל להשם-יתברך:

״שׂוֹלֵיכוֹ בְּדַרְדְּ-הָאֱמֶת, אִם לְלַמֵּד קַבָּלָה,
וְאִם לְחַדְל״!

מג.

(בוכבי-אור, שיחות-וספורים ח"א יב)

רַבֵּנוּ ז״ל קָרָא פַּעַם אַחַת לְסֵפֶר ׳עֵץ-
הַחַיִּים׳ בְּשֵׁם ׳סֵפֶר מוֹסֵר׳. וְאָמַר בְּזֶה-
הַלְשׁוֹן: ״אֵיזָה ׳סֵפֶר מוֹסֵר׳ יִקָּר הוּא!״ [סַע א
טִייער ׳מוֹסֵר סֵפֶר׳ ס׳איז!]. וְהַפְּלִיג מְאֹד
בִּיקָר מַעֲלָתוֹ.

מד.

(לקוטי-תפלות ח"א קי)

וְנִזְכָּה לְלַמֵּד כָּל סִפְרֵי תוֹרַתְךָ הַקְּדוֹשָׁה
בְּכָל יוֹם. תִּנְגַּךְ וְשׁ״ס וּפּוֹסְקִים
וּמְפָרְשֵׁיהֶם, וְכָל סִפְרֵי הַמְּדַרְשִׁים, וְסִפְרֵי
הַזְהַר־הַקְּדוֹשׁ וְתַקּוּנִים, וְכָל כְּתָבֵי הָאֲר״י
זְכוּרֵנוּ לְבִרְכָה, וְכָל סִפְרֵי הַצְּדִיקִים הָאֱמֶתִיִּים
שְׁבִימֵינוּ.

מה.

(לקוטי-תפלות ח"ב מז)

וְהִנֵּה בְּתוֹקֶף סוּף הַגְּלוּת הַמֵּר הַזֶּה, וּכְבָר
הַתְּחִיל לְהַתְּנוּצֵץ ׳הַתְּנוּצָצוֹת מְשִׁיח׳
מִימֵי הָאֱלֹקֵי הָאֲר״י זְכוּר־צְדִיק־לְבִרְכָה, וְעַמּוֹ
בֵּית־יִשְׂרָאֵל מְשִׁתּוֹקְקִים וּמְתַגַּעְגָּעִים מְאֹד
לְהֵשֶׁם יִתְבָּרֵךְ, וְ״הַכֹּל חִפְצִים לִירָאָה אֶת
שְׁמֶךָ״, בְּהִשְׁתּוֹקְקוֹת נְמָרֶץ וְנִפְלֵא, אֲשֶׁר לֹא
הִיְתָה כְּזֹאת מִימֵי קֶדֶם.

מו.

(ימי-מוהרנ"ת ח"א ד)

אַחֲר־כֵּן בְּקִיץ (שְׁנַת תַּקס"ד) צָוָה עָלַי
לְהַתְּחִיל לְלַמֵּד קַבָּלָה. וּמַעֲשֵׂה
שְׁהִיָּה כֵּן הָיָה: שְׁאַנִּי בְּאֵתִי אֲלֵיו עִם רַבִּי
נִפְתָּלִי, וְאָמַר לִי: ״אֲנִי הִבֵּאתִי אוֹתְךָ עִתָּה, כִּי
רְצִיתִי לִזְמַר לְךָ הַנְּהַגָּה חֲדָשָׁה״ (הֵינּוּ לְלַמֵּד

קַבָּלָה!) - וְרָצָה שְׁאֲבוּא אֲלָיו. וְעַל־יְדֵי־זֶה סָבַב
הַשֵּׁם־יִתְבָּרֵךְ עַד שְׁבֵאתִי אֲלָיו וְאָז וְכוּ׳.

מז.

(ימי-מוהרנ"ת ח"א סב, יום הסתלקות
רבנו ז"ל ח"י תשרי תקע"א)

בְּאֵתִי לְחַדְרוֹ, וּמִצָּאתָיו יוֹשֵׁב עַל מִטָּתוֹ,
יוֹשֵׁב וְלֹא שׁוֹכֵב, וּמַעֲטָף בְּטִלְתּוֹ
וּמִתְפַּלֵּל. וְאַחֲר־כֵּן לָקַח הָאֲתָרוּג וְהַלּוּבָב
וּמִינֵיו, וְאַחֲזֵם בְּיָדוֹ, מַעֲטָף בְּטִלְתּוֹ, וַיּוֹשֵׁב
עַל מִטָּתוֹ, וְסִדּוֹר שֶׁל הָאֲרִיז״ל הָיָה מְנַח עַל
בְּרַכְיוֹ הַקְּדוֹשִׁים, וְגָמַר אֶת הַהֲלָל עִם
הָאַרְבָּעָה־מִינִים, וְאָמַר הוֹשַׁעְנוֹת בְּקוֹל־רַם
קִצָּת, שְׁהִיו נִשְׁמָעִים דְּבוּרָיו לְכָל הָעוֹמְדִים
בְּבֵית.

אֲשֶׁרֵי הָעֵינַיִם שְׁזָכוּ לְרֹאוֹת אוֹתוֹ אָז,
וְלִשְׁמַע קוֹלוֹ בְּעֵת שְׁאֲחַז הָאַרְבָּעָה־
מִינִים וְאָמַר הֲלָל וְהוֹשַׁעְנוֹת, בַּיּוֹם הָאֲחֵרוֹן
שֶׁל יְמֵי חַיָּיו הַקְּדוֹשִׁים.

מח.

(ימי-מוהרנ"ת ח"ב קלח; קמב; קנה)

בַּיּוֹם שִׁשִּׁי הִלְכָתִי אֲנִי וְרַבִּי יְהוּדָא אֲלִיעֶזֶר,
עַל קֶבֶר הָאֲרִיז״ל, וְשָׁם אָצְלוּ מְנַח
רַבִּי מִשֵּׁה קוֹרְדוּבִירוֹ (תַּרמ"ק) ז"ל, וְרַבִּי שְׁלֹמֹה
אֶלְקָבֶץ ז"ל שְׁחַבֵּר ״לְכָה דוֹדִי״, וּשְׁאָר
צְדִיקִים נוֹרָאִים, וּבְסִמּוּךְ לְשָׁם קֶבֶר ׳הַבֵּית־
יוֹסֵף׳ וְהָאֱלֹשִׁיף׳ וְכוּ׳. - וְעַמְדָנוּ אֶצֶל קֶבֶר
הָאֲרִיז״ל וְשִׁפְכְנוּ שָׁם שִׁיחֵנוּ.

בַּיּוֹם רֵאשׁוֹן פָּרַשְׁתָּ קִרְחַ הָיִיתִי עַל מְעַרַת
׳הוֹשַׁע בֶּן בְּאֲרִי׳, וּכְנַגְדּוֹ מְעַרַת ׳בְּאֲרִי
אֲבִיו׳ וְכוּ׳ וְכוּ׳. וְעוֹד הֵינֵנוּ אֲז אֶצֶל שְׁאָר
צְדִיקִים. וּבְאֵנוּ לְקֶבֶר שֶׁל הַתָּנָא רַבִּי פִּינְחָס
בֶּן יֵאִיר. מִשָּׁם חֲזַרְנוּ וְהִלְכְנוּ לְמִקְנֵה שֶׁל
הָאֲרִיז״ל וְטַבְּלָנוּ שָׁם.

הִזָּה, עַל־יַדֵּי תַלְמִידוֹ הַקְּדוֹשׁ, הוּא כְבוֹד
אֲדוֹנָי אָבִי וּמִזִּרְי וּרְבֵי זַלְלָה״ה וְכוּ׳.

מָה אָמַר לָכֶם בְּנֵי שִׁיחִיו, בְּוֹדָאֵי הָיִיתִי
הוֹלֵךְ בְּכָל יוֹם עַל צִיּוֹן הַקְּדוֹשׁ שֶׁל
הַאָרִיז״ל. אֲךָ הִדְרָךְ לְשֵׁם הוּא בְּמִסִּירַת־נַפְשׁ,
וְלִילֵךְ יַחֲדֵי גַם־כֵּן עֲדִין קָשָׁה עָלַי, וְהַלְוֵאֵי
שִׁיתֵּן לִי הַשֵּׁם־יִתְבָּרֵךְ כַּח לִילֵךְ עַל־כָּל־פָּנִים
בְּכָל שְׁנֵי שָׁבוּעוֹת.

תְּהִלָּה לְאֵל־בְּיּוֹם ב' הַעֲבַר ט"ו דְּנָא, גַם־
כֵּן הָיִיתִי שָׁם עֵת מִנְחָה, וְלִמְקַחְתִּי לִי
אִישׁ אֶחָד לְשׁוֹמֵר, וּבְוֹדָאֵי הָיָה לְשַׁלֵּל נַפְשִׁי
עוֹד יוֹתֵר מִבְּרֵאשׁוֹנָה, אֲךָ בָּאתִי מְאֹד עֵיף
וְיָגַע, וְהֵיכֵן לֹקַחְתִּין בְּכָל פֶּעַם אִישׁ כְּלָבְבִי
לִילֵךְ עִמִּי.

וּבְפֶרֶט כַּאֲשֶׁר אָנֹכִי רוֹאֶה בְּכָל־עֵת, צִיּוֹן
הַקְּדוֹשׁ שֶׁל כְּבוֹד הַתְּנָא הַקְּדוֹשׁ
רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחָאֵי, מִמָּשׁ עוֹמֵד לְנֶגֶד
עֵינַיִם, וְכֹלֶתָה נַפְשִׁי לְפָרַח אֱלִיוֹ. אֲךָ לְבֹא
לְשֵׁם, צְרִיכִין לָזֶה הַכְּנָה וּנְסִיעָה יוֹתֵר כַּאֲשֶׁר
מֵאֲתָנּוּ לְבֹא לְאוֹמָאן, מָה אוֹכֵל לְשַׁעַר לָכֶם
הִדְרָךְ לְשֵׁם, הָרִים וּבְקַעוֹת וּגְבָעוֹת, מְשֻׁטְחִים
בְּצִרְוֹרוֹת אֲבָנִים גְּדוֹלִים וּקְטָנִים.

הַכֹּלֵל: צְרִיכִין רַק לְכַסֵּף וְלִהְשָׁתוֹקֵק לְטוֹב
הַזֶּה. וּבְחִסְדֵי־הַשֵּׁם מוֹכֵן אָנֹכִי
בְּעֲזָרְתּוֹ יִתְבָּרֵךְ לְבֹא לְשֵׁם אִם־יִרְצֶה־הַשֵּׁם
עַל עֲרֵב־רֵאש־חֹדֶשׁ אֱלוֹל הַבְּא־עֲלִינוּ־
לְטוֹבָה, יְהִי הַשֵּׁם עִמִּי וְיוֹשִׁיעֵנִי בְּכָל־טוֹב,
אֲמֵן כֵּן יְהִי רְצוֹן.

ג.

(עֲלִים־לְתַרוּפָה, מִכְּתַב מַרְבֵּי יִצְחָק
בֶּן מוֹהֲרֵנ״ת ז״ל, א נח תרכ״ט)

(מְסַפֵּר לִפְנֵי זֶה הַנְּסִיעָה לְעֲרֵב־רֵאש־חֹדֶשׁ־אֱלוֹל לְצִיּוֹן
הַרְשָׁב״י בְּמִירוֹן. עֵינ־שֵׁם).

בְּיוֹם שְׁנֵי פְרָשַׁת בְּלֶךְ יִצְאֵתִי מִטְּבֵרְיָא וְכוּ׳.
בְּיוֹם שְׁלִישִׁי בָּאתִי לְצַפָּת. בְּיוֹם
רַבִּיעִי הָיִיתִי עַל קֶבֶר בְּנֵיהוּ בֶּן יְהוֹזָדָע׳. בְּיוֹם
חֲמִישִׁי חֲזַרְנּוּ וְהִלְכְנוּ שְׁנֵית עַל קֶבֶר
הַאָרִיז״ל. בְּיוֹם שְׁנֵי פְרָשַׁת פִּינְחָס חֲזַרְנּוּ
וְהִלְכְנוּ לְמַעֲרַת ה'וֹשַׁע בֶּן בְּאֵרִי' וְכוּ׳.

מ.ט.

(עֲלִים־לְתַרוּפָה, מִכְּתַב מַרְבֵּי יִצְחָק
בֶּן מוֹהֲרֵנ״ת ז״ל, ג עקב תרכ״ח)

וּבְיוֹם ו' עֲרַב־שַׁבַּת־קֹדֶשׁ וְאֶתְחַנֵּן, הָיָה
הַיִּאֲרִצִּיט שֶׁל כְּבוֹד הַצַּדִּיק־יְסוּד־
עוֹלָם הַאָר״י זְכַר־צַדִּיק־וְקְדוֹשׁ־לְבָרָכָה,
וְהִלְכְתִּי עַל הַצִּיּוֹן שְׁלוֹ הַקְּדוֹשׁ פֶּעַם
הָרֵאשׁוֹן. מָה אוֹכֵל לְשַׁעַר לָכֶם בְּנֵי שִׁיחִיו,
גְּדֹל יִקְרַת קֶבְרוֹ הַקְּדוֹשׁ, עִם כָּל הַקְּדוֹשִׁים
הַגְּנוּזִים שָׁם, זְכוּתֵם־יִגְן־עֲלֵינוּ.

וּמִצָּאתִי בְּשֵׁם אֲנָשִׁים וְנָשִׁים וְטָף,
צוֹעֲקִים וּמִתְחַנְּנִים בְּתַחֲנוּנִים עַל
נַפְשׁוֹתֵם, זֶה הוֹלֵךְ וְזֶה בָּא, וְנִשְׁמְעוּ קוֹלוֹת
מֵעַמְקָא דְּלָבָא, וְאָנֹכִי בְּתוֹכֶם בְּתַפְלָתִי
וּבְבִקְשָׁתִי, וּבְעֲזַרְתֵּי־הַשֵּׁם־יִתְבָּרֵךְ פְּרִשְׁתִּי
שִׁיחֵתִי כַּאֲשֶׁר עִם לְבָבִי.

וּמִשָּׁם הִלְכְתִּי לְהַקְבֵר הַצַּדִּיק הַקְּדוֹשׁ הוּא
רַבִּי פִּנְחָס בֶּן יֵאִיר זְכוּתוֹ־יִגְן־עֲלֵינוּ,
מָה אָמַר מָה אֲדַבֵּר. הִלְכְתִּי בַחֲזָרָה לְבֵיתִי,
מִמָּשׁ כַּאֲשֶׁר הַפּוֹרַח בְּאוֹיֵר, לֹא יִדְעֵתִי הֵיכֵן
אֲנִי בְּעוֹלָם.

וְהַכֹּל נִתְחַבֵּר אֲצִלִּי עִם הַצִּיּוֹן־הַקְּדוֹשׁ שֶׁל
ה'נַחַל נוֹבַע מְקוֹר חֲכָמָה' זְכַר־
צַדִּיק־וְקְדוֹשׁ־לְבָרָכָה - מִמָּשׁ כַּאֲשֶׁר אָנֹכִי
עוֹמֵד בְּשֵׁם. וּבְאִמַּת הוּא הַכֹּל אֶחָד. אֲשֶׁר־
מָה טוֹב חֲלָקִי. חֲבָלִים נָפְלוּ לִי בְּנַעֲמִים,
אֲשֶׁר זָכִיתִי לְהַפְנִס בְּצֵל ה'נַחַל נוֹבַע מְקוֹר
חֲכָמָה' ז״ל, אֲשֶׁר הַכְּנִים בְּלָבִי הַרְגַּשְׁתִּי הַנַּעַם

נב.

(עלים-לתרופה, מכתב מרבי יצחק
בן מוהרנ"ת ז"ל, יום ו ערב-שבת-קדש)

(מספר איך שעבר עליו הלולת הרשב"י ל"ג בעמר
במירון):

ועשו פה (בצפת בליל ל"ג בעמר) הַדְּלָקָה
גְּדוּלָה. הַהֲדָלָקָה פֶּה הָיָה אֶצֶל בֵּית-
הַכְּנֶסֶת שֶׁל כְּבוֹד הָאָר״י זְכַרְצְדִּיק־וְקָדוֹשׁ-
לְבָרָכָה בְּשִׁמְחָה רַבָּה, וְהַהֲדָלָקָה נִרְאִית עַד
הַמִּירוֹן, וְתַהֲלָה לְאֵל רְקֻדְנֵי הַרְבֵּה בְּתוֹךְ
שִׁטְף הַגִּשְׁמ, וְאַחֲרֵיכֵן בְּבֵית-הַכְּנֶסֶת, וְהַכֹּל
בְּאַהֲבָה וּבְחֶפְזָה. (וביום ל"ג בעמר בבקר נסע למירון).

נג.

(עלים-לתרופה, מכתב מרבי יצחק
בן מוהרנ"ת ז"ל, ה'נח תר"ל)

(מספר מחולאת שלו וחלשתו):

ואמרת לו אז בכל כחי: קחו מזונתי
טאליר, ותקבצו מנין מאוהבי
נפשי, והמעוזה תחלקו לעניים. והמנין ילכו
לומר תהלים על מקום קדשו של כבוד
הָאָר״י זְכַרְצְדִּיק־וְקָדוֹשׁ-לְבָרָכָה. וְנִתְקַבְּצוּ
אוֹהָבֵי נַפְשִׁי יוֹתֵר מִמֵּנֵינוּ, וְהִלְכוּ לְשֵׁם, וְשִׁפְכוּ
לִבָּם כַּמַּיִם בְּדַמְעוֹת רוֹתְחוֹת, כִּי הָיָה לָהֶם רֵב
רַחֲמָנוֹת עָלָי. וְכַפִּי הַנִּרְאָה מֵאֵז הַתְּחִילָה
הִישׁוּעָה. רַק מִחֲמַת שְׁהִיָּה בְּדַקּוֹת גְּדוּלָה, לֹא
הָיָה נִרְצֵשׁ לְשׁוֹם בְּרִיאָה, וְגַם אֲנֹכִי לֹא יָדַעְתִּי
מֵאוּמָה עוֹד מֵהַנַּעֲשֶׂה עִמִּי עַד יוֹם-כְּפוּרִים
זְכוֹ, וּבְעֶזְרַת-הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ אֹר לְבַקֵּר יוֹם
'מְחַרְת יוֹם-הַכְּפוּרִים' וְתַצְמַח הַיְשׁוּעָה זְכוֹ.

נד.

(אבני-ה־בְּרֵזֶל; שיחות-וספורים מרבנו
ז"ל ח"א טז; שיח-שׁוֹפֵי-קָדֶשׁ ח"א תרלג)

פעם בתחלת התקרבות מוהרנ"ת ז"ל
לרבנו, ראה מוהרנ"ת אצל רבנו ז"ל,

והייתי בחצי חדש (אלול) על ציון-הקדוש
של האריז"ל, ועל כל המקומות
הקדושים אשר עדין לא הייתי עד פה, וגם
טבלתי עצמי בהמקנה הקדושה שלו, ובאתי
לביתי בתשוקה, ובעזרת-השם-יתברך מאז
עד עתה, שמתי מגמתי לתוך למודים הרבה
בהתמדה וכו'.

וימה מאד בלתי נפשי לשמע היטב
מהראש-השנה הקדוש שלנו
באומאן, איך עלה עמנו במקום התפלה וכו'.
ולא הלך ממני שום תפלה שלא הזכרתי
ענין זה, ובפרט על כל המקומות הידועים,
וגם עבורכם התפללתי הרבה שתזכו להיות
שניכם באומאן על ראש-השנה בין הקבוץ-
הקדוש, בן אנכי מצפה לשמע הטוב מזה.

ואנכי נתקשרתי עצמי מפה להקבוץ-
הקדוש שלנו, בנפשי ורוחי
ונשמתי, ובפרט בעת שהייתי על ציון-
הקדוש של האריז"ל בערב ראש-השנה,
נפתח לבבי מאד בענין זה. ומשם קשרתי
עצמי בזכותו הקדוש להקבוץ שלנו.

נא.

(עלים-לתרופה, מכתב מרבי יצחק
בן מוהרנ"ת ז"ל, ה'יצא תרכ"ט)

ויקרת הארץ-הקדושה חביב עלי בכל עת
ביתר שאת, ובפרט בכל עת הייתי
על ציון-הקדוש של כבוד האר"י זְכַרְצְדִּיק־
וְקָדוֹשׁ-לְבָרָכָה, ועוד על מקומות קדושים,
נמשך עלי חיות חדש נפלא. והכל על-פי
דרכינו הקדושות הנובעים מהנחל נובע
מקור חכמה' זְכַרְצְדִּיק־וְקָדוֹשׁ-לְבָרָכָה,
שקבלנו על-ידי כבוד אדוני אבי ומורי ורבי
זללה"ה זכותו-יגן-עלינו.

את הספר "שבחי האריז"ל, ושאל אותו מִמֶּנּוּ, ואחר־כֵּן בְּשֶׁהֲחִזִּירוּ, שָׁאֲלוּ רַבֵּנוּ זְצוּק״ל: "וואס האסטו דיר עפעס ארויסגענומען פון דארט"? [מה הוצאת לעצמך משם משהו].

ענה ואמר: שְׁמָצָא חן בְּעֵינָיו, מה שפכתוב שם: שְׂרַבֵי חַיִּים וַיִּטְאַל זְצוּק״ל הִיָּה בְּעֵינָי עֲצָמוּ עָנוּ וְשָׁפַל מְאֹד, וּכְשֶׁנִּכְנַס אֶל הַאָרִיז״ל וְנִתְקַרַב אֵלָיו, הִתְחִיל הַאָרִיז״ל לְשַׁבַּח וּלְפָארוּ מְאֹד, וְהָיָה אֲצִלוֹ פְּלֵא גְדוֹל מִה זֹאת, וְאָמַר אֵלָיו: "הֲלֹא יוֹדַע אֲנִי בְּעֲצָמֵי אֵת שְׁפָלוּתִי... וְכוּ', וּמָה זֹאת שְׁמַעְלָתוֹ מְרוֹמִם וּמְשַׁבַּח אוֹתִי כָּל־כֶּף?!

ענה האריז"ל זצוק"ל ואמר לו: "בְּעַקְבָּתָא דְמְשִׁיחָא בְּמִיעוּט פְּעֻלוֹת, יִגִּיעוּ לְמִדְרַגַת רַבִּי עַקִּיבָא" וְמָה שֶׁתַּפַּס לוֹ דוֹקָא רַבִּי עַקִּיבָא, הוּא כִּי מְבָאָר בְּכַתְבֵי הַאָרִיז״ל, "שְׂרַבֵי חַיִּים וַיִּטְאַל הִיָּה לוֹ נִשְׁמַת רַבִּי עַקִּיבָא", וְעַל־כֵּן מִחֲמַת שְׁכִיּוֹם בְּמַעַט פְּעֻלוֹת אֶפְשָׁר לְהִגִּיעַ לְמִדְרַגַת רַבִּי עַקִּיבָא, מִבֵּין שְׁעַל־כֵּן מְשַׁבַּחוּ רַבֵּנוּ כָּל־כֶּף.

ענה רבנו ז"ל ואמר לו: "אַט דאס האב איך טאקע געמיינט!" - כִּי זֶה הָעֲנִין בְּעֲצָמוֹ הָיָה גַם־כֵּן אֲצֵל מוֹהֲרַנְ"ת זְצוּק״ל, שְׁהָיָה בְּעֵינָיו עָנוּ וְשָׁפַל וְסַבְּלָן מְמָשׁ: "א שְׂטִיקַל בְּלֵאטֶע" [חתיכת בוך] פֶּאָשֶׁר רַבֵּנוּ זְצוּק״ל בְּעֲצָמוֹ הָעִיד עָלָיו, וּכְשֶׁנִּתְקַרַב לְרַבֵּנוּ זְצוּק״ל, וְהוּא שְׁבַחוּ וּפְאָרוּ, וְהָיָה אֲצִלוֹ זֹאת חֲדוּשׁ וּפְלֵא, וּבְזֶה שֶׁרָאָה בְּסִפְרָא אֵת הַנֶּ"ל תִּרְצֶה לוֹ זֹאת.

נה.

(אבני־ה־בְּרֵזֶל; שִׁיחוֹת־וְסִפּוּרִים מִמוֹהֲרַנְ"ת ז"ל ח"א מה)

פַּעַם־אַחַת בָּא מוֹהֲרַנְ"ת ז"ל לְמַשְׁנֶה שֶׁל (אבות פ"ג מ"א): "עַקְבָּיָא בֵּן

מִהֲלֵלָאֵל אוֹמַר הַסְתַּכְּלִי וְכוּ'. וְנִתְלַהֵב מְאֹד מְאֹד, וְאָמַר בְּזֶה־הַלְשׁוֹן: פֶּאָרוּוֹאס אִיז רַבִּי שְׁמַעוֹן בַּר יוֹחָאי, גְּעוּוֹעַן רַבִּי שְׁמַעוֹן בַּר יוֹחָאי? - וַיִּיל עַד הָאֵט דָּאס גְּעוּוֹוֹאסְט!

פֶּאָרוּוֹאס אִיז גְּעוּוֹעַן דְּעַר הָאָר״י הַקְּדוּשׁ, דְּעַר הָאָר״י הַקְּדוּשׁ? - וַיִּיל עַד הָאֵט דָּאס גְּעוּוֹוֹאסְט!

פֶּאָרוּוֹאס אִיז גְּעוּוֹעַן דְּעַר 'בְּעַל־שֵׁם־טוֹב' הַקְּדוּשׁ, דְּעַר 'בְּעַל־שֵׁם־טוֹב' הַקְּדוּשׁ? - וַיִּיל עַד הָאֵט גְּעוּוֹוֹאסְט!

פֶּאָרוּוֹאס אִיז גְּעוּוֹעַן דְּעַר הַיִּלְיָגַעַר רַבִּי, דְּעַר הַיִּלְיָגַעַר רַבִּי? - וַיִּיל עַד הָאֵט גְּעוּוֹוֹאסְט!

פֶּאָרוּוֹאס בֵּין 'אִיד', 'אִיד' - וַיִּיל אִיד וַיִּיס!

[מדוע הרשב"י היה רשב"י כִּיּוֹן שְׂיַדַע זֹאת, וּמִדּוּעַ הָאָר״י הַקְּדוּשׁ הָיָה הָאָר״י הַקְּדוּשׁ כִּיּוֹן שְׂיַדַע זֹאת [הַמְשָׁנָה הַנִּל], וּמִדּוּעַ הִבְעַשׂ"ט הָיָה הִבְעַשׂ"ט כִּיּוֹן שְׂיַדַע, וּמִדּוּעַ רַבֵּנוּ הַקְּדוּשׁ הָיָה רַבֵּנוּ הַקְּדוּשׁ כִּיּוֹן שְׂיַדַע זֹאת, וּמִדּוּעַ אֲנִי כְּמוֹ שְׂאֲנִי כִּיּוֹן שְׂאֲנִי יוֹדַע!].

נו.

(שִׁיחַ־שְׂרַפְיָא קַדְשׁ ח"ב קצז)

כְּשִׁצְיָה רַבֵּנוּ ז"ל לְמוֹהֲרַנְ"ת ז"ל לְלַמֵּד בְּסִפְרָא 'עֵץ־חַיִּים', שְׁאֲלוֹ מוֹהֲרַנְ"ת: "וואס לא אבין"?!

אמר לוֹ רַבֵּנוּ ז"ל: "אַתָּה לְמַד! וּבְכָל מְקוֹם שֶׁלֹּא תִבִּין, עֲשֵׂה נִקְדָּה וְסִימֵן שְׁלֹא הִבְנַת בְּמְקוֹם זֶה, וְאַחֲר־כֵּן בְּשִׁתְּלֵמַד פַּעַם שְׁנִיָּה, תִּרְאֶה שִׁיפְחָתוֹ הַנִּקְדוֹת שֶׁסִּמַּנְתָּ לְעֲצָמָךְ עַל אֵי הִבְנַתְךָ! וּכְשֶׁתְּלַמֵּד עוֹד פַּעַם, יִפְחָתוֹ עוֹד הַנִּקְדוֹת! וְכֵן בְּכָל פַּעַם, עַד שֶׁתִּבִּין הַכֹּל!"

נז.

(שיח-שרפי-קדש ח"ב תקלג)

כְּשֶׁבִקֵּר מוֹהֲרַנְ"ת בְּקִרְיַמְנֹטְשׁוֹק, בְּבֵית
חַיָּה בַת רַבֵּנוּ, שֶׁנִּשְׁאַה לְהֵרֵב
הַצְדִּיק רַבִּי אֶהְרֹן הַמְכֻנָּה רַבִּי אֶרְקֵעַ, נִכְדוֹ
שֶׁל הָרֵב בַּעַל הַתְּנַיָּא, בְּזוּנְגָה הַשְּׁנִי, דְּבַר שָׁם
בְּאֵרוֹכָה עִם בַּעֲלָה רַבִּי אֶרְקֵעַ, אַחֲרֵי-כֵן
הַפְּלִיג רַבִּי אֶהְרֹן בְּמַעֲלָתוֹ שֶׁל מוֹהֲרַנְ"ת
וְאָמַר: "כָּל כַּתְּבֵי הָאֶרֶ"י מוֹנַחִים אֶצְלוֹ כְּבִבְה
יְדוֹ, הִנְקֵרָא בְּלַע"ז דְּאֶלְנֵיעַ!"

נח.

(שיח-שרפי-קדש ח"ב תשא)

מוֹהֲרַנְ"ת אָמַר: "נְהוּג בְּעוֹלָם:
שְׁכַשְׁמִזְכִּירִים אֶת מִשָּׁה רַבֵּנוּ,
לְהַזְכִּיר גַּם אֶת תְּלַמִּידוֹ יְהוֹשֻׁעַ.

וּכְשֶׁמִּזְכִּירִים אֶת רַשְׁבֵ"י, מִזְכִּירִים אֶת
תְּלַמִּידוֹ רַבִּי אָבָא.

וּכְשֶׁמִּזְכִּירִים אֶת הָאֶרֶ"י הַקְּדוֹשׁ,
מִזְכִּירִים אֶת תְּלַמִּידוֹ רַבִּי
חַיִּים וְוִיטָאֵל.

וּכְשֶׁמִּזְכִּירִים אֶת הַבַּעַל-שֵׁם-טוֹב
הַקְּדוֹשׁ, מִזְכִּירִים אֶת
תְּלַמִּידוֹ הַמְּגִיד.

וּכְשֶׁיִּזְכִּירוּ אֶת רַבֵּנוּ, יִזְכִּירוּ גַּם אוֹתִי...

נט.

(שיח-שרפי-קדש ח"ג קעח)

אָמַר רַבִּי נִפְתָּלִי ז"ל: גְּזֵרַת ת"ח, שֶׁנֶּרְצָחוּ
אֵז רַבְבוֹת מִיִּשְׂרָאֵל - בָּאָה פְּעוֹנָשׁ עַל
זֶה שֶׁחֲלָקוּ עַל רַבֵּנוּ הָאֶרִיז"ל.

וְהִרְצִיחוֹת שֶׁהָיוּ עַל-יְדֵי גְּאֻנְטֵעַ בְּעִיר
אוֹמָאן בְּשָׁנַת תַּקכ"ח - בָּאוּ
פְּעוֹנָשׁ עַל זֶה שֶׁחֲלָקוּ עַל הַבַּעַל-שֵׁם-טוֹב.

וּגְזֵרַת הַנְּעֻקְרָאטֵן, הָיִינוּ: הַגְּזֵרָה לְקַחַת
אֶת בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל לְצָבָא, שִׁיְצָאָה
לַפֵּעַל בְּשָׁנַת תַּקפ"ז, כַּמּוּבָא בְּחַיִּי-מוֹהֲרַ"ן
סִימָן א - בָּאָה פְּעוֹנָשׁ עַל זֶה שֶׁחֲלָקוּ עַל רַבֵּנוּ
ז"ל. וּמִשּׁוֹם שֶׁעֲדִין עוֹמְדִים וְחוֹלְקִים עַל
רַבֵּנוּ ז"ל, לֹא תִבְטַל גְּזֵרָה זוֹ, וְיִצְטָרְכוּ לְלַכֵּת
לְצָבָא עַד בִּיאַת הַגּוֹאֵל בְּמַהֲרָה בְּיָמֵינוּ.

ס.

(שיח-שרפי-קדש ח"ג תט)

אָמַר פַּעַם רַבִּי זְלַמֵּן הָרֵב מִמְּעַדְוֵעֵי דִּיבְקֵעַ:
רַבֵּנוּ הַפְּלִיג בְּשִׁבְחַת הָאֶקְדָּמוֹת וְאָמַר
(שיחות-הַר"ן רנו): "מָה שֶׁעַם יִשְׂרָאֵל אוֹצְרִים
בְּתוֹכָם 'אֶקְדָּמוֹת' עִם הַנְּגוּן"! [וּואַס אֵיִן
פֶּאָרְמָאָן 'אֶקְדָּמוֹת' מִיטָן נְגוּן].

וְאָנוּ אוֹמְרִים: "מָה שֶׁאָנוּ אוֹצְרִים בְּתוֹכָנוּ
'אֶזְמַר בְּשִׁבְחֵיךָ, הַמְּלִים מִהָאֶרֶ"י
הַקְּדוֹשׁ - בְּנְגוּנוֹ שֶׁל רַבֵּנוּ"! - [אוּן מִיר זָאָגְן: וּואַס
מִיר פֶּאָרְמָאָן 'אֶזְמַר בְּשִׁבְחֵיךָ' דִּי וְועֵרְטֵער פּוֹן הָאֶרֶ"י
הַקְּדוֹשׁ - אוּן דַּעַם רַעֲבִינְס נְגוּן"].

סא.

(באור-הַלְקוּטִים ח"א ג, ד)

שִׁמְעֵתִי מֵאֲבִי (רַבִּי נַחֲמָן מְטוֹלְטְשִׁין) ז"ל:
שֶׁהִיְתָה כּוֹנֵן אֲדָמוֹר ז"ל (בְּמֵאָמַר
'אֶקְרוּקְתָא' בְּלִקוּטֵי-מוֹהֲרַ"ן ח"א ג): שִׁיְהִיָּה עֶקֶר
הַלְמוּד, בְּבִירוֹר הַלְכָה מִתּוֹרָה שְׁבַע-לִפְּהָ,
וּבְלִמוּד הַנְּסֻתָר וְהַפְּנִימִיּוֹת.

סב.

(טובות-זְכָרוֹנוֹת נט)

כֵּן אָמַר אֲדָמוֹר ז"ל (יוצא מִדְּבָרֵי שִׁיחוֹת-הַר"ן
רא): שִׁיְכוּלִין לְעִבּוֹר וְלִמְצָא בַתּוֹרָה
שְׁבַכְתָּב וּבַתּוֹרָה שְׁבַע-לִפְּהָ וְכִיּוֹצָא עוֹד,
אִפִּילוֹ בְּנְסֻתָר בְּכַתְּבֵי הָאֶרִיז"ל, כָּל דְּבָרָיו
הַקְּדוֹשִׁים.

אין שום גשמייות וכו', באשר האריכו בזה כל הספרים.

אבל מי שרוצה לכנס באיזה חקירה על-פי קבלה, ולישב איזה קשיא של המחקרים על-פי קבלה - הוא מקלקל מאד. כי באמת הקשיות פאלו, אי-אפשר לישבם כלל, רק לסמוך על אמונה לבד.

אבל כל מי שרוצה לישב איזה קשיא מאלו הקשיות של המחקרים, אפלו בשרוזה לישבם על-פי דרכי הקבלה - אינו עולה בידו שום תרוץ כלל. ואזי יכול לגרם מכשל יותר חסוֹשֶׁלֹום להמעין, שירצה שיתישב אצלו הדבר. ובאמת עדין אינו מישב כלל, ובקל יכולין לסתור התרוץ, והדרא קשיא לדוכתה ביתר עוז.

על-כן אין צריכין להתחיל לישב קשיות פאלו, כי גבהו מדעתנו פנ"ל, וכמו שכתוב (ישעיה נה, ח-ט): "כי לא מחשבותי מחשבותיכם ולא דרכיכם דרכי וכו', כי גבהו שמים מארץ פן גבהו דרכי מדרכיכם ומחשבותי ממחשבותיכם" (ועין עוד במקום אחר מזה. חיימוהר"ן כד).

סו.

(לקוטי-הלכות, קריאת-שמע ה, טו)

עכשו כל תקונתנו, הוא רק על-ידי אמתיות העצות הקדושות התמימות, הנמשכין מהתנוצצות משיח שהתחיל להתנוצץ מימי האריז"ל.

ובל מה שמתקרבין יותר לביאת משיח, אף-על-פי שהצרות הנפש מתגברין יותר, אבל ברחמיו גם התנוצצות משיח מתנוצץ בכל פעם יותר, וכמו שמספרים ענין זה בשם הרב הקדוש מברדיטשוב זכר

סג.

(לקוטי-הלכות, הקדמה)

מי שבקי היטב בכתבי האריז"ל, מבין שבמעט כל הספר 'עץ-חיים' ו'פרי-עץ-חיים' - הם דרוש אחד גדול.

סד.

(לקוטי-הלכות, תפלין ה, ה)

והבן הדברים, פי על-פי הדברים האלה והיוצא בהם המבארים בדברינו, תוכל לעשות לה דרך להבין מעט מזעיר בדרכי הקבלה של הזהר-הקדוש והאריז"ל - להוציא מהם דרכים ועצות למעשה. על-פי הקדמות נוראות ועצות אמתיות של דברי תורתו של רבנו ז"ל.

שכל תורה ותורה, וכל מעשה ומעשה - היא פותחת שערים רבים של השגת-אלקות, שעל-ידי-זה יכולין להבין גם כל דרכי הקבלה. אם תזכה לשקוד על תורתו הקדושה יום יום בשקידה רבה.

סה.

(לקוטי-הלכות, ברפת-השחר ג, לה-לו)

ועל-כן באמת סוף כל סוף, צריכין רק לחזור להאמונה-הפשוטה של כלל-ישראל, בלי שום חקירות אפלו של דרכי הקבלה. פי דרכי הקבלה צריכין לקבל רק בדרך אמונה - להאמין שהעולמות נשתלשלו בדרך זה, והשמות השייכים לכל ספירה ולכל מדה ולכל פרצוף וכו', ושאר כל דרכי חכמת-האמת וכו', כפי אשר מסרו לנו רבי שמעון בר יוחאי ז"ל והאריז"ל.

והעקר להאמין: שאין אנו מבינים דבריהם כלל, כי בודאי למעלה

צדיק וקדוש לברכה. ועקר אלו העצות
האמתיות נמשכין מבחינת 'שער החמשים'
שיגלה משיח צדקנו.

סז.

(לקוטי הלכות, נשיאת כפים ה, טז)

החברים העוסקים בתורה, צריכים לזהר
ביותר ויותר, שיהיה ביניהם
אהבה רבה, פמובא גדל האזהרה שהזהיר
האר"ל על 'אהבת החברים' בלי שעור
(שערי הפנות, דרושי ברפת השחר; שער הגלגולים,
הקדמה לח).

סח.

(לקוטי הלכות, נפילת אפים ד, ד)

בפרט עתה שפבר זכינו לספרי הזהר-
הקדוש וכתבי האר"ל, שמבאר
בהם שכל מצוה ומצוה מרמז לדברים
גבוהים ועליונים מאד מאד עד אין סוף ואין
תכלית, כי הם חיינו וארץ ימינו בזה ובבא
לעולמי עד ולנצח נצחים.

סט.

(לקוטי הלכות, בית הפנסת ה, ה)

'חדושי תורה אמתיים, הם בחינת עדות
על מציאותו ואחדותו
וחדוש העולם, על ידי שרואים שנמשכין
חדושים נפלאים פאלו בדרך האמונה
הקדושה, שאי אפשר לגלותם כי אם ברוח-
הקדש.

ובמובא בהקדמת ספר הקדוש 'עץ חיים'
להאר"ל: "שמי שיעין בעין
האמת בדבריו הקדושים, יבין ויעיד, שאי
אפשר לגלות דברים פאלו, כי אם ברוח-
הקדש וכו', עיני-שם. וכן ראינו אחר-כך
מהצדיקים הגדולים שבאו אחריו וכו'.

ע.

(לקוטי הלכות, משא ומתן א, ח)

באמת למי שהוא חכם ומבין מדעתו, כל
פגנות האר"ל והזהר-הקדוש,
כלם שבים למקום אחד - לפונה הפשטיות
של כלל ישראל שמכונים באחד להמליכהו
למעלה ולמטה וכו'. ועל נקדה זאת סובב כל
פונת התורה והמצוות, וכל סודות הפגנות
של כל פתבי האר"ל וזהר-הקדוש וכו'
וכו'. (עיני-שם).

עא.

(לקוטי הלכות, ברפת הריח
וברפת הודאה ד, לג)

ועל-כן צריכין להשתדל להתקרב לצדיק
הדור דיקא, כדי שיזפה לברר לנו
האמונה הקדושה בכל פעם כפי היום
והשעה וכו'. וזה עקר התגברות היצירה
שמתגבר בכל דור ודור, להסתיר ולהעלים
את הצדיק האמת שבאותו הדור דיקא. כמו
שאנו רואין בחוש: שעקר המחלקת הוא על
הצדיק שבאותו הדור, ואחר-כך בשפבר
הימים הבאים, מודים גם בזה הצדיק,
ואומרים שזה בודאי היה צדיק, אבל חולקים
על זה הצדיק שזה הדור שאחריו.

כי בימי האר"ל היתה מחלקת גדולה על
האר"י, ולא רצו להודות שימצא באותו
הדור חדוש בזה שיהיה לו רוח-הקדש בזה,
פמובא בכתבי האר"ל, ואחר-כך בכמה
דורות נתקבל האר"ל, והכל מודים שהיה
חדוש נפלא איש אלוק וכו', אבל חלקו על
צדיקים אחרים שבדורות שאחריו.

עד שפמוף לימינו, היה ה'בעל-שם-טוב'
ז"ל, שהיה אור נפלא ונורא מאד, והיה
עליו מחלקת גדול. ובימי ה'בעל-שם-טוב',

כִּי בַעֲנֵן הַצְּמֻצוּמִים יֵשׁ כַּמָּה וְכַמָּה
בַּחֲנִינוֹת, כִּי יֵשׁ צְמֻצוּם שֶׁהִיא קֹדֶם
הַבְּרִיאָה קֹדֶם הַתְּחִלַּת שְׂרָשֵׁי הָאֲצִילוֹת,
שֶׁצְמֻצָּם אֲזָרוּ הַגְּדוּל כְּדֵי שִׁיְהִי מְקוּם
לְבְרִיאַת־הָעוֹלָם, וְנַעֲשֶׂה חֲלָל־הַפְּנוּי.

וְגַם בַּצְּמֻצוּם זֶה יֵשׁ כַּמָּה וְכַמָּה בַּחֲנִינוֹת,
כַּמּוּבָן בְּכַתְּבֵי הָאָר״י, וְכַמּוּבָא לְעִיל
מֵעַט מְזַה בַּעֲנֵן הַמְּלַבּוּשׁ וְהַטְּהִירוֹ וְכוּ',
שֶׁאֵינָם מוּבָאִים כֻּלָּל בְּסֵפֶר הָעֵצִי־חַיִּים, רַק
בְּשָׂאָר סְפָרִים מִכַּתְּבֵי הָאָרִיז״ל, וְהֵם מוּבָאִים
בְּצִיּוּר הָאֵילָן־הַקְּדוֹשׁ, עֵינַן שָׁם (אוֹת כב).

נג.

(לקוטי־הלכות, תפלת־המנחה ז,
ראשי־פרקים בסוף ההלכה)

גַּם בְּבֵית־הַמִּקְדָּשׁ עֵדִין לֹא נִגְמַר תְּקוּן
'בֵּיתָא תַּתְּאָה' וְכוּ'. וְנַחֲרַב פְּעַמִּים וְכוּ'.
רַק אָנוּ מִמְּתִינִים וּמְצַפִּים עַד שִׁיִּבְנֶה בְּנֵן
עוֹלָם. עַל־כֵּן הַתְּחִיל רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן יוֹחָאִי
לְעַסֵּק מִיד בְּתַקּוּן 'בֵּיתָא תַּתְּאָה', עַל־יְדֵי
הָאֲדָרָא־דְּבָא' וְכוּ'.

אֲבָל לֹא גָלָה הָאֲדָרָא־זוּטָא' שֶׁהוּא 'תְּקוּן
אָבָא וְאָמָא', עַד יוֹם הַסְּתַלְקוּתוֹ וְכוּ'.
וּמֵאֵז עוֹסְקִים גְּדוּלֵי הַצְּדִיקִים בְּתַקּוּן זֶה, כְּמוֹ
הָאָרִיז״ל וְהַבְּעַל־שֵׁם־טוֹב' וְכוּ', עַד הַסּוּף,
עַד שִׁיִּגְמְרוּ מַה שֶׁהִתְחִילוּ לְגַלּוֹת אֱלֻקוֹתוֹ
וּמְלֻכוֹתוֹ בְּעוֹלָם וְכוּ'.

נד.

(לקוטי־הלכות, תפלת־המנחה ז,
ראשי־פרקים בסוף ההלכה)

בְּכָל דוֹר וְדוֹר, הָעֵקֶר הַמְּלַחֵמָה וְהַנְּסִיּוֹן
שֶׁל הָאָדָם, וְגְדוּלָה מְכֻלָּה מִיְיָ
מְלַחֲמוֹת שֵׁישׁ לְהָאָדָם בְּעוֹלָם־הַזֶּה - הוּא
בַּעֲנֵן 'הַתְּקַרְבוֹת לְהַצְּדִיק', כְּמוֹ שֶׁהִיא בְּיַמֵּי
'מִשְׁהַרְבְּנוּ', שֶׁעֵקֶר הַקְּלָקוּלִים וְהַנְּסִיּוֹנוֹת

רַב הַמְּתַנַּגְּדִים הוֹדוּ בְּהָאָרִיז״ל, וְחִלְקוּ עַל
הַבְּעַל־שֵׁם־טוֹב' ז"ל. וְכֵן הוּא בְּכָל דוֹר וְדוֹר.
וְכִבְר מוּבָא מְזַה בְּסְפָרִים [נַעֲיֵן בְּסוּף סֵפֶר נַעֲם־
אֱלִימְלֵךְ מְדַבֵּר שָׁם מְזַה].

וְכַל־זֶה הוּא - מַחֲמַת שֶׁעֵקֶר בְּרוּר
הַמְּדַמָּה, שֶׁהוּא בְּרוּר הָאֲמוּנָה,
הוּא דִּיקָא עַל־יְדֵי הַצְּדִיק־הָאֲמַת שְׁבַזָה הַדוֹר
דִּיקָא, כִּי "אֵין לָךְ אֱלֹא שׁוֹפֵט שְׁבִימִיד" (ראש־
הַשָּׁנָה כה:).

כִּי צְרִיכִין לְבַרֵּר הָאֲמוּנָה בְּכָל יוֹם מִחְדָּשׁ,
כְּפִי חֲדוּשׁ מַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית שְׁבִאוֹתוֹ
הַיּוֹם כְּנ"ל, שֶׁזֶה אֵינוֹ מִתְבָּרַר כִּי אִם עַל־יְדֵי־
זֶה הַצְּדִיק שְׁבִאוֹתוֹ הַדוֹר דִּיקָא. עַל־כֵּן צְרִיךְ
כָּל אֶחָד לְהַשְׁתַּדֵּל מְאֹד לְהַתְּקַרֵּב לְצְדִיק־
הָאֲמַת שְׁבַדוֹר הַזֶּה דִּיקָא וְכוּ'.

נז.

(לקוטי־הלכות, תפלת־המנחה ז, כב-לח)

וְעַל־כֵּן צְרִיכִין לְהַבִּין מְרַחוּק, מִי שֵׁישׁ לוֹ
לֵב לְהַבִּין מַדְעֵתוֹ בְּכַתְּבֵי
הָאָרִיז״ל, וּבַזְּהַר־הַקְּדוֹשׁ, וּבְסְפָרֵי מְפָרְשֵׁיהֶם,
וּבְסְפָרִים שִׁיִּצְאוּ לְאוֹר בְּדוֹרוֹת אֵלוֹ: שְׁכַל
'סוּדוֹת הַקְּבֻלָּה' - הַכֹּל נֶאֱמָרוּ עַל בַּחֲנִינַת
'צֶלֶם אֱלֻקִּים' שֶׁנִּבְרָא בּוֹ הָאָדָם. וְכֹל
הַצְּמֻצוּמִים שֶׁל בַּחֲנִינַת חֲלָל־הַפְּנוּי, הַכֹּל
נַעֲשֶׂה עִם כָּל אָדָם בְּכָל זְמַן כְּפִי מְדַרְגָּתוֹ
וְכוּ'.

וְהִנֵּה מִבְּאֵר בְּכַתְּבֵי הָאָרִיז״ל, מַעֲנֵן
הַצְּמֻצוּמִים הַנִּפְלְאִים שֶׁהָיוּ מִקֶּדֶם,
שֶׁנִּקְרְאוּ 'עוֹלָם הַמְּלַבּוּשׁ' וְכוּ', מַה שֶׁלֹּא
מִבְּאֵר כֻּלָּל בְּסֵפֶר הָעֵצִי־חַיִּים, רַק בְּשָׂאָר
סְפָרֵי הָאֲחֵרוֹנִים מְבִיאִים הַרְּבִה בְּזֶה בְּשֵׁם
הָאָרִיז״ל, וְשֵׁם מִבְּאֵר כַּמָּה בַּחֲנִינוֹת צְמֻצוּמִים
בְּרִצּוֹא וְשׁוֹב, בְּבַחֲנִינַת מְטִי וְלֹא מְטִי וְכוּ'
שֶׁהִיא קֹדֶם וְכוּ'.

שֶׁל יִשְׂרָאֵל, הָיוּ עַל־יְדֵי דָתְךָ וְאַבִּירִם. וְכֵן בִּימֵי דָוִד וְכוּ', וְכֵן סָמוּךְ לְדוֹרֹתֵינוּ בִּימֵי הַאֲרִיז״ל, וְהַבְּעַל־שֵׁם־טוֹב' וְכוּ'.

תולדות יעקב יוסף, פְּרֻשַׁת עֵקֶב, וּבְפֶרֶט מְדַבְּרֵי אֲדָמוֹר״ר ז״ל (שיחות הַר״ן לו).

עז.

(לקוטי־הלכות, ערובי־תחומין ה, ג)

והנה אֶף־עַל־פִּי שְׁאִין לָנוּ עֵסֶק בְּנִסְתָּרוֹת, לְהִבִּין סוּד כְּוִנוֹת הַאֲרִיז״ל לְתַכְלִיתוֹ - אֶף־עַל־פִּי־כֵן, כֹּל אֲשֶׁר תִּמְצָא יְדֵינוּ לְהִבִּין מֵהֶם רְמָזִים וְעֲצוֹת לְעִבּוּדַת הַשֵּׁם־יִתְבָּרֵךְ, עַל־פִּי דְרָכֵי הַהִקְדָּמוֹת שְׁחָתַר וְגָלָה לָנוּ רַבְּנוּ ז״ל הַקְדוֹשׁ וְהַנּוֹרָא ז״ל - מֵה טוֹב וּמֵה נְעִים!

כי כָּבֵר הוֹדִיעַ וְרָמַז לָנוּ רַבְּנוּ ז״ל: ״שְׁכַל כְּתָבִי הַאֲרִיז״ל כְּלוּלִים בְּתוֹרָתוֹ!״ - וּמִי שִׁישׁ לוֹ לֵב לְהִבִּין בְּאֵמֶת, יוּכַל לְזַכּוֹת לְפָרֵשׁ כֹּל כְּתָבִי הַאֲר״י בְּאֵר הַיֵּטֵב, עַל־פִּי דְבָרֵי תוֹרָתוֹ הַקְדוֹשָׁה, כַּמְבָּאָר מְזֵה בְּמָקוֹם־אֲחֵר (תִּי־מוֹהַר״ן שֶׁסָה - מוֹבָא לְעִיל).

עח.

(לקוטי־הלכות, ראש־חדש ה, ג)

ואם אֲמַנֵם אִין לָנוּ עֵסֶק בְּנִסְתָּרוֹת, אֶף אֶף־ עַל־פִּי־כֵן כֹּל מֵה שְׁאֵנוּ יְכוּלִין לְהִבִּין מֵהֶם רְמָזִים לְעִבּוּדַת הַשֵּׁם־יִתְבָּרֵךְ מֵה טוֹב וּמֵה נְעִים, בְּפֶרֶט עַל־פִּי הַהִקְדָּמוֹת שֶׁל רַבְּנוּ ז״ל, שֶׁבְּכֹל דְּבָרָיו כֹּל דְּבָרֵי קְבָלַת הַאֲרִיז״ל וְהַזְהָר הַקְדוֹשׁ וְכוּ', כְּאֲשֶׁר נִשְׁמַע מִפִּיו הַקְדוֹשׁ (תִּי־מוֹהַר״ן שֶׁסָה - מוֹבָא לְעִיל).

על־כן כֹּל מֵה שֶׁנִּפְרַשׁ דְּבָרֵי הַכְּוִנוֹת עַל־ פִּי הַקְדָּמָתוֹ - הַכֹּל אֵמֶת וְצָדֵק, כִּי דְבָרָיו ז״ל הֵם כְּלָלִיּוֹת גְּדוּל וְכוּ', וְאִין כָּאֵן מְקוֹמוֹ לְהַאֲרִיךְ בְּזֵה כָּאֵן.

עט.

(לקוטי־הלכות, ראש־חדש ז, ז)

כָּבֵר מְבָאָר בְּדְבָרֵינוּ בְּזֵה בְּמָקוֹם־אֲחֵר (שְׁבַת ה, יג; קְדוּשֵׁין ג, כא): אֲשֶׁר רַק מֵהַסְּפָרִים

עה.

(לקוטי־הלכות, שְׁבַת ה, יג)

אֲנִי צְרִיכִין לְהֵאֱמִין בְּכֹל, בְּכֹל מִי שֶׁמִּנְהִיג יִשְׂרָאֵל עַל־פִּי דַת תּוֹרַת מֹשֶׁה בְּכָתֵב וּבְעַל פִּה, עַל־פִּי הַסְּפָרִים הַמְּיֻסָּדִים עַל אֲדָנִי פֶז שֶׁל הַגְּמָרָא הַקְדוֹשָׁה, מְדַרְשִׁים, וְסִפְרֵי הַזְהָר־הַקְדוֹשׁ, וְכְתָבֵי הַאֲרִיז״ל וְכוּ' - בּוֹדָאֵי אֲנִי צְרִיכִין לְהֵאֱמִין בְּכֹלם.

כי רַק מִכַּת הָעוֹסְקִים בְּחֻקֵּי־חִיצוֹנִיּוֹת שְׁעוֹסְקִים בְּמִקְרָא לְבַד, וּפּוֹנִים עַרְף מֵהַגְּמָרָא הַקְדוֹשָׁה וְכוּ', מִכַּתוֹת כְּאֵלוֹ וּמִסְפָּרֵיהֶם, צְרִיכִין לְהִרְחִיק בְּתַכְלִית הִרְחוּק וְכוּ' (עֵינ־שֵׁם).

אבל כֹּל הַצְּדִיקִים וְהַכְּשָׁרִים הַמִּתְנַהֲגִים עַל־פִּי דְבָרֵי רַבּוֹתֵינוּ ז״ל בְּגְמָרָא, וְזֵהָר, וּבְכְתָבֵי הַאֲר״י, וְהַבְּעַל־שֵׁם־טוֹב וְתַלְמִידָיו, זְכוּתֵם־יִגְן־עֲלֵינוּ - בּוֹדָאֵי אֲסוּר לְחַלֵּק עַל שׁוֹם אֶחָד מֵהֶם. וְכַמוֹכֵן בְּדְבָרֵי רַבְּנוּ ז״ל בְּהַתּוֹרָה ״בְּחֻצוֹצְרוֹת״ (ח״א ה).

עו.

(לקוטי־הלכות, שְׁבַת ז, מג)

עֵתָה הוּא בְּעִקְבוֹת־מְשִׁיחָא, בְּחִינַת רְגֵלִין, שְׁשֵׁם אַחִיזַת הַסְּטָרָא־אֲחֵרָא וְהַקְּלָפוֹת מְאֹד. וְעַל־כֵּן צְרִיכִין לִידַע: ״שְׁעָתָה בְּדוֹרוֹת הָאֵלוֹ, כְּשֶׁמִּתְגַּבֵּר הָאָדָם בְּתַנוּעָה קָלָה לְשׁוֹב לְהַשֵּׁם־יִתְבָּרֵךְ, הוּא יִקָּר אֵצֶל הַשֵּׁם־יִתְבָּרֵךְ הַרְבֵּה, מְעִבּוּדוֹת גְּדוּלוֹת שֶׁל דוֹרוֹת הָרֵאשׁוֹנִים״ - וְכַמוֹבָא כֹּל זֵה בְּכְתָבֵי הַאֲרִיז״ל (עֵינ שְׁעַר הַגְּלוּלִים הַקְדָּמָה לַח, אוֹת ע), וּבְדְבָרֵי הַבְּעַל־שֵׁם טוֹב' ז״ל (עֵינ

פא.

(לקוטי-הלכות, פסח ז, ג)

באמת: רב הדברים הנדפסים ב'שבחי הבעל-שם-טוב, זכר-צדיק וקדוש-לברכה - רבם בכלם מספרים כל העולם מכבד. והמופתים הנזראים של ה'בעל-שם-טוב, זכר-צדיק וקדוש-לברכה, מפרסמים בכל העולם. ובפרט בין יראי-השם וחושבי שמו.

וכבר ספר צדיק גדול אחד מגדולי תלמידי, ואמר בפרוש בבית-הכנסת ברבים בשעת הדרשה: שבאם לא נמצא שבחי האריז"ל יותר ממה שנדפסו, ראינו אנחנו מרבנו יותר מזה, במפרסם זה הספור.

פב.

(לקוטי-הלכות, פסח ט, י)

מי שמשים עינו ולבו היטב על כל דברי התורה-שבכתב ובעל-פה, בכל ספרי תנ"ך, וש"ס, ומדרשים, וספרי הזהר-הקדוש, וכתבי האריז"ל, וספרי הצדיקים אמתיים שבדורותנו - כלם יעידון ויגידון כי "ה' אחד ושמו אחד" (זכריה יד, ט).

כי בודאי לא ימצא רשע טפש, שיוכל לומר: שאפשר לבדות מלב חסו-ושלום, תורה בזאת שנתגלה לנו מאתו יתברך, מיום מתן-תורה על-ידי משה רבנו עד היום הזה, ומי פעל ועשה בזאת? - מבטן מי יצאו כל הדברים והנפלאות והחדושים האלה? - אם לא "כי יד ה' עשתה זאת" (ישעיה מא, כ), מפיו יקרא כל דברי התורה הזאת למשה עבדו נאמן ביתו, והוא מסרה ליהושע וכו'.

וכן כל החדושים הנפלאים והנזראים שגלו גדולי הצדיקים בני עליה - כלם

שנתיסדו על-פי 'חכמות-חיצוניות', שהם אריסטו ימח-שמו, וחבריו - מהם צריכין להתרחק כמטחוי קשת, אפלו אם חפרם גדולי-ישראל וכו', כמו שמבאר במקום אחר (תרי"מוהר"ן סימנים תז-תיב, שיחות-הר"ן סימנים ה, לב, ועוד).

אבל כל הספרים שנתיסדו על-פי דברי רבותינו ז"ל, בתלמוד, ופוסקים, וספרי-מוסר שנתיסדו עליהם ועל דברי הזהר-הקדוש והאריז"ל - בהם צריכין להתדבק, ולקיים "הפך בהם והפך בהם" (אבות פ"ה מכ"ב). ועל-כל-פנים יאמין בהם, מכל-שפן וכל-שפן שלא ילעיג עליהם חס-ושלום. וכשיתגבר לעסק בהם - בודאי יזכה למצא עצות לנפשו תמיד וכו'.

פג.

(לקוטי-הלכות, ראש-חודש ז, י)

צריכין להעלים ולהסתיר ולכסות כמה וכמה חדושי-תורה - שלא לגלותם בבחינת 'קול רם', כי אם בבחינת 'סוד בלחש', וכמו שאמר אדמו"ר ז"ל (תרי"מוהר"ן תיט - מובא לעיל): "שיש כמה דברים שהם עתה סוד, ויהיה ימים וזמנים שלא יהיה סוד וכו'".

ועל-פן יש כמה ספרים קדושים שהיו גנוזים כמה שנים, ואחר-כך ברבות הימים נתגלו, כמו ספרי הזהר-הקדוש וכתבי האריז"ל, וכן יש כמה ספרים קדושים שגנוזים עדין, ובימים הבאים יתגלו. ואפלו הספרים שמגלים עכשו, צריכים לגלותם מעט מעט, וגם צריכים כמה דברים לכתבם ברמז - הכל מחמת החולקים והלצים שלא יתגרו יותר.

יעידון ויגידון ומגלין אלקותו יתברך לכל
החפץ באמת וכו'.

פג.

(לקוטי-הלכות, דם א, יב)

ועל-כן אמר רבי שמעון בר יוחאי (זהר
נשא, אדרא קכת): "אנן בחביבותא
תליא" - שאנו צריכין שיהיה בינינו אהבה
גדולה, שזהו העקר. וכמוכא בתלמידי
האריז"ל: שהזהירם האר"י ז"ל פמה וכמה
פעמים: "שיהיה ביניהם אהבה גדולה!"

ופעם אחת אמר: "שהיה מוכן לבוא
לירושלים, ושתבוא הגאולה על-
ידם, אך שנתקלקל על-ידי מעט המחלקת
שנעשה בין החברים על-ידי נשותיהם"
(כמבאר בשבחי האר"י).

כי עקר המשכת התורה, הוא על-ידי
אהבה וחסד, שהוא בחינת השתוקקות
וכסופין דקדושה, שעל-ידי-זה זוכין לקבלת-
התורה ולכל-טוב.

פד.

(לקוטי-הלכות, סימני-בהמה-

וחיה-טהורה ד, מח)

וזה שאמרו רבותינו ז"ל (בראשית רבה מד, א -
על משלי ל, ה): "כל אמרת אלוך צרופה"
- וכו' מה אכפת ליה להקדוש-ברוך-הוא
בין שזחט מן הערף לשזחט מן הצואר וכו'!
הוי לא נתנו המצוות אלא לצרף בהם את
ישראל".

ובזה המדרש נבוכו הרבה המפרשים
הנוטים לדרכי החקירות, והטו הרבה
מן האמת לצד אחר לגמרי, ימחל השם להם,
כאלו חסו-שלום, אין שום טעם להמצוות,
רק שהם נסיון בעלמא אם נקימם. אהה ה'!

הם, כי לא להזכיר בדברים האלה שהם כנגד
התורה לגמרי.

כי כבר מבאר בזהר-הקדוש ובכתבי
האריז"ל: "שכל מצוה ומצוה יש לה
פונה מיחדת שהם מתקוני העולמות, על-ידי
מצוות אלו דיקא". וכבר הפו על ראשם
שארי המפרשים הנוטים אל האמת, וסתרו
דברי הבל הנ"ל. וצווחו ככרוכיא לסתור
דבריהם.

פה.

(לקוטי-הלכות, תערוכות ה, ג)

גם הרשעים שמתר לקרבן, אסור לילך
בזרוע לקח אותם בעל-פרחם
ולחכניעם ולבטלם בתוך הקדושה, כי על זה
נאמר (שיר השירים ב, ז): "השבעתי וכו', אם
תעירו ואם תעוררו את האהבה עד
שתחפץ", כי בהכרח שיהיה איזה אתערוותא
דלתתא, וכמוכן בשבחי האריז"ל, בענין
הספור איך שקרב את תלמידיו, עין-שם. (עין
בפנים).

פו.

(לקוטי-הלכות, יין-נסך ג, ה)

כל מה שמתארך הגלות יותר בעוונותינו-
הרבים, ונתמעטין הלבבות - צריכין
בכל-פעם ספרים הרבה יותר וכו'.

וכן בדרכי עצות ומוסר בעבודת-השם,
שצריכין כל ספרי המדרשים
ופרושיהם, וספרי הזהר-הקדוש, וכתבי
האריז"ל, וראשית-חכמה וכו' וכו'. על-כן
מה יקרו חסדי השם-יתברך אשר חמל עלינו
ונתן לנו מלאכת הדפוס וכו'.

פז.

(לקוטי-הלכות, גלוח ג, ח)

אפלו מי שיש לו שכל גדול, והוא חריף ולמדן גדול בתורה, בחריפות ובקיאיות בש"ס ופוסקים, ואפלו אם יש לו יד בחכמת הקבלה, בספרי הזהר-הקדוש וכתבי האריז"ל - כל-זמן שלא זבד עצמו מ'זהמת-הנחש', ולא שבר עדין לגמרי תאות גופו וחמרו, ויש לו עדין איזה אחיזה ושמץ דבר מתאות הגוף והבלי עולם-הזה - בודאי עדין אין שכלו שלם, ואסור לו לכנס בחכמת השגת אלקותו יתברך כלל, כי יוכל להכשל מאד ולפל חסו-שלום רחמנא-לצלן.

וצריך להתחזק רק באמונה, ולהשליך שכלו לגמרי, ולסמוך רק על אבותינו הקדושים ועל הצדיקים האמתיים אשר כפו את יצרם ושברו את החמור לגמרי - כי רק הם זכו להשגת אלקותו יתברך בתכלית השלמות.

וגם הם, היה עקר התחזקות שלהם רק על-ידי האמונה הקדושה, פמוכן בדברי רבנו ז"ל, בכמה מקומות. כי אי-אפשר להשיג שום השגה ולדעת שום ידיעה, בהתנוצצות אלקותו יתברך - כ"אם על-ידי האמונה הקדושה וכו'.

פח.

(לקוטי-הלכות, חלה ג, ב)

עקר קיום התורה והמצוות בשלמות, היא השמחה של המצוה, פמוכא בכתבי האריז"ל (הקדמה לשער המצוות): "שעקר השלמות, היא השמחה של המצוה, וכמו שכתוב (דברים כח, מז): "תחת אשר לא עבדת את ה' אלקיך בשמחה ובטוב לבב" וכו'.

וכמבאר בדברי רבנו ז"ל בהתורה הנ"ל (ח"א ה) ובכמה מקומות.

פט.

(לקוטי-הלכות, חלה ד, ב)

מה שישראל הם כבושים בגולה בתחלה, בכל-מקום שהם מטלטלים שם - זה מחמת שבכל-מקום יש ניצוצות ונפשות קדושות הרבה שנדחו ונפצו ונתפזרו לשם וכו'. ותכף שבא לשם איש הישראלי - הם נופלים עליו, ומסבבים אותו, ונתאחזים בו - כדי שיתקנם וכו'.

כי גם הקלפות וכו' וכל המחשבות-רעות וזרות ובלבולים וכו' הבאים מהם - נאחזין בו, מחמת שרואים שהניצוצות רוצים להתתקן, ועקר התאחזם והתגרותם הוא בעת שזה האיש עוסק באיזה דבר שבקדשה, שאז הוא זמן תקונם ונאילתם של הניצוצות מפין העכו"ם והקלפות.

פידוע ומוכן פליזה בספרי רבנו ז"ל בכמה מקומות (ח"א כז, ל), ומוכן ברמז גם בספרי הזהר וכל פתבי האריז"ל - שהם אחד מהיסודות הגדולות שספרי האריז"ל והזהר מיסדים עליהם, פידוע למבינים במקומות אין מספר.

צ.

(לקוטי-הלכות, פריה-ורביה ואישות ג, לד)

אשר היטיב עמנו השם-יתברך, שהבדילנו מן הטועים האלה, ושם חלקנו בחיים, להאמין בה' ובמשה עבדו, בתורה שבכתב ותורה שבעל-פה, ובספרי הזהר, והאריז"ל, והבעל-שם-טוב ז"ל וכו'.

צ.א.

(לקוטי-הלכות, פריה-ורביה ה, כא)

ומזה תבין מרחוק להבדיל בין הקדש ובין החל והטמא, שהוא בין דרך הקדש שדרכו בו אבותינו ורבותינו בש"ס ופוסקים, ובדרכי הקבלה הקדושה שקבלו ממשנה רבנו עליו-השלוש, שעליהם נתיסד הזהר-הקדוש, וכתבי האריז"ל, על-פי רוח-הקדש - ובין מרירות הפנים הזידונים של ההולכים לפרש את התורה-הקדושה על-פי דרך המחקרים הפילוסופים אשר לא מבני ישראל הגה.

כי כל מפרשי התורה האמתיים על-פי הקבלה, בפשט ובסוד, פלם שבים אל מקום אחד, ומחזקים ומעוררים ומלהיבים את לב בני ישראל מאד, לקים את כל המצוות בפשוטן, כמו שמסרו לנו רבותינו ז"ל וכו'.

לא כן המהפכים ארחות ישר וכו'. אבל אנחנו ההולכים בעקבות אבותינו ורבותינו אשר מעולם - כל הדרושים וכל החדושים וכו', וכל הפונות והסודות וכו' - פלם לחזק ולאמץ ולעורר לב בני-ישראל, לקים כל המצוות ביתר שאת, ביראה ואהבה ובהתעוררות נפלא.

כי אפלו מי שאינו מבין דרכי הסודות והרמזים - הוא מבין מרחוק: שיש סודות נעלמות נוראות ונשגבות בכל דין, ובכל פרט ופרט של כל מצוה ומצוה, כי הכל שב אל מקום אחד, כי תורה שבכתב ותורה שבעל פה פלא חד, כי "ה' הוא האלקים" (דברים ד, לה-לט), ברוך אלקינו שבראנו לכבודו, והבדילנו מן התועים האלה, ונתן לנו תורת-אמת וכו'.

צ.ב.

(לקוטי-הלכות, קדושין ג, כ)

כל מה שהגלות נמשך יותר, הוא סמוך לביאת משיח ביותר, וכל מה שסמוך יותר לביאת משיח, נתגלגל סתרי-תורה יותר.

וכמבאר מזה הרבה בכתבי האריז"ל (עין הקדמת שער-ההקדמות) והבאים אחריו - שבכלם הביאו ראיות חזקות אמתיות מהזהר-הקדוש ותקוננים: "שבסוף הימים נתגלגל סתרי-התורה הרבה". ועל-כן התירו לכתב וגם להדפיס, כל ספרי הזהר-הקדוש ותקוננים, וגם כל כתבי האריז"ל, שהם סתרי רזי התורה שלא נתנו להגלות בימים קדמונים - כמבאר בספרים באריכות.

כי השם-יתברך מקדים רפואה למכה, כי מחמת שהוא יתברך ראה שיתגברו רשעים ואפיקורסים באלה בעולם וכו', על-כן הקדים השם-יתברך רפואה למכה וכו'.

ועל-כן עכשו צריכין לכתב הכל וכו' - כי עכשו יש לנו יכולת לזה, על-ידי הצדיקים הגדולים שקדמונו, שעשו תקוננים באלה, שנוכל להמשיך בחינת תורה שבעל-פה, בחינת 'סודות התורה', לתוך בחינת הכתב, שהוא בחינת 'נגלה' - פדי להמשיך חזוק האמונה בהתגלות נפלא לכל באי עולם, "למען דעת כל עמי הארץ כי ה' הוא האלקים אין עוד" (ישעיה ד, כד) וכו'.

ועל-כן התירו רז"ל: "לכתב תורה שבעל פה" - כי אז כשהתירו, כבר היה ספר הזהר-הקדוש בעולם, שעקר המשכת התקוננים לגלות סתרי-תורה היו על ידו, ועל-ידי-זה נעשה מה'נסתר' 'נגלה', מ'נשמע' 'נעשה' וכו' - על-כן יכולין וצריכין עכשו לכתב הכל. (עין בפנים באריכות).

צג.

(לקוטי־הלכות, קדושין ג, כא)

וַאִיךָ יַעֲלֶה עַל הַדַּעַת לְחַלֵּק כְּבוֹד לְגָדוֹל שְׁבַגְדוּלִים, בְּדָבָר שְׁנוּגֵעַ נֶגְדַּ אֲמוּנַת יִשְׂרָאֵל, שֶׁהוּא יְסוּד כָּל הַתּוֹרָה. וּבִפְרָט שֶׁכָּבֵר נִתְפַשֵּׁטוּ סִפְרֵי הַזְהַר־הַקְּדוֹשׁ, וּכְתַבִּי הַאֲרִיז"ל, וּשְׂאֵר סִפְרֵים קְדוֹשִׁים הַהוֹלְכִים עַל־פִּי דַרְכֵיהֶם הַקְּדוֹשִׁים.

אָבֵל כָּל הַסִּפְרִים הַהוֹלְכִים בְּדַרְכֵי הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה בְּדַרְךְ אָבוֹתֵינוּ, בְּדַרְךְ הָאֲמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה - בּוֹדֵאֵי מִצְוָה גְדוּלָה לְהַדְפִּיסָם וְכו'.

צד.

(לקוטי־הלכות, קדושין ג, כא)

צְרִיכִין לְהַזְהֵר: לְבַלִּי לְהַלְעִיג וּלְבַזוֹת חֵס־וְשָׁלוֹם, שׁוֹם סֵפֶר הַהוֹלֵךְ עַל־פִּי דַרְכֵי הַתּוֹרָה־הַקְּדוֹשָׁה, עַל־פִּי הַגְּמָרָא, וּמְדַרְשִׁים, וְסִפְרֵי הַזְהַר, וּכְתַבִּי הַאֲרִיז"ל! - כִּי כֻלָּם צְרִיכִין לְהַעוֹלָם!

אוֹלֵי יֵשׁ בְּנֵי־אָדָם שֶׁמְסַגֵּל לָהֶם זֶה הַסֵּפֶר דִּיקָא - כְּמוֹ שֶׁרוֹאִין בַּחוּשׁ, שֵׁישׁ בְּנֵי־אָדָם שֵׁישׁ לָהֶם חֵיוֹת מִסֵּפֶר זֶה, וַיֵּשׁ בְּנֵי־אָדָם שֶׁמְחַיֶּה אוֹתָם סֵפֶר אַחֵר וְכו'.

צה.

(לקוטי־הלכות, עדות ד, ב)

וְכָל סֵתְרֵי־הַתּוֹרָה שֶׁגָּלוּ הִרְשָׁבִי וְתַלְמִידָיו, וְהַאֲרִיז"ל, וְכָל הַגְּבוּרוֹת וְהַנּוֹרָאוֹת וְהַנִּפְלְאוֹת שֶׁבָּהֶם, אֲשֶׁר תִּסְמַר שְׁעָרוֹת רֵאשׁ הָאָדָם הַמַּעֲיִן בָּהֶם, אֲפֹלוּ מִי שֶׁאִינוּ מְבִינִם לְתַכְלִיתָן - עִם־כָּל־זֶה מַעֲט דְמַעֲט שֶׁמִּתְנוּצֵץ לוֹ מִדְּבָרֵיהֶם, הַכֹּל יוֹדוּ וַיֹּאמְרוּ: שְׂאֵי אֲפָשָׁר לְבָדוֹת חֵס־וְשָׁלוֹם דְּבָרִים כְּאֵלֶּה מְלַב בְּשׁוֹם אַפֵּן.

וְכֵן כָּל הַהִתְגַּלּוֹת וְהַחֲדוּשִׁים נִפְלְאִים וְנוֹרָאִים שֶׁגָּלוּ הַצְּדִיקִים בְּדוֹרוֹת שְׂאֲחָרֵיהֶם עַד הַיּוֹם הַזֶּה, כִּי עֲדִין הַשָּׁם־יִתְבָּרַךְ עִמָּנוּ גַם בְּדוֹרוֹת הָאֵלֶּה, שֶׁרְאִינוּ עֵין בְּעֵין הַתְּגַלּוֹת חֲדוּשִׁים נִפְלְאִים וְנוֹרָאִים, שְׂאֵי אֲפָשָׁר לְגַלּוֹתָם בְּשִׁכּוֹל אֲנוּשֵׁי בְשׁוֹם אַפֵּן, אִם לֹא בְּשִׁפְעַ אֱלֹקֵי הַנִּמְשָׁךְ מִהַיְחִיד הַנַּעֲלָם יִתְבָּרַךְ שְׂמוֹ לְעַד.

צו.

(לקוטי־הלכות, פְּרִיקָה־וּטְעִינָה ד, יז־לה)

הַעֲקָר הוּא שְׂמַחַת הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹת, כְּמוֹבֵא מִזֶּה הַרְבֵּה בְּכַתְּבֵי הַאֲרִיז"ל (שְׁעַר־הַמִּצְוֹת, הַקְּדָמָה; פְּרִי־עֵץ־חַיִּים, עוֹלָם־הָעֶשְׂיָה פ"א; שְׁעַר רֵוַח־הַקֹּדֶשׁ ח:), וּבִפְרָט בְּדַבְּרֵי אֲדָמוֹר"ר ז"ל וְכו'.

צז.

(לקוטי־הלכות, נַחֲלוֹת ד, ה)

וְעֵינִן בְּכַתְּבֵי הַאֲרִיז"ל, מְבֹאָר בְּעֵנִין דַּרְכֵי סוּדוֹתָיו הַקְּדוֹשִׁים, שְׁפִי־שָׁנִים שְׁנוּטֵל הַכּוֹר וְכו' וְכו'. וְכָל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה מְבֹאָרִים עֵתָה עַל־פִּי דְרַכְנֵנוּ, בְּדַרְךְ הַפְּשׁוּט לְעַבְדָּא וּלְמַעֲשֶׂה - לְהַתְחַזֵּק בַּתְּפִלָּה תָּמִיד. וּבְאַמַּת הַכֹּל אַחַד, כִּי גַם פְּנִימִיּוֹת כּוֹנֵת הַאֲרִיז"ל, הוּא לְהַבִּיא לִיַּדִּי מַעֲשֶׂה. וּבְעֵנִין זֶה יֵשׁ הַרְבֵּה לְדַבֵּר, עַד שִׁיחֶיָה נִתְפַּס מִזֶּה אִיזָה הַתְּנוּצָצוֹת בְּלֵב, כָּל חַד כְּפּוֹם מֶה דְמַשְׁעַר בְּלִבֵּה, וַאִין כָּאֵן מְקוֹמוֹ.

צח.

(לקוטי־הלכות, פְּקֻדוֹן)

וְאַרְבַּעַה־שׁוּמְרִים ג, כא)

צְרִיכִין לְדַעַת הַקְּדָמָה אַחַת הַיְדוּעָה לְמְבִינִים בְּכַתְּבֵי הַאֲרִיז"ל, וּבַחֲדוּשֵׁי אֲדָמוֹר"ר ז"ל: "שֶׁכָּכֵל עוֹלָם, וּבְכָל דְרָגָא, וּבְכָל אָדָם, יֵשׁ כָּל בְּחִינַת הַשְּׁתַלְשְׁלוֹת

כָּל הָעוֹלָמוֹת". וְעַל־כֵּן זֹאת הַבְּחִינָה שֶׁל הַצְּמִצּוּם שֶׁל חֲלֵל־הַפְּנוּי, הוּא בְּכָל עוֹלָם, וּבְכָל אָדָם, וּבְכָל דְּרָגָא וְכוּ' וְכוּ'. כִּי כָּל אָדָם בְּכָל דְּרָגָא, כָּלוּל מִכָּל הָעוֹלָמוֹת, וּמֵה שְׂיֵשׁ בְּכָל יֵשׁ בַּפְּרָט. וְעַל־פִּי זֶה תּוּכַל לְהִבִּין מְעַט עֲנִין הַתּוֹרָה "בֹּא אֶל פְּרַעֲה" (ח"א טו), וְכָל מֵה שֶׁזְּכִינוּ לְבָאָר בָּהּ מִתְחַלְּהָ וְעַד סוּף.

וְעַל־יְדֵי־זֶה אֲפָשֶׁר לְהִבִּין מְעַט מִרְחוּק, וְכַמְבֹאָר בַּפֶּה וּכְמֵה אֲזַהְרוֹת בְּתַחֲלַת הָעֵץ־חַיִּים, וּבְתַחֲלַת הָאֲדָרָא־רְבָא: "שְׂאִי־אֲפָשֶׁר לְהִבִּין בְּזֶה כִּלְכַל, כִּי אִם מִי שְׂמַבְטִיל שְׂכֻלוֹ. וּבְמָקוֹם שְׂאִינוּ מִבִּין, תּוֹלָה בְּפַחֲתוֹת דְּעֵתוֹ הָאֲנוּשִׁי!" - וְאִזּוּ יוּכַל לְהִבִּין מְעַט מִהֲרַבָּה, וְלִרְאוֹת מִרְחוּק גְּדֻלַּת הַבּוֹרָא יִתְבַּרַךְ, אֲשֶׁר "אֵין חֶקֶר לְתַבּוּנָתוֹ" וְכוּ' (ישעיה

מ, כח).

צ.ט.

(לקוטי־הלכות, פקדון וארבעה־שומרים ד, ח)

וְזֶה בְּחִינַת כִּלְכַל הַפְּנוּנֹת שֶׁל סְפִירָה וְכוּ', עֵינ־שָׁם הֵיטֵב וְכוּ', שָׁם מְסִידֵר הַפְּנוּנֹת הֵיטֵב בַּפְּרָטִיּוֹת בְּכָל לִילָה וְלִילָה וְכוּ' וְכוּ'.

וְכָל אֵלוֹ הַבְּחִינֹת הֵם בְּכָל אָדָם וּבְכָל זְמוֹן, כִּי אֲפ־עַל־פִּי שְׂאִין יוֹדְעִין בְּאוֹר הַפְּנוּנֹת לְעִמְקוֹן, אֲבָל אֲפ־עַל־פִּי־כֵן, זֶה אָנוּ יוֹדְעִים וּמְאִמִּינִים, שְׂכָל אֵלוֹ הַבְּחִינֹת נַעֲשִׂין וְנִמְשָׁכִין בְּכָל דּוֹר וְדוֹר, בְּכָל שָׁנָה וְשָׁנָה, בְּכָל אָדָם וְאָדָם לְפִי בְּחִינָתוֹ.

כִּי כִּלְכַל כָּל הַמּוֹחִין וְהַחֲכָמָה וְהַשְּׂכָל, הוּא לְדַעַת וְלַהֲפִיר אֶת הַבּוֹרָא יִתְבַּרַךְ, שְׂזֶה עֶקֶר הַדַּעַת, עֶקֶר קְבֻלַּת־הַתּוֹרָה וְכוּ'. כִּי עַל־יְדֵי כָּל מַצְוָה וּמַצְוָה, וְעַל־יְדֵי כָּל דְּבוּר וְדְבוּר מֵעֵסֶק הַתּוֹרָה - זוֹכִין לְהַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ

דַּעַת וְשָׂכַל לְהַתְקַרֵּב אֵלָיו יִתְבַּרַךְ, וְלַהֲפִיר אוֹתוֹ יִתְבַּרַךְ, שְׂזֶה עֶקֶר הַתְּכַלִּית.

וְזֶה כִּלְכַל כָּל פְּנוּנֹת הָאֲרִיז"ל - שְׂרָבִם כְּכֹלֵם הֵם לְהַמְשִׁיךְ מַחִין! - הֵינּוּ: שְׂפִנוּנַת כָּל הַמַּצְוֹת, הוּא לְהַמְשִׁיךְ מַחִין וְדַעַת עַל כָּל אָדָם, שְׂיִזְכֶּה לְהַפִּיר אֶת הַבּוֹרָא יִתְבַּרַךְ, בְּעֵלְמָא דִּין וּבְעֵלְמָא־דְּאִתִּי כְּפִי בְּחִינָתוֹ. וְעַל־יְדֵי כָּל מַצְוָה וּמַצְוָה, נִמְשָׁךְ מַח וְשָׂכַל מִיַּחַד, לְדַעַת וְלַהֲפִיר אוֹתוֹ יִתְבַּרַךְ בְּבְחִינָה זֹאת וְכוּ'. וְכִפִּי הַיַּחֲוֹד שְׂגוֹרָמִים לְמַעַלָּה, כֵּן נִמְשָׁךְ עַל הָאָדָם שְׂפַע הַדַּעַת שְׂיִזְכֶּה לְהַפִּיר אוֹתוֹ יִתְבַּרַךְ.

ק.

(לקוטי־הלכות, פקדון וארבעה־שומרים ה, יד)

מַצְוֹת "וְאֶהְבֶּתְ לְרַעֲךָ כְּמוֹךָ" (ויקרא יט, ח), הוּא "כִּלְכַל גְּדוֹל בְּתוֹרָה" (רש"י שם; בְּרֵאשִׁית־רַבָּה כד, ז; סְפָרָא קְדוּשִׁים ד). וְעֶקֶר 'קִיּוּם הַתּוֹרָה' הוּא עַל־יְדֵי־זֶה, שְׂעַל־יְדֵי־זֶה נִכְלָלִין יַחַד וְכוּ', וְכַמוֹ שְׂהַזְהִיר הָאֲרִיז"ל מְאֹד עַל 'אֶהְבֶּת הַחֲבֵרִים' (שְׂעַר־הַפְּנוּנֹת, דְּרוּשֵׁי בְּרַכְתֵּי־הַשַּׁחַר; שְׂעַר הַגְּלוּלִים, הַקְּדָמָה לח).

קא.

(לקוטי־הלכות, גזלה ה, בט)

עֶקֶר עֲבוּדַת הָאָדָם, לְהַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ קְדֻשַׁת הַמְּרַכְבָּה הַקְּדוּשָׁה וְכוּ', שְׂשָׁם הַתְּגָלוֹת אֲלִקוּתוֹ יִתְבַּרַךְ. כִּי כָּל אָדָם צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת עַצְמוֹ מְרַכְבָּה לְשִׁכְיָנָה, כְּמוֹ שְׂנִתְתַּקֵּן מִהָאֲרִיז"ל לֹאמֹר: "הֵנְנִי מְכוּן לַעֲשׂוֹת כָּל גּוֹפִי מְרַכְבָּה לְשִׁכְיָנָה" וְכוּ'.

קב.

(לקוטי־הלכות, גזיקין ד, יג)

וְעַל־כֵּן גַּם אַחַר הַתְּנָא רַבִּי שְׂמַעוֹן בְּר

מְזַמְּנִים הַקְדוּשִׁים, נִמְשָׁךְ עָלֵינוּ הָאֵרֶת אוֹתוֹ
הַנֵּס שֶׁהִיא בִּימֵים הָהֵם, פְּגוֹן בְּפִסַּח יְצִיאַת־
מִצְרַיִם וְכוּ', וּבַחֲנֻכָּה הַנֵּס שֶׁל חֲנֻכָּה וְכוּ'.

יִוָּחַאי - זְכִינוּ לְכַתְּבֵי הַאָרִיז״ל, שֶׁהוֹסִיף
לְגַלּוֹת תְּקוּנִים נִפְלְאִים וְכוּ'.

וְכֵן בְּדוֹרוֹתֵינוּ - זְכִינוּ לְמַה שֶׁזְּכִינוּ עַל־יְדֵי
'גְּדוּלֵי הַצְּדִיקִים' שֶׁהָיוּ מִימֹת ה'בְּעַל־
שֵׁם־טוֹב' ז"ל עַד עַכְשָׁיו וְכוּ'. וְזֶה עֵקֶר
חַיּוּתֵנוּ וְתִקּוּנֵנוּ, שְׁאֵנוּ מְחַיִּין עֲצָמָן
בְּהַשְׁאָרָה הַקְדוּשָׁה שֶׁהַשְׁאִירוּ לָנוּ גְּדוּלֵי
הַצְּדִיקִים הָאֲמִתִּיִּים, עַל־יְדֵי תִלְמִידֵיהֶם.

קה.

(לקוטי־הלכות, נזיקין ה, מב)

וְכַל־זֶה הוּא מוּבָן בְּכַתְּבֵי הַאָרִיז״ל לְפִי
דְּרָכּוֹ בְּקֹדֶשׁ, אֲךָ שֶׁ הוּא בְּדֶרֶךְ
סוּד, וְאִי־אֶפְשָׁר לְאִישׁ פְּשוּט לְהִבִּין מִשֵּׁם
עֲצוֹת לְעִבּוּדַת הַבוּרָא יִתְבָּרַךְ. וְעַל־פִּי דְרָכּוֹ,
יְכוּל כָּל הַחֲפֵץ בְּאַמְתָּה, לְהִבִּין רְמִזִּים
וְהַתְּעוֹרְרוֹת נִפְלְאָה לְהַתְּקַרֵּב עַל־יְדֵי־זֶה
לְהַשֵּׁם־יִתְבָּרַךְ, בְּכָל יוֹם מִחֻדָּשׁ, מִכָּל מְקוֹם
שֶׁהוּא, מִכָּל מַה שֶׁעוֹבֵר עָלָיו בְּכָל עֵת.

קג.

(לקוטי־הלכות, נזיקין ה, נו)

צְרִיכִין לְזַהַר מְאֹד בְּאַהֲבַת הַחֲבֵרִים,
בְּמִבְּאָר בְּמִשְׁנָה (אבות פ"ו מ"ו)
בְּאַרְבָּעִים־וּשְׁמוֹנָה דְּבָרִים שֶׁהַתּוֹרָה נִקְנִית
בָּהֶן, וְכֵמוֹ שֶׁהַזְּהִיר הַאָרִיז״ל עַל־זֶה מְאֹד
מְאֹד, כְּמוֹבָא בְּכַתְּבֵים (שַׁעַר־הַפְּנוּת, דְּרוּשֵׁי בְרַפְת־
הַשַּׁחַר; שַׁעַר הַגְּלוּלִים, הַקְּדָמָה ל"ח).

קו.

(לקוטי־הלכות, חובל־בַּחֲבֵרוֹ ג, טו)

וְעַיִן בְּכַתְּבֵי הַאָרִיז״ל מַה שְׁאִיתָא בְּכַל־זֶה
עַל־פִּי דְרָכּוֹ הַנִּסְתָּר, וְתִבִּין אִיךָ עֲזָרְנוּ
הַשֵּׁם־יִתְבָּרַךְ לְמַצָּא כַל־זֶה עַל־פִּי דְרָכּוֹ
בְּדַבְּרֵיו ז"ל, שֶׁהֵם רַק לְעִבְדָּא וּלְמַעֲשָׂה,
וְתִרְאֶה נִפְלְאוֹת.

קד.

(לקוטי־הלכות, נזיקין ה, לז)

כְּאֲשֶׁר מִבְּאָר עֵתָה בְּכָל הַסְּפָרִים
הַקְדוּשִׁים, וּבְפֶרֶט בְּכַתְּבֵי הַאָרִיז״ל
(פְּרִיעֵץ־חַיִּים, פּוּרִים פ"ה): שֶׁבְּכָל זְמַן וְזְמַן

